

वार्षिक प्रतिवेदन

ANNUAL REPORT

ओपिडी समय: विहान ७:०० देखि साँझ ७:०० सम्म
(शनिवार र सार्वजनिक विदा वाहेक) ओ.पि.डी. सेवा विस्तार

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
दमौली अस्पताल तनहुँ
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय

दमौली अस्पताल, तनहुँ

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

सूचना अधिकारी

नाम: डा. कमल भण्डारी

पद: मेडिकल अफिसर

ठेगाना: चन्दननाथ ३, जुम्ला ।

मोवाइल: ९८५६०६८६०३

ईमेल: kamalbhandari5338@gmail.com

प्रकाशक :

दमौली अस्पताल, तनहूँ
फोन नं. : ०६५-५६३२०३/०६५-५६५६०३
eMail : damaulihospital2068@gmail.com
Web : damaulihospital.gandaki.gov.np

प्रकाशन मिति : २०८०, असार

सर्वाधिकार : दमौली अस्पताल, तनहूँ

आवरण परिचय : प्रथम आवरण : दमौली अस्पतालको तस्वीर
अन्तिम आवरण : नागरिकको कर्तव्य, अधिकार ।
लक्षित समुह (सामाजिक सुरक्षा ईकाई)

मुद्रण: गुरु गणेश प्रिन्टीङ्ग प्रेस, दमौली तनहूँ ।
फोन नं. : ०६५-५६३२९९

प्रतिवेद लेखन तथा सम्पादन : संयोजक : डा. परिवर्तन बराल
सदस्य : मोनिका परियार
सदस्य : दौ कुमारी गुरुङ्ग
सदस्य : हम माया पुन
सदस्य : दिनेश पण्डित

हाम्रा अथक प्रयाशका वावजुद पनि यस प्रकाशन भित्र कैयौ त्रुटिहरु रहेका हुनसक्छन्, त्यसको लागि अग्रिम क्षमा याचना गर्न चाहन्छौं र यसमा भएका त्रुटिहरु औंल्याई सुधारका लागि सल्लाह र सुझाव eMail : damaulihospital2068@gmail.com मार्फत दिनुहुनेछ, भन्ने अपेक्षा गरेका छौं ।

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
दमौली अस्पताल, तनहुँ
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

फोन नं. : ०६५-५६३२०३/०६५-५६५६०३
इमेल : damaulihospital2068@gmail.com

मेरो भनाइ

दमौली अस्पताल प्रशासनले पहिलो पटक वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेको जानकारी पाउँदा ज्यादै खुसी लागेको छ। विगतका वर्षहरूमा पनि यस्तो प्रतिवेदन प्रकाशित गरेको भए राम्रो हुने थियो तर के कती कारणले हो, प्रकाशन भएको रहेनछ। आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को आर्थिक कारोबारको विवरण र अन्य कार्य प्रगतिको अभिलेखिकरण गर्नु प्रशासनको पारदर्शिताको एउटा पहिचान हो भन्ने मलाई लाग्दछ। यो प्रतिवेदनको अध्ययनबाट यस अस्पतालको आर्थिक कारोबार, यसले दिइरहेको स्वास्थ्य सेवा र यस अस्पताल सम्बन्धि अन्य विवरणहरू तथा तथ्याङ्कहरूका साथै सेवामा संलग्न जनशक्तिहरूको विवरण पाठक वृन्दहरूले जानकारी पाउनुहुनेछ भन्ने मलाई लागेको छ। आगामी वर्षहरूमा पनि यसरी नै यस अस्पताल प्रशासनले कार्य प्रगति विवरण प्रकाशन गर्दै जाओस् भन्ने कामना गर्दै यस अस्पतालको उत्तरोत्तर प्रगतिको लागि शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

शान्तिरमण वाग्ले

अध्यक्ष

दमौली अस्पताल व्यवस्थापन समिति

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
दमौली अस्पताल, तनहुँ
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

फोन नं. : ०६५-५६३२०३/०६५-५६५६०३
इमेल : damaulihospital2068@gmail.com

मेरो भनाइ

दमौली अस्पताल, तनहुँको ८० का वार्षिक कार्यक्रमहरु समयमै सम्पन्न गरि समुदाय समक्ष जवाफदेही हुने पद्धतीलाई हामीले आत्मसाथ गरी मूल्यांकनको पाटोलाई अगाडी बढाएका छौं । यसै सन्दर्भमा अस्पतालमा आ.व २०७९।०८० मा प्रवाह गरेको सेवा तथा सम्पादन गरेको कार्यको एकिकृत सूचना प्रवाहको माध्यमका रुपमा अस्पतालको वार्षिक प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्न पाउँदा निकै खुशी लागेको छ ।

यस प्रतिवेदनले विशेषतः अस्पतालबाट प्रवाह गरिएका सेवा सुविधालाई DHIS-2 मार्फत तथ्यांकीय ढाँचामा गत तथा विगतका आ.व.संग तुलनात्मक ढंगले प्रस्तुत गरेको छ । अस्पतालबाट प्रवाह गरिएका सेवा सुविधाका अलावा आ.व २०७९।०८० मा अस्पतालले सम्पादन गरेका क्रियाकलापहरु र सोबाट प्राप्त उपलब्धिहरु सहित वित्तिय व्यवस्थापनको पाटोलाई समेत समेटेर अस्पतालबाट प्रवाह गरिने सार्वजनिक सरोकारित सेवाका विषयमा नागरिकको चासो लाई समेत सम्बोधन गरी पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्ने कोशिस गरेको छु । यसका साथै सबल स्वास्थ्य प्रणालीको विकास र विस्तार गर्दै जनस्तरमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य सहित अधि बढिरहेको यो अस्पतालमा अस्पताल सुदृढ गराउने विविध प्रयास भईरहेका छन् । यद्यपी विगत देखिनै अव्यवस्थित अस्पताललाई सुधारको अग्रगतिमा ल्याउन निकै समस्या र चुनौतीहरुको सामना गर्नुपरेको अवस्था छ । दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको बिरामीको चाप र सो बिरामीहरुलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न अपुग जनशक्ति तथा सेवा प्रवाहका लागि अपर्याप्त भौतिक संरचना नै हाल यस अस्पतालका प्रमुख समस्या रहेका छन् तथा सो को व्यवस्थापन नै हाल अस्पतालको मुख्य चुनौतीका रुपमा तेर्सिएको छ ।

अस्पतालको सेवा सुविधालाई थप गुणस्तरीय र पहुँचयोग्य बनाउन सहयोग गर्नुहुने मेरा समकक्षी विशेषज्ञ चिकित्सक तथा मेडिकल अधिकृतहरुलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । अस्पतालबाट प्रवाह गरिने सेवा सुविधा सम्बन्धमा आमनागरिकको सुसूचित हुने हकलाई सुनिश्चित गर्न यो प्रतिवेदन तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने अस्पतालका चिकित्सक, अस्पतालको नर्सिङ प्रमुख, मेडिकल रेकर्डर सुपरभाईजरलाई विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । यसै गरी आफ्नो जिम्मेवारीलाई कुशलतापूर्वक कर्तव्यनिष्ठ भइ पुरा गर्नुहुने यस अस्पताल व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु, अस्पतालमा कार्यरत आर्थिक, प्रशासन लगायत अस्पतालका सम्पूर्ण शाखाका शाखा प्रमुख तथा अन्य सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई पनि धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

वार्षिक प्रतिवेदनमा सुधारको गुञ्जायस सधै रहिरहने हुंदा यसमा केही कमी कमजोरीहरु रहेका हुन सक्छन्, तसर्थ प्राप्त हुने सुझाव र सल्लाहले यसलाई अझ परिष्कृत रुपमा आगामी बर्षहरुमा प्रकाशन गर्न हामीलाई सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

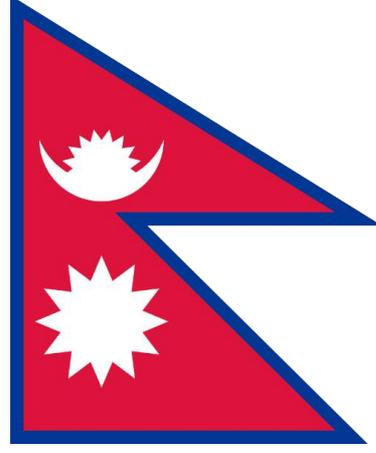
.....
(डा.परिवर्तन बराल)
मेडिकल सुपरिन्टेन्डेन्ट
दमौली अस्पताल, तनहुँ

विषय सूची

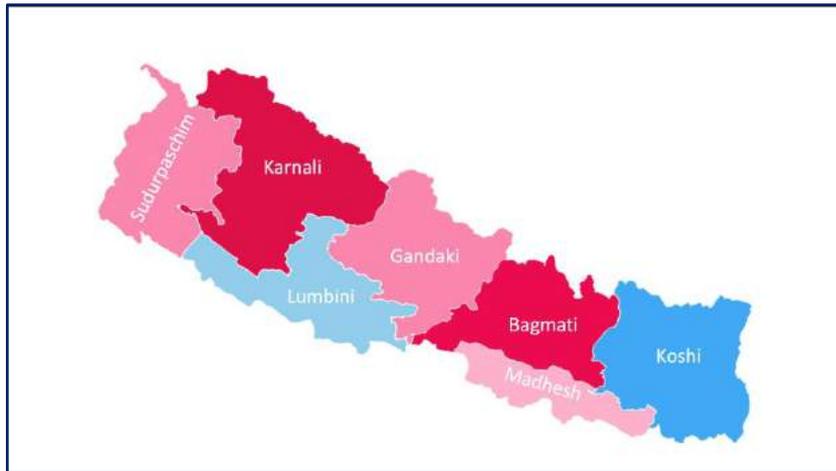
१. पृष्ठभूमि तथा परिचय	1
तनहुँ जिल्लाको संक्षिप्त परिचय	1
भौगोलिक स्थिति	10
जनसंख्या विवरण (२०७८)	10
दमौली अस्पताल, तनहुँ	11
क. परिचय	11
ख. दमौली अस्पतालको विकासक्रम	11
ग. दमौली अस्पतालका प्राथमिकता तथा लक्ष्यहरू	11
दीर्घकालीन सोच :	11
लक्ष्य :	11
उद्देश्यहरू	11
प्राथमिकताका आधारहरू :	12
घ. मुलभूत मान्यता	12
च. अस्पतालको भौतिक पूर्वाधार	12
अस्पतालका सेवाहरू	13
१.३ संगठनात्मक संरचना	15
कर्मचारी संगठन तालिका (स्थाई दरबन्दी तर्फ)	15
२. अस्पतालबाट प्रदान गरिने मुख्य सेवाहरूको विवरण	16
२.१ उपचारात्मक सेवा	16
क. बहिरंग सेवा	17
वार्षिक सेवाग्राही चाप	17
बहिरङ्ग (OPD) सेवा विरामीहरू मध्ये प्रमुख दश स्वास्थ्य समस्याहरू	18
ख. आकस्मिक सेवा	18
ग. अन्तरंग सेवा	20
General Inpatient ward	20
घ. सुरक्षित प्रसूति सेवा	21
ङ. शल्यक्रिया सेवा	22
च. क्षयरोग उपचार कार्यक्रम ९म्इत्व० सेवा	23
ज. एक्स रे, ईसिजि, भिडियो एक्सरे सेवा	29
प्रयोगशाला सेवा	31

एडस तथा यौनरोग नियन्त्रण कार्यक्रम (ए.आर.टि.)	32
ड. एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (इन्ट्रःन्ट्र).....	33
दमौली अस्पतालका महत्वपूर्ण सूचकहरु	37
३ सामाजिक सेवा एकाई अन्तर्गत निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा	37
५. अस्पतालको वित्तीय व्यवस्थापन	38
अस्पतालबाट प्रवाहित अन्य विविध सेवाहरु	39
दमौली अस्पतालका नविनतम अभ्यासहरु	40
७ अस्पतालको वर्तमान अवस्था विश्लेषण तथा भावी कार्यदिशा.....	43
मृगौलारोग सम्बन्धि छोटो जानकारी	47
डायलाइसिस.....	48
मृगौला प्रत्यारोपण	48
मृगौला रोग लाग्नबाट कसरी बच्ने ?	49
दमौली अस्पतालमा हेमोडायलाइसिस सेवा	49
गोवर्धन शर्मा मेमोरियल आँखा उपचार तथा अनुसन्धान केन्द्र	50
दमौली अस्पतालमा EMR (COGENT)	54
जातिगत तथा लिङ्गका आधारमा सेवा लिएका सेवाग्राहीहरुको विप्लेषण	55
पूर्ण खोप सेवा लिएका बालबालिकाहरुको जातिगत विवरण	55
संस्थागत सुत्केरी सेवा	55
सुरक्षित गर्भपतन सेवा	56
क्षयरोग उपचार सेवामा लिङ्ग तथा जातिगत अवस्था	56
नागरिक वडापत्र.....	57
अनुसूची २: अस्पताल व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु	61
अनुसूची ४: कर्मचारीहरुको विवरण	69
अनुसूची-५: आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरुको खरिद वर्गिकरण.....	72
औषधिजन्य सामग्री/उपकरणको सूची	79
अनुसूची-६: मासिक अनुगमन तालिका (२०८० श्रावण देखि २०८१ वैशाख).....	80
स्थापना देखि हाल सम्म कार्यरत अस्पताल विकास समितिका अध्यक्षहरु	82
स्थापना देखि हाल सम्म कार्यरत मेडिकल सुपेरिटेण्डेण्टहरु	82
तस्वीरहरु	83

नेपाली राष्ट्रिय गान

सयौं थूंगा फुलका हामी, एउटै माला नेपाली
 सार्वभौम भइ फैलिएका, मेची महाकाली ।
 प्रकृतिका कोटीकोटी सम्पदाको आँचल
 वीरहरुका रगतले, स्वतन्त्र र अटल
 ज्ञानभूमि, शान्तिभूमि तराई, पहाड, हिमाल
 अखण्ड यो प्यारो हाम्रो मातृभूमि नेपाल ।
 बहुल जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति छन् विशाल
 अग्रगामी राष्ट्र हाम्रो, जय जय नेपाल ॥

१. पृष्ठभूमी तथा परिचय

तनहुँ जिल्लाको संक्षिप्त परिचय

राजधानी काठमाण्डौबाट करीव ११० कि.मी. पश्चिम र गण्डकी प्रदेशको सदरमुकाम पोखराबाट करीव १९ कि.मी. पूर्वमा अवस्थित तनहुँ जिल्ला नेपाल मानचित्रमा करीव मध्यभागमा रहेको छ। यस जिल्लाको सम्पूर्ण भू-भाग पहाडी क्षेत्रमा रहेको छ। धार्मिक, ऐतिहासिक, सामाजिक तथा राजनैतिक दृष्टिकोणबाट ख्याती कमाएको यस जिल्लाको महर्षी वेदव्यास देखि आदि कवि भानुभक्त आचार्य र उनकै समकालिन घाँसी जन्माउने तथा कर्म प्रदान गर्ने जिल्लाको रूपमा स्मरण गरिन्छ। यस जिल्ला समकालिन युगमा पनि कैयौं विद्वान एवं. राजनीतिज्ञहरूको जन्म तथा कर्मथलोको रूपमा हरेक क्षेत्रबाट उर्वर र सम्भावनायुक्त मानिन्छ। पर्यटकीय तथा धार्मिक दृष्टिले यस जिल्लाको कैयौं स्थानहरू जस्तै व्यास नगरपालिका, वन्दिपुर गाउँपालिका, देवघाट, छिम्केश्वरी आदि प्रख्यात रहेका छन्। विविधतायुक्तका हिसावले पनि यस जिल्ला भौगोलिक, जैविक, सामाजिक, आर्थिक, साँस्कृतिक आदि क्षेत्रमा परिचित रहेको छ।

ऐतिहासिक रूपरेखा

दरिलो ऐतिहासिक पृष्ठभूमी बोकेको तनहुँ जिल्ला महर्षी वेदव्यासको जन्मभूमी तथा कर्मभूमीका रूपमा सर्व परिचित रहेको सन्दर्भ माथि उल्लेख गरिसकिएको छ। साहित्य क्षेत्रका प्रख्यात आदिकवी भानुभक्त आचार्यको यसै जिल्लाको चुँदी रम्घा गाँउमा जन्म भएको थियो। त्यही क्षेत्रमा आफ्नो कर्मथलो बनाएका घाँसीबाट (जसले घाँसीकुवा समेत निर्माण गरेको थिए) प्रेरणा पाएका भानुभक्तले सर्वप्रथम रामायणलाई नेपाली भाषामा उल्था गरी जनमानसमा पुऱ्याएका थिए। आज पनि नेपाली भाषामा अनुवादित उक्त रामायण अत्यन्त लोकप्रिय रहेको छ। तसर्थ भाषाका माध्यमबाट नेपालको एकिकरणको श्रेय भानुभक्तलाई पनि जाने गर्दछ।

तनहुँ राज्यको इतिहासमा प्रथम शासकका रूपमा लिच्छवीहरू र त्यसपछि, नुवाकोटे ठकुरीको शासन चलेको देखिन्छ। सेनवंसी राजाहरूको शासनपूर्व तनहुँमा मगरहरूका स-साना राज्यहरू कायम भएका थिए। पाल्पाका राजा मुकुन्द सेन प्रथमको शेषपछि उनका छोरा भृङ्ग सेनले तनहुँमा स्वतन्त्र राज्य स्थापना गरे। उनले तनहुँसुरलाई आफ्नो राजधानी कायम गरेका थिए। उनको समयमा तनहुँको पहाड खण्डका साथै दक्षिणतर्फको चितवन र पश्चिमतर्फको रिसिङ्ग तनहुँ राज्य अन्तर्गत पर्दथे। पछि, गएर यस राज्यमा रामनगर र राजापुर समेत समावेश गरिएका थिए। भृङ्ग सेन पछि क्रमशः हम्वीर सेन, तुला सेन, प्रताप सेन (राजा नभएका), दामोदर सेन, दिग्विजय सेन, कामराजदत्त सेन, त्रिविक्रम सेन, कमारीदत्त सेन र हरकुमारदत्त सेन तनहुँका राजा भए।

त्यसरी नै वि.सं. १८४० पूर्व यो जिल्ला विशाल थियो र चौविसी राज्यमा त्रिशक्ति राज्यको रूपमा चिनिन्थ्यो। नेपाल एकिकरणका नायक पृथ्वीनारायण शाहले समेत यो राज्यलाई एकिकरण गर्न असफल भएका थिए। तत्कालिन अवस्थामा यो जिल्ला हालको भूगोलका अतिरिक्त चितवन र भारतको विहार प्रान्तको पश्चिमी चम्पारन अन्तर्गतको रामनगर तथा वेतिया जिल्लाको भू-भागमा फैलिएको पाइन्छ। पछि, प्रतापसिंह शाह र राजेन्द्रलक्ष्म शाहको एकिकरण अभियानमा वि.सं.१८३९ मा करीव २०० वर्ष देखिको स्वतन्त्र रूपमा रही आएको तनहुँ नेपाल अधिराज्यमा गाभिएको थियो। पछि, राणा प्रधानमन्त्रि चन्द्र शमसेरको शासनकालमा पश्चिम ३ नं. इलाकामा काशकी, लमजुङ्ग र मनाङ्ग सहित यो जिल्ला पनि परेको थियो। भने प्रशासनिक नियन्त्रणमा तनहुँ जिल्ला वि.सं.१९८१ सम्म वडाहाकिमको कार्यालय वन्दिपुरमा रहेको थियो। त्यसपछि वि.सं. २०१८ सालमा नेपाल अधिराज्यलाई १४ अञ्चल ७५ जिल्लामा विभाजन गरिएपछि वि.सं.२०२० साल देखि यो जिल्ला छुट्टै जिल्लाको रूपमा रहेको छ।

जिल्लाको नामाकरण

तनहुँको नामाकरण सम्बन्धमा विभिन्न विद्वानहरूले फरक फरक धारणा पेश गरेका भएतापनि यसवारे हालसम्म वैज्ञानिक तथ्य भने फेला परेको छैन । प्राप्त जानकारी अनुसार तनहुँको राजधानी तनहुँसुर आसपास तिनवटा चुचुराहरु जहाँबाट तनहुँ राज्यको सुरक्षा व्यवस्था हेन्थ्यो, सोही तीन चुचुरालाई आधार मानेर “त्रितुङ्ग” राखिएको र कालान्तरमा यो शब्द अपभ्रंश भई तनहुँ रहेको हो भन्ने भनाई रहेका पाइन्छ । “त्रितु वासुदेव रसानन्द” वासुदेव रसानन्द संस्कृत ग्रन्थमा तनहुँको तात्पर्यमा “त्रितुङ्ग राजधान्यो” भनेर लेखेको पनि पाइन्छ । यस भेगका प्रमुखका प्रमुख स्थानको नामको पछाडी “हुँ” (जस्तै काहुँ, मानहुँ आदि) भनिने गरिएकोले “तनुङ्ग” मा “हुँ” थपिएर “तनहुङ्ग” हुँदै तनहुँ भएको भन्ने भनाई पनि पाइन्छ । त्यसैगरी प्राचिन समयमा तनहुँको दुई स्थानमा तमोर र तामिन भन्ने गाँऊ थिए र ती गाँउको नामबाट अपभ्रंश भएर पछि तनहुँ रहन गएको हो भन्ने पनि गरिन्छ । साथै तनहुँको राजधानी रहेको तनहुँसुरमा र दमौली माथिको मानुङ्ग डांडामा क्रमशः नाम बन्न गएको भन्ने पनि किंवदन्ती रहेको छ ।

जिल्लाको सदरमुकाम

तनहुँ जिल्लाको सदरमुकाम दमौली हो । दमौली नेपालको राजधानी काठमाण्डौँबाट १५१ कि.मी. पश्चिम र पोखराबाट ४९ कि.मी. पूर्वमा सेती तथा मादी नदी तटमा अवस्थित छ । वि.सं. २०२५ पूर्व तनहुँ जिल्लाको सदरमुकाम बन्दिपुरमा रहेको र पछि २०२५ मंसिर १ गते यसलाई दमौली सारिएको थियो । मान्हुँ, गल्बु, र निर्वु डांडाको बीचमा अवस्थित दमौली हाल व्यास नगरपालिका अन्तर्गत पर्दछ । दमौलीको दक्षिणतर्फ प्रशिद्ध धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थलहरु जस्तै शिव पाञ्चायन मन्दिर, व्यास गुफा, मादी नदी, सेती नदी, पराशर गुफा आदि रहेका छन् । दमौलीको क्षेत्रफल करीब ८६ वर्ग कि.मी. रहेको छ र यो समुन्द्र सतहबाट करीब ३२० मि. उचाईमा महाभारत श्रृंखलाको उत्तरी घाँचमा अवस्थित छ ।

सदरमुकाम दमौली, तत्कालिन फराकचौर, कुर्लुङ्ग, श्याम्घा र महेन्द्रपुर गुणादी गाँउ पञ्चायतको केही भाग समावेश गरी वि.सं. २०३३ सालमा दमौली गाँउ पञ्चायतको रूपमा स्थापना भएको र वि.सं. २०४८ चैत्र ३० गते देखि व्यास नगरपालिकाको रूपमा स्थापित छ ।

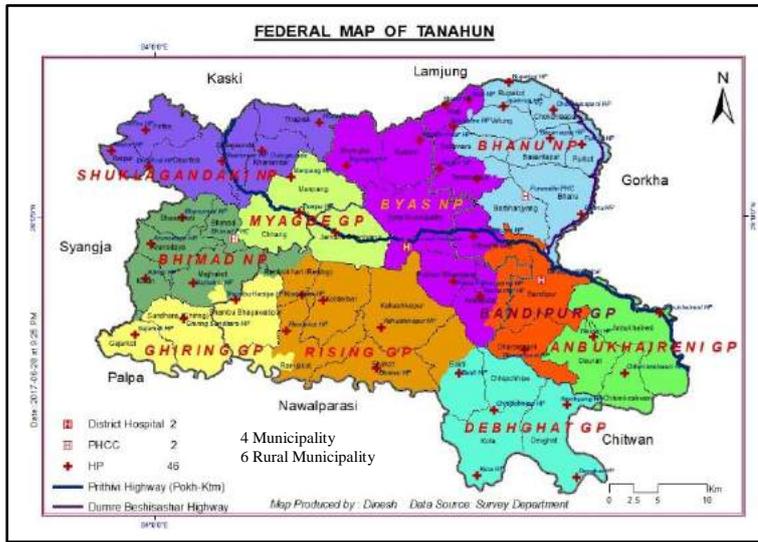
वेदव्यासको जन्मभूमी र तपोभूमी मानिने यसको आफ्नै धार्मिक र ऐतिहासिक महत्व रहेको छ । मान्हुँ डांडा, मादी, सेती नदीलाई जलयात्राको उद्गम केन्द्रको रूपमा विकास गर्न सकेमा यस क्षेत्रको विकासले थप गती लिन सक्ने देखिन्छ ।

जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिति

नेपालको गण्डकी प्रदेशका ११ वटा जिल्लाहरु मध्येको एक जिल्ला तनहुँ हो । यो जिल्ला विश्व मानचित्रमा ८३°५०' देखि ८४°३४' पूर्व देशान्तर र २७°४४' देखि २८°०८' उत्तरी अक्षांसको विचमा फैलिएको छ । यस जिल्लाको पूर्व पश्चिम लम्बाई ६२.५ कि.मी. एवं उत्तर दक्षिण चौडाई ४३.२ कि.मी. रहको छ भने सरदर उक्त लम्बाई र चौडाई क्रमसः ५२.८ कि.मी. र ३३ कि.मी. रहेको छ । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १५४६ वर्ग कि.मी. (१५४६०० हेक्टर) रहेको छ । नेपालको कुल क्षेत्रफलको १.०५ प्रतिशत यस जिल्लाले ओगटेको छ भने देशको कुल ७७ जिल्ला मध्ये क्षेत्रफलका हिसाबले ४४ औं ठूलो जिल्ला हो । भौगोलिक स्वरूप अनुसार अग्ला होचा पहाड, बेसी, खोंच, टार तथा खेतीयोग्य समथर भू-भागको रूपमा रहेको यस जिल्लालाई पहाडी क्षेत्र र अन्य बेसी वा टार क्षेत्रको रूपमा विभाजन गर्न सकिन्छ । अर्थात यो जिल्ला शिवालिक प्रदेश (१.८५ प्रतिशत) र मध्य पहाडी भेग (९.८५ प्रतिशत) गरी दुई इकोलोजीमा विभक्त छ । यस जिल्लाका पहाडी अग्लो स्थान छिम्केश्वरी (२३२५मी), मिल्डुकोट (१४८४मी.), चोक (१४२९ मी.), बन्दिपुर (१३४४मी.), स्थानचोक (१२८४मी.), आदि रहेका छन् भने सबैभन्दा होचा स्थानहरुमा त्रिशुली र कालीगण्डकीको संगमस्थलमा रहेका देवघाट (१९०मी.), कोटा (२१०मी.) सदरमुकाम दमौली (३२० मी.) आदि रहेका छन् ।

जिल्लाको प्रशासनिक तथा राजनैतिक रूपरेखा

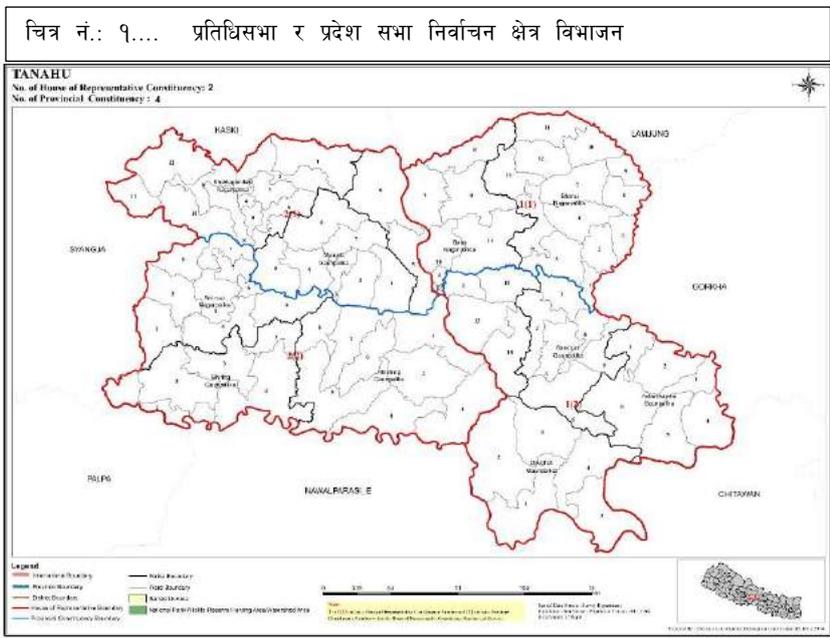
चित्र नं.: १.१ नक्सा जिल्लाको स्थानिय तह अनुसारको विभाजन

नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ अनुसार तत्कालिन प्रतिनिधि सभा निर्वाचन प्रयोजनको लागि कुल २०५ निर्वाचन क्षेत्रमध्ये यस जिल्लालाई तिन निर्वाचन क्षेत्रमा विभाजन गरिएको थियो । पछि नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ बमोजिम संविधान सभा संविधान सभा निर्वाचन प्रयोजनको लागि कुल २४० निर्वाचन क्षेत्र (प्रत्यक्ष तर्फ) मध्ये पनि यस जिल्लालाई तीन निर्वाचन क्षेत्रमा नै विभाजन गरिएको । गाउँ विकास समिति ऐन २०४८ तथा नगरपालिका ऐन

२०४८ अनुसार वि.सं. २०४८ मा यस जिल्लालाई ४६ गाउँ विकास समिति र एउटा नगरपालिकामा (व्यास नगरपालिका) विभाजन गरिएको थियो । पछि वि.सं. २०७१ वैशाख २५ गतेको नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम २०७१ श्रावण १ गते देखि कार्यान्वयनमा आउने गरी तत्कालिन बन्दिपुर र धरमपानी गा.वि.स.लाई गाभी बन्दिपुर नगरपालिका तथा दुलेगौडा, खैरेनीटार र ढोरफिर्दी गा.वि.स.हरूलाई गाभी शुक्लागण्डकी नगरपालिका घोषणा गरिएको, त्यसैगरी वि.सं. २०७१ मंसिर १६ गतेको नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम पोखरीभञ्ज्याङ्ग गाउँ विकास समितिलाई व्यास नगर पालिकामा गाभिएको, आ.व. २०७२/७३ मा भानु र

वरभञ्ज्याङ्ग समावेस गरी भानु नगर पालिका र साविक आबुखैरेनी गा.वि.स. लाई आबुखैरेनी नगर पालिका बनाईएको, यसरी तत्काल यस जिल्लामा ५ नगरपालिका, ३७ गा.वि.स. कायम भएकोमा नेपालको संविधान २०७२ बमोजिम स्थानीय तहको पुनर्संरचना गरि १० वटा पालिकामा विभाजन गरिएको छ । जस अनुसार भानु, भिमाद, व्यास र शुक्लागण्डकी गरि ४ नगर पालिका र आबुखैरेनी, ऋषिगंग, घिरिंग, देभघाट, म्याग्दे र बन्दिपुर गरि ६ वटा गाउँपालिका छन् । साविकका कुन कुन नगर पालिका र गा.वि.स. लाई हालका पालिकाहरूमा कसरी समायोजन गरियो, छोटकरीमा निम्न टेबल बाट देखाईएको छ । जिल्लाका अधिकांश क्षेत्रहरू सडक संजालले जोडिईसकेका छन् । प्रायः हिउँदमा सबै नगर/गाउँपालिकाका सबैवडाहरूमा यातायातका साधनहरू सञ्चालन हुन्छन् भने वर्षा याममा केही वडाहरूमा नियमित रूपमा यातायातका साधन चल्ने गर्दछन् ।

चित्र नं.: १.... प्रतिधिसभा र प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र विभाजन

तनहुँ जिल्लाको राजनैतिक विभाजन

पालिकाको नाम	समावेश भएका साविक गा.वि.स./न.पा. हरु	जनसंख्या	जनघनत्व	पालिकाको नाम	समावेश भएका साविक गा.वि.स./न.पा. हरु
भानु नगरपालिका	भानु न.पा. (भानु, बरभन्ज्यांग गा.वि.स.), बसन्तपुर, मिरलुंग, रिस्ती (६), सतिस्वारा (१-५), तनहुँसुर १-३), चोकचिसापानी र रुपाकोट गा.वि.स.	४२७९४	१८४	१३	साविक भानु नगर पालिका कार्यालय
भिमाद नगरपालिका	अरुणोदय, किहुँ, भानुमती, भिमाद, माभकोट (१-५, ७-९), ऋषिग रानीपोखरी (९), साभुंग भगवतीपुर (२), गजरकोट (९) गा.वि.स.	२९२४८	१२६	९	साविक भिमाद गा.वि.स. को कार्यालय
व्यास नगरपालिका	व्यास न.पा. (साविक व्यास न.पा. र पोखरिभञ्ज्यांग गा.वि.स.), केशवटार (२-७), क्यामिन, घाँसिकुवा (२-८), तनहुँसुर (४-९), रिस्ती (१-५, ७-९), श्याम्घा र सतिस्वारा (६-९) गा.वि.स.	७८९३९	२४८	१४	साविक व्यास नगर पालिका कार्यालय
शुक्लागण्डकी नगरपालिका	शुक्लागण्डकी न.पा. (साविक दुलेगौडा, ढोरफिर्दी र खैरेनीटार गा.वि.स.), थप्रेक, राईपुर र फिरफिरे गा.वि.स.	५५६२०	१६५	१२	साविक शुक्लागण्डकी नगर पालिका कार्यालय
आँबुखैरेनी गाउँपालिका	आँबुखैरेनी न.पा. (साविक आँबुखैरेनी गा.वि.स.), छिम्केश्वरी र देउराली गा.वि.स.	२२२५२	१२८	६	साविक आँबुखैरेनी नगरपालिका कार्यालय
ऋषिग गाउँपालिका	काहुशिवपुर, भिरकोट, बैदी (१-३), राम्जाकोट (१-८), कोटदरबार र ऋषिग रानीपोखरी	१७९१८	२१५	८	साविक कोटदरबार गा.वि.स.को कार्यालय
घिरिग गाउँपालिका	गजरकोट (१-८), घिरिग सुन्धारा, राम्जाकोट (९), साभुंग भगवतीपुर (१, ३-९) र माभकोट (६) गा.वि.स.	१४३३४	१२६	५	केन्द्र साविक गजरकोट गा.वि.स.को कार्यालय
देवघाट गाउँपालिका	कोटा, छिपछिपे, देवघाट, र बैदी (४-९) गा.वि.स.	१४५८४	१५९	५	साविक देवघाट गा.वि.स. को कार्यालय
म्याग्दे गाउँपालिका	छांग, जामुने र मनपांग गा.वि.स.	२३५७८	११५	७	साविक छांग गा.वि.स.को कार्यालय
बन्दिपुर गाउँपालिका	बन्दिपुर न.पा. (साविक बन्दिपुर र धरमपानी गा.वि.स.), घाँसिकुवा (१, ९) र केशवटार (१, ८, ९) गा.वि.स.	१८५३२	१०२	६	साविक बन्दिपुर नगरपालिका कार्यालय

श्रोत : नेपाल सरकारको राजपत्र, २०७३, (जनसंख्या श्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग २०७८)

नेपालको संविधान २०७२ ले तिन तहको सरकारको व्यवस्था गरेको, तनहुँलाई प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्र २ तथा प्रादेशीक निर्वाचन क्षेत्र ४ मा विभाजन गरी हाल दोश्रो चरणको निर्वाचन सम्पन्न भई तिनै तहको सरकार गठन समेत भएको अवास्था छ । यस जिल्लाको मादी नदी पूर्व तर्फ रहेका व्यास न.पा. का वडा नं. ५ र ६ वाहेक सबै वडाहरु, भानु न.पा., बन्दिपुर गा.पा., आँबुखैरेनी गा.पा. र देवघाट गा.पा. समेटेर प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्र नं. १ बनेको छ, मादी नदी पश्चिम तर्फका व्यास न.पा. वडा नं. ५, ६, म्याग्दे गा.पा., शुक्लागण्डकी न.पा., ऋषिग गा.पा., घिरिग गा.पा. लाई समेटेर प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्र नं. २ बनेको छ ।

प्रदेश सभा तर्फ ४ वटा निर्वाचन क्षेत्र छन् । जसमा

प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. १(१) : व्यास न.पा. वडा नं. २, ३, ४, ७, ८, ९, १० र ११, तथा भानु न.पा. का सबै १३ वटा वडा मिलेर बनेको छ ।

प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. १(२) : व्यास न.पा. वडा नं. १, १२, १३ र १४ तथा बन्दिपुर, आँबुखैरेनी एवं देवघाट गा.वि.स.का सबै वडा मिलेर बनेको छ ।

प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. २(१) : व्यास न.पा. वडा नं. ५ र ६, म्याग्दे गा.पा. तथा शुक्लागण्डकी न.पा.को सबै वडाहरु मिलेर बनेको छ ।

प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. २(२) : भिमाद न.पा., ऋषिग गा.पा. र घिरिग गा.पा.का सबै वडाहरु मिलेर बनेको छ ।

सामाजिक तथा साँस्कृतिक रूपरेखा

विभिन्न दृष्टिकोणबाट विविधतामा धनी यो जिल्ला सामाजिक अवस्थामा पनि विविधतायुक्त रहेको छ। पछिल्लो जनगणना २०७८ अनुसार यस जिल्लामा कुल ३२९१५३ जनसंख्या बसोबास गर्दछन्। यस मध्ये पुरुष १५००९४ (४६.७%) र महिला १७९०५९ (५३.३%) रहेका छन्। बहुजातिय, बहुधार्मिक र बहुभाषिक जिल्लाको रूपमा रहेको यस जिल्लामा प्रमुख ५ जाति मध्ये सबैभन्दा बढी मगर (८३६३९ जना वा २६.०४%) छन् भने त्यसपछि क्रमशः क्षेत्री (३६८३३ जना वा ११.४७%), ब्राह्मण (३६६७२ जना वा ११.४२%), गुरुङ्ग (३५९८४ वा १०.९६%) र कामी २६३३४ जना वा ८.२% रहेका छन्। कुल ७० जनजातीको बसोबास रहेको यस जिल्ला दरै जातिको प्रमुख बासस्थानको रूपमा रहेको छ। यी जातजातिका मानिसहरु आ-आफ्ना साँस्कृती र परम्परामा आधारित रितिरिवाज, चाडपर्व एवं धार्मिक उत्सवहरु मनाउने गर्दछन्। तसर्थ तनहुँ जिल्ला विविध साँस्कृती तथा परम्परा बोकेको जिल्लाको रूपमा स्थापीत छ।

शैक्षिक दृष्टिकोणबाट हेर्ने हो भने तनहुँ जिल्ला आदिम कालदेखि नै अनेकौ विद्वान, विदुषी तथा साधकहरुको जन्मभूमी एवं कर्मभूमी बन्दै आएको छ। दमौली क्षेत्रको मादी र सेती नदीहरु विचमा रहेका टापु पावन तिर्थस्थलमा जन्मेका प्रकाण्ड विद्वान वेदव्यासले १८ पुराण, भागवत गीता, वेद स्मृती, महाभारत आदि ग्रन्थहरु रचना गरेका थिए। सेन राजाहरुमा पनि कतिपय स्वयं विद्वान थिए भने वि.सं. १८७१ आषाढ २९ गते चुँदी रम्घामा जन्मेका आदिकवी भानुभक्त आचार्यले रामगीता सहित अध्यात्म रामायणको नेपाली भाषामा अनुवाद गर्नुका साथै बधुशिक्षा, भक्तमाला, प्रश्नोत्तरी आदि अमूल्य रचना तयार गरेका थिए। आदिम काल देखि नै तनहुँमा शैक्षिक जनचेतनाको विकास भएको थियो। राणाकाल पूर्व तनहुँमा गुरुकुल शिक्षा पद्धती अनुरूप धार्मिक शिक्षा र शास्त्रिय शिक्षा नै प्रमुख थिए। प्रायः ब्रह्मणहरुको घरमा वेद पढेका व्यक्तिहरु पाइन्थे। साथै राणाकालमा केही भाषा पाठशालाहरु पनि खुलेका थिए। वि.सं. २००८ सालमा जिल्लाकै जेठो हाइस्कूल भानु मिडिल स्कूलको स्थापना भएको थियो। हाल जिल्लामा १३ वटा क्याम्पस, ५३ वटा उच्च मा.वि., ९१ वटा मा.वि., ११० नि.मा.वि. र ३९५ प्राइमरी स्कूल सञ्चालनमा रहेको छन्।

यस जिल्लामा विविध जातजातिहरुको संगमस्थल भएका कारण विभिन्न साँस्कार विधि पाइन्छ। जन्म, विवाह, मृत्यु साँस्कारमा जातजाती अनुसार आ-आफ्नै विधि र प्रकृत्याहरु छन्। प्रमुख चाड पर्वहरुमा दशैं, तिहार, ल्होसार, जनैपूर्णिमा, गाईजात्रा, लाखे जात्रा, साउने सक्रान्ति, कुशे औसी, नाग पञ्चमी, कृष्णाष्टमी, तीज, १५ पौष, मकर सक्रान्ति, नयाँ वर्ष, बैसाख पूर्णिमा, मात तिर्थ औसी, श्रीपञ्चमी, फागु पुर्णिमा, महा-शिवरात्री, ठूला एकादशी, इद हुन भने मगर जातिको कौरा, चुडुका, भूयाउरे, मारुनी र सोरठी नाच निकै लोकप्रिय छन्। यहाँ जात तथा धार्मिक समुदाय अनुसारका आ-आफ्नै खानपान, भेषभुषा, साँस्कार तथा मूल्य मान्यता रहेका छन्। प्रकृति प्रेमी तनहुँ वासीहरु आफ्नो जातिय तथा परम्परागत साँस्कारलाई सधैं जोगाई राख्न चाहन्छन्। आ-आफ्नो जातिगत साँस्कार तथा परम्परालाई धार्मिक समारोह, मेला, पर्व, उत्सव र विशेष कार्यक्रमहरुमा प्रदर्शन गरी संरक्षणको लागि निरन्तरता दिन चाहन्छन्। यस जिल्लाको आफ्नै मौलिक लोक साँस्कृती रहेको छ। अरुलाई दुख पर्दा सबै मिलेर सघाउने एवं सुख र आनन्द हुँदा सबै संग मिलि मनोरञ्जन गर्ने परम्परा रही आएको छ। यहाँ लोक गित तथा लोक साँस्कृतीका माध्यमद्वारा आफ्ना दुख तथा सुखका क्षणहरुलाई व्यक्त गर्ने र अरुलाई मनोरञ्जन दिलाउने परम्परा सबै जातजातीमा रहेका छ। जिल्लाका कुना तथा कन्दराहरुको दुर दराजहरुमा गच्छे अनुसार मेला पर्व र जात्राको साथै विदेशबाट आएका आफ्ना परिवार तथा कुटुम्बहरुको साथै विदेशी पाहुनाहरुलाई समेत स्वागत तथा मनोरञ्जनको लागि लोक गित सहितका मनोरञ्जनयुक्त कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिदै आएका छन्। जिल्लाका पर्यटकीय तथा रमणीय र साँस्कृतिक रूपले धनी रहेका स्थानहरुमा आन्तरिक र वाह्य पर्यटकहरुका लागि होमस्टेहरु सञ्चालन गरेको पाइन्छन्। सार्वजनिक रूपमा वेला वेलामा विभिन्न स्थानमा साँस्कृतिक कार्यक्रमहरु हुने गर्दछन्।

यहाँका मानिसहरुको पहिरन राष्ट्रिय पोषाक संग मिल्दो जुल्दो नै रहेका छ। यस जिल्लामा बसोबास गर्ने मानिसहरुको आ-आफ्नै भेष भुषा पनि रहेका छ। यहाँका मानिसहरुको मुख्य खाना दाल, भात, तर्कारी, रोटी, मकैको भात र ढिडो रहेको छ। खानपानमा जाति तथा स्थान विशेष अनुसार केही भिन्नता रहेको पाइन्छ। आधुनिकीकरण र पश्चिमिकरणको प्रभाव संगै यस जिल्लामा बसोबास गर्ने मानिसहरुको उमेर र लिङ्ग अनुसार नयाँ पुस्ताको भेषभुषा र खानेकुराको परिकारमा परिवर्तन आएको छ। खास गरी आदिवासी तथा जनजातीको रूपमा परिचित मगर गुरुड, नेवार, दरै, थकाली, तामाड र कुमालहरुको विशेष भेषभुषा तथा पहिरन रहेको छ। परम्परागत धार्मिक साँस्कारबाट निर्देशित जातिहरुले आफ्नै किसिमले कुल पूजा गर्ने चलन रहेको छ। टोल

छिमेकका पानीको मुहानमा नाग पूजा, डांडाको टुप्पा वडा वा ठूला वृक्षको फेदमा थान बनाएर देवी देउताको पूजा, भाँक्री पूजा, भँयर पूजा, माई पूजा, म्ह पूजा आदि गर्ने चलन रहेको छ। त्यसैगरी टोल, गाँउ वस्तिहरूमा विभिन्न देवी देउताहरूको मन्दिर, बौद्ध गुम्बा, मस्जिदहरू र विभिन्न धार्मिक समुदायका संघ संस्थाहरू स्थापना भएका छन्। आधुनिक विकासको क्रमसंगै जन्मदिवस, विवाहदिवस, प्रेमदिवस, नयाँवर्ष, स्थान विशेष महोत्सव, व्यापार महोत्सव, साँस्कृतिक महोत्सव आदि मनाउने प्रचलनमा वृद्धि हुँदै आएको छ।

आर्थिक अवस्था

तनहूँ जिल्लाको प्रमुख आर्थिक गतिविधि भनेको कृषि व्यवसाय हो। परम्परागत कृषि प्रणालीबाट यहाँका मानिसहरू क्रमिक रूपले व्यावसायिक कृषि उपार्जन तर्फ उन्मुख हुँदै गएका छन्। राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ बमोजिम कुल परिवार मध्ये ८२.९७% परिवार कृषिजन्य कृष्याकलापमा संलग्न रहेका देखिन्छन् भने राष्ट्रिय जनगणना २०६८ बमोजिम १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका कुल जनसंख्या मध्ये ४०% जनसंख्या आफ्नै कृषि व्यवसायमा कार्यरत रहेका देखिन्छन्। व्यवसायिक कृषि व्यवसाय अन्तर्गत यहाँका मानिसहरू पशुपालन, कुखुरा पालन, दलहन बाली, तरकारी तथा फलफुल उत्पादन आदि क्रियाकलापमा संलग्न रहेका छन्।

कृषिका साथै यहाँ उद्योग, व्यापार, निर्माण, नोकरी जस्ता व्यवसाय अँगाल्ने मानिसहरू पनि प्रशस्त छन्। यस जिल्लामा मोटामोटी ६२ ठूला उद्योग, उर्जामूलक उद्योग, निर्माण सेवा उद्योग आदि प्रमुख छन्। व्यापार व्यवसायका दृष्टिले पहाडी जिल्लाहरूमा तनहूँको स्थान उच्च स्थानमा नै रहेको छ। यहाँका प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरूमा दमौली, डुम्रे, आबुखैरेनी, थर्पु, खैरेनीटार, दलेगौडा, भिमाद, चन्द्रावती, तुरतुरे आदी हुन्।

त्यसैगरी पर्यटन व्यवसाय पनि यस जिल्लाको उल्लेखनिय सम्भावनायुक्त व्यवसाय अन्तर्गत नै पर्दछ। पुरानो शहर बन्दिपुर पर्यटनका लागि संसारभर नै चर्चित रहेको छ। यहाँका सुन्दर गुफा, नदी तथा धार्मिक र ऐतिहासिक स्थानहरू तथा पुराना गाँउहरू पर्यटन आकर्षणका केन्द्र विन्दु बन्न सक्ने प्रशस्त सम्भावना छ।

खनिज सम्पदाबाट पनि यस जिल्लाको आर्थिक स्तर उकास्न सक्ने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ। विशेषगरी छाब्डी, भिमाद, भिरकोट, बन्दिपुरको लब्डीखोला आदी स्थानमा ठूलो परिमाणमा फलाम खानी रहेको छ। यसैगरी हिलेखर्क क्षेत्र, बन्दिपुरको लब्डी खोला, भूतखोला, पानी खोला, सिद्धिखोला आदी स्थानहरूमा तामाखानीका साथै बन्दिपुरमा स्लेट र चुन पहरामा चुनढुङ्गा खानी रहेका छन्। यस्ता खानीहरूलाई व्यवस्थित तवरबाट उत्पादन प्रकृत्यामा लैजान सक्ने हो भने तनहूँ जिल्ला देशको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा प्रमुख देन गर्ने जिल्लाको रूपमा परिचित हुन सक्दछ।

तनहूँ जिल्लाको जलविद्युत उत्पादन पनि यहाँको प्रमुख आर्थिक उपार्जनको एक आयाम हो। यस जिल्लाको भू-धरातलिय स्वरुप र यहाँबाट बहने नदीहरूको प्रकृती हेर्दा यहाँको जलविद्युत् उत्पादनको भविष्य निकै राम्रो देखिन्छ। राष्ट्रिय स्तरका ठूला जलविद्युत योजनाको अतिरिक्त यस जिल्लामा लघु जलविद्युत परियोजनाबाट २०७ कि.वा. र पेल्टीकसेट, परियोजनाबाट १३ कि.वा. विद्युत उत्पादन भईरहेको छ।

यहाँका कतिपय मानिसहरू परम्परागत घरेलु व्यवसायहरूमा समेत निर्भर रहेका छन्। यस्ता व्यवसायहरूमा जस्तै: डोकाडाला बुन्ने, नाम्ला बुन्ने, चोयाबाट मान्द्रा बुन्ने, भकारी बुन्ने, कोठा बुन्ने, पानीघट्ट संचालन गर्ने, आरन राख्ने, काठ वा बाँसका भाडा वर्तन तथा उपकरण बनाउने आदी पर्दछन्। साथै कतिपय युवा जनशक्ति, वैदेशिक रोजगारबाट पनि आय आर्जन गरिरहेका छन्।

समग्रमा तनहूँ जिल्लाको आर्थिक अवस्था सन्तोषजनक रहेको छ। यहाँको कुल जनसंख्याको करिब १४.८% मात्र गरिवीको रेखामुनी रहेका छन्। परम्परागत कृषि व्यवसायबाट आधुनिक व्यावसायिक कृषि पेशा अँगाल्नु भौतिक पूर्वाधारको विकास साथसाथै उद्योगधन्दा फस्टाउनु, पर्यटनको विकास साथै रेमिट्यान्सको देनले गर्दा यस जिल्लाको आर्थिक अवस्था राम्रो रहेको छ।

जलवायु तथा हावापानी

विशेषगरी नेपालमा हिन्द महासागरबाट आउने मनसुनले वर्षा हुने हुनाले तनहूँमा दक्षिण पश्चिम मनसुनी हावा पानीको प्रभाव परेको पाईन्छ। यस जिल्लामा वर्षायाम अर्थात जेष्ठ देखी असोज सम्म नियमित वर्षा हुन्छ भने पश्चिमि भाग बाट बहने हिँउदे हावाले हिउद ताका पनि वर्षा हन्छ। यहाँको भू धरातलिय स्वरुप अनुसार अग्ला लेकहरूमा ठण्डा हावापानी पाईन्छ भने वेसी, टार फाँटहरूमा गर्मी हावापानी पाईन्छ। यस हिसावले जिल्लाको भौगोलिक संरचना अनुसार विद्यमान पहाड बेशी टार तथा समथर खेतियोग्य फाँटहरूको

कारण उचाईको अवस्थिती अनुसार विभिन्न जलवायुको प्रचुरता यहाँ पाईन्छ। विशेष गरी यहाँको हावापानीलाई निम्न अनुसार तिनभागमा बाड्न सकिन्छ।

१. उपोष्ण प्रदेशिय हावापानी : समुन्द्री सतहबाट १००० मिटर सम्मको उचाईमा अवस्थित विशेषगरी तनहुँजिल्लाको फाँट, टार र वेशी भुभागमा यस किसिमको हावापानी पाईन्छ।
२. समशितोष्ण हावापानी : समुन्द्री सतहबाट १००० मिटर देखी २००० सम्मका डाडाँ पाखा र भञ्ज्याङ्गरुमा यस प्रकारको हावा पानी पाईन्छ। अधिकांश मानिसहरु यहि क्षेत्रमा बसोवास गर्दछन्। कृषि व्यवसायको लागि पाखो वालिको प्रचुर सम्भावना भएको हुंदा यस क्षेत्रमा मकै कोदो फापर अदुवा जुनेलो, तोरी, तिल, मास, गहत, भटमास, बोडी, सुन्तला, निबुवा, कागती, आदि खेती हुन्छ। यस क्षेत्रको हावापानीलाई ज्यादै स्वास्थ्यकर मानिन्छ।
३. शीतोष्ण जलवायु (Semi-Alpine) : समुद्री सतहबाट २००० मीटरभन्दा माथी विशेषगरी तनहुँ जिल्लाका लेक तथा अग्ला पहाडका उच्च स्थानहरुमा यस किसिमको हावापानी पाईन्छ। यस्ता पहाडका चुचुराहरुमा मानव बस्ती पनि खासै छैन। केही लेकहरुमा त कहिलेकाँही हिउँदमा हिउँ समेत पर्दछ।

जिल्लामा विविध जलवायु विद्यमान हुनुका सहायक कारक तत्वहरुमा उत्तरी हिमालय श्रृङ्खला अन्नपूर्ण, माछापुच्छ्रे तथा लमजुङ्ग हिमालको प्रभावको साथै मादी, मर्स्याङ्दी, कालीगण्डकी, सेती तथा नारायणी जस्ता नदीहरु र स्थानीय खोलाहरुले पनि तटवर्ती क्षेत्रहरुमा आर्द्रता बढाउन सहयोग गरेका छन्।

तनहुँ जिल्लामा ऋतु अनुसार तापक्रममा परिवर्तन हुने गर्दछ। गर्मी याममा यहाँको तपक्रम अधिकतम ४१ डिग्री सेल्सियस र हिउँदमा न्यूनतम तापक्रम ३ डिग्री सेल्सियस भन्दा कम पुग्ने गर्दछ।

प्रमुख प्राकृतिक सम्पदा

तालिका १.६: मुख्य नदी, खोला तथा जिल्ला भित्रको लम्वाई (कि.मी.)

नदी/खोलाको नाम	लम्वाई	नदी/खोलाको नाम	लम्वाई	नदी/खोलाको नाम	लम्वाई	नदी/खोलाको नाम	लम्वाई
कालीगण्डकी	६०	नाउँदी खोला	१०	सुरोदी खोला	१३	नौविसे खोला	९.५
मर्स्याङ्दी नदी	४५	चुंदा खोला	२२	कलेस्ती खोला	१०	घारुङ्ग खोला	१०
त्रिशुली नदी	३३	क्याङ्गदी खोला	१८	गोफा खोला	१६	दिउला खोला	१०
सेती नदी	७०	साँघे खोला	१८.५	जिदी खोला	१३	सुखौरा खोला	१०
मादी नदी	१७	म्याग्दे खोला	१४	छाब्दी खोला	९	फाउदी खोला	८

गुफा तथा ओडार

यस जिल्लामा नेपालकै सबैभन्दा ठूलो गुफा देखि ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्वका थुप्रै गुफाहरु छन् र अझै खोज तथा अनुसन्धान कै क्रममा रहेका पनि छन्। पहिचान भै सकेका केही प्रमुख गुफाहरु निम्नानुसार रहेका छन्।

सि.नं	गुफा तथा ओडार	स्थान	सि.नं	गुफा तथा ओडार	स्थान
१	व्यास गुफा	दमौली	८	सिद्ध गुफा	मुलपानी
२	पराशर गुफा	दमौली	९	रज गुफा	गोल्ला
३	शितल गुफा	व्यास-५	१०	सिद्ध गुफा	पोखरी भञ्ज्याङ्ग
४	अनन्त गुफा	व्यास-५	११	भाक्री थुम्की गुफा	वरभञ्ज्याङ्ग
५	बुल्दी गुफा	व्यास-१,	१२	चमेरे ओडार	वरभञ्ज्याङ्ग
६	चित्रे गुफा	मानहुँ	१३	सिद्ध गुफा	भानुमती
७	सिद्ध गुफा	विमल नगर	१४	मिलिनियम गुफा	फिरफिरे

खनिज सम्पदा

१. फलाम खानी: ढोरफिर्दी भिमाद, छाब्दी, भीरकोट, साखे र बन्दीपुरको लब्दी खोला। क्यङ्दी खोला र बच्याङ्दी खोला।

२. तामा खानी: लब्दी खोला आसपास, मिल्डकोट, आबुखैरेनिको खानिगाउँ ।
३. स्लेट खानी: बन्दीपुर आसपासको क्षेत्र

तनहुँ जिल्लाका प्रमुख धार्मिक स्थलहरू

हिन्दुहरूको धार्मिक स्थल			मुस्लिमहरूको धार्मिक स्थल		
सि.न	धार्मिक स्थलको नाम	स्थान	सि.न.	धार्मिक स्थलको नाम	स्थान
१	देवघाट धाम	देवघाट महेश आश्रम	१	नुरी जामे मस्जिद	व्यास १०
२	देवघाट धाम	गलेश्वर आश्रम	२	जुमा मस्जिद	शुक्लागण्डकी नपा
३	छाब्दी वाराही मन्दिर	व्यास न.पा.	३	जुमा मस्जिद	थप्रेक ६
४	ढोरवाराही मन्दिर	शुक्लागण्डकी नपा	४	जुमा मस्जिद	श्याम्घा ४
५	छिम्केश्वरी मन्दिर	छिम्केश्वरी	५	जामे मस्जिद	सतिश्वारा ४
६	थानीमाई मन्दिर	बसन्तपुर, भानु ७	६	दर्घा जुमा मस्जिद	सतिश्वारा ५
७	शिवपाञ्चायन (वेदव्यास) मन्दिर	व्यास ३	७	इदगाहा मस्जिद	शतिश्वारा ४
८	पराशर आश्रम	व्यास ८	८	जामे मस्जिद	चोक चिसापानी ४
९	अकला मन्दिर	छाड गाविस	९	वनकहिया मस्जिद	सतिश्वारा ५
१०	आधिमूल	आबुखैरेनी			
बौद्धहरूको धार्मिक स्थल					
१	बौद्ध सदन	दमौली	२	तमुसार कोइयो	दमौली
३	तमुसार साँस्कृतिक संग्रहालय	देउराली नगर	४	बौद्ध स्तुपा	लामपोखरी

ऐतिहासिक स्थलहरू

घाँसीकुवा, भानु जन्मस्थल, तनहुँसुर दरवार, मानुडकोट, मिल्डकोट, कोटदरवार, बन्दिपुर छिम्केश्वरी लेक, थप्रेक, भिमाद आदि ।

पैदलयात्रा र प्याराग्लाइडिङका लागी सम्भावित स्थान : मानहुँ डांडा, बन्दिपुर

रक क्लाइम्बिङका लागी सम्भावित स्थान : सिद्ध गुफा, चुन पहरा

च्याफ्टिङका लागी सम्भावित स्थान : सेती तथा मादी नदी

पद मार्ग : बन्दिपुर-मनाङ्ग-लुम्बिनी बुद्ध शान्ति पद मार्ग (२० दिनको रमणीय यात्रा)

पर्यटकीय सम्पदाका आधारमा तनहुँका प्रमुख १२ पर्यटकीय क्षेत्रहरू निम्नानुसार छन् ।

१. छिम्केश्वरी क्षेत्र
२. बन्दिपुर क्षेत्र
३. भानु जन्मस्थल क्षेत्र (भानु)
४. तनहुँसुर क्षेत्र
५. मिल्डकोट क्षेत्र
६. सेतिगण्डकी क्षेत्र
७. कालीगण्डकी करीडोर क्षेत्र
८. रिरिडरानीपोखरी क्षेत्र
९. ढोरवाराही क्षेत्र
१०. दगामभुजीकोट क्षेत्र
११. व्यास जन्मभूमी क्षेत्र (दमौली)
१२. हाइवे टुरिज्म क्षेत्र (पृथ्वी राजमार्ग)

साथै विशेष जातजातिहरूको बाहुल्य रहेका केही पर्यटकीय स्थानहरू

१. मगर : रहु, रुम्सी, गोल्ला, रामकोट, कोइदिम, गगलथोक, खुदी, सेटाड, मानहुँ, केशवटार आदि ।
२. गुरुङ : धरमपानी, भारगाँउ, हिलेखर्क, फिरफिरे, थप्रेक, टुटेपानी, पुलिमराड, मेवावारी, छापथोक आदि
३. नेवार : बन्दिपुर, मैवल, तनहुँसुर, सुन्धारा, कियापानी, दलभञ्ज्याड, सावुड, बसन्तपुर आदि ।
४. दरै : भादगाँउ, दुमिसचौर, डिहीगाँउ, रतौनी, सिमलटार, पोल्याड, पतेनी आदि ।

जमिनको भू-उपयोग, जग्गाको प्रकार माटोको वनावट

तनहुँ जिल्ला मध्य पहाडी क्षेत्रमा परेकोले भिरालोपनमा नेपालका जिल्लाहरूमध्ये ४०औँ स्थानमा पर्दछ। यस जिल्लामा ३० डिग्री भन्दा बढी भिरालो जमिन नै ५८ प्रतिशत रहेको छ। भौगोलिक परिवेशका आधारमा यस जिल्लाको जमिनको भू-उपयोग तथा जग्गाको प्रकार निम्नानुसार रहेको छ।

भू-उपयोगको किसिम अनुसार जमिनको क्षेत्रफल

सि.नं.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	प्रतिशत
१	जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफल	१५४६००	१००
२	खेती गरिएको जमिन	५१६४३	३३.४
क	बाह्रै महिना सिञ्चित खेत	६३४७	४.१
ख	अर्ध सिञ्चित खेत	७२३०	४.७
ग	पाखो	३८०६६	२४.६
३	खेतीयोग्य जमिन	६५०६१	४२.१
४	वन क्षेत्र	७२०८०	४६.६
५	भाडी क्षेत्र	१२२९६	८
६	चरन क्षेत्र	१३६८	०.९
७	नदी खोला खोल्सा	१५७२	१
८	घडेरी जग्गा	२२१७	१.४
९	उद्योगले ढाकेको क्षेत्रफल	६	०

माटोको प्रकार र उर्वराशक्ति

जिल्लाको ठूलो क्षेत्रफल पहाड तथा भिरपाखाले ओगटेकोले कृषी उत्पादनको लागि भूमी सिमित रहेको छ। तथापी माटोको प्रकार र उर्वराशक्तिका आधारमा यस जिल्लालाई निम्न ४ भागमा विभाजित गरिएको छ।

१. वलौटे माटो : विशेष गरी नदीका किनारमा पाइने बालुवा मिसिएको यस प्रकारको माटो खेतीका लागि खासै उपयोगी मानिदैन। यस जिल्लाका ढोरफिर्दी, दुलेगौँडा, खैरेनीटार, भिमाद आदि स्थानहरूमा यस प्रकारको माटो पाइन्छ।
२. पाँगो माटो : नदीले वगाएर ल्याएको प्रशस्त जैविक तत्व भएको बालुवा मिश्रित कालो खैरै देखिने यो माटो खेतीका लागि उत्तम मानिन्छ। यस जिल्लाका चुदी, साँगे, सत्रसय, बुढुवा, पुट्टार आदि फाँटहरूमा यस्तो माटो पाइन्छ।
३. रातो माटो : यस जिल्लाका अधिकाँश टार र वेसीहरूमा बालुवा, पाँगो मिश्रित रातो माटो पहाडी भेगमा पाइन्छ। यस्तो माटोको उर्वराशक्ति निकै कम हुन्छ। यस्तो माटो भानु, पुर्कोट, कोटा देवघाट आदि स्थानहरूमा यस्तो माटो पाइन्छ।
४. लेकाली गेग्रान माटो : खासगरी १००० मी. भन्दा माथीका उच्च पहाडी भूभागहरू जस्तै छिम्केश्वरी, छिपछिपे, वेदी, कोटा आदि स्थानहरूमा पाइने यस प्रकारको माटोको उर्वराशक्ति निकै कम भएको पाइएको छ।

जिल्ला सिमाना

- पूर्व : चितवन, गोरखा जिल्ला
 पश्चिम : स्याङ्जा जिल्ला
 उत्तर : कास्की, लमजुङ्ग जिल्ला
 दक्षिण : पाल्पा, चितवन, नवलपरासी जिल्ला

राजनैतिक एवम् प्रशासनिक विभाजन

प्रदेश : गण्डकी

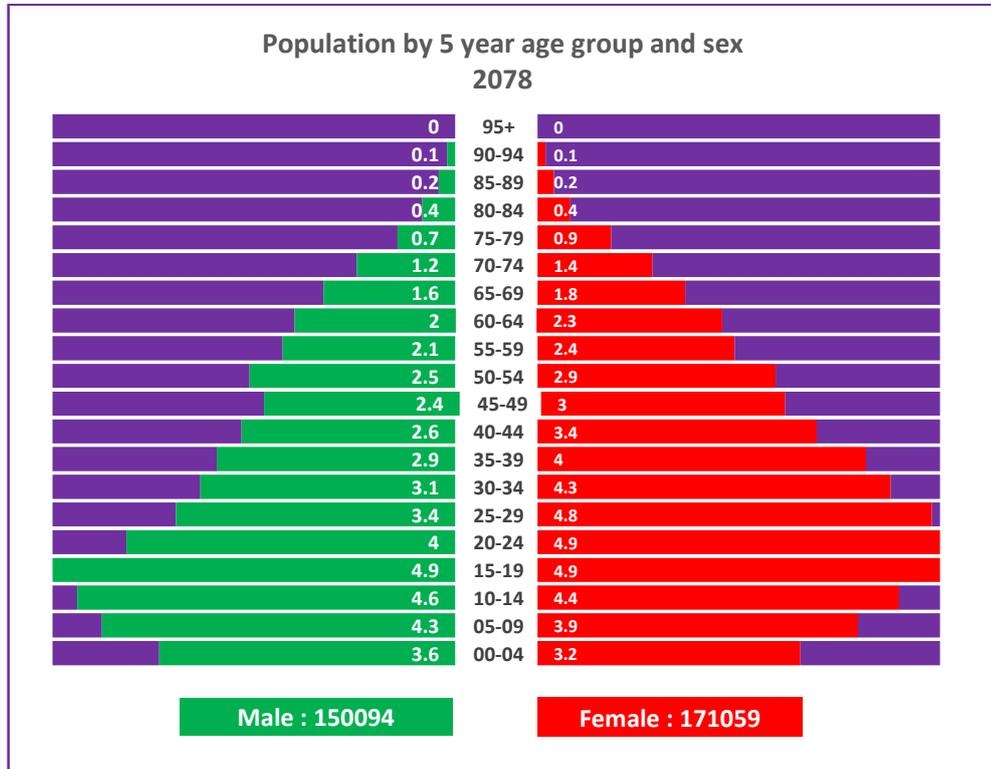
जिल्ला	: तनहुँ
सदरमुकाम	: दमौली बजार
नगरपालिका संख्या	: ४
गाउँपालिका संख्या	: ६
संघिय संशदिय निर्वाचन क्षेत्र	: २
प्रदेश संशदिय निर्वाचन क्षेत्र	: ४

भौगोलिक स्थिति

कुल क्षेत्रफल	: १५४६ वर्ग किलोमिटर
समुद्री सतह देखिको उचाई	: न्यूनतम १९० देखि अधिकतम २३२५ मिटरसम्म
औसत लम्बाई	: ५२.८ कि.मि.
औसत चौडाई	: ३३ कि.मि.
आक्षांस	: २७° ४४' देखि २८° ०८'
देशान्तर	: ८३° ५०' देखि ८४° ३४' पूर्वी

जनसंख्या विवरण (२०७८)

कुल जनसंख्या	: ३२११५३
पुरुष संख्या	: १५००९४ (४६.७%)
महिला संख्या	: १७१०५९ (५३.३%)
जनघनत्व	: २०८ जना प्रति वर्ग किलोमिटर
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	: -०.०६%
लिङ्गानुपात	: ८७.७४ पुरुष प्रती १०० महिला

दमौली अस्पताल, तनहूँ

क. परिचय

गण्डकी प्रदेश तनहूँ जिल्ला व्यास नगरपालिका, वडा नं. ३ मा अवस्थित दमौली अस्पताल प्रदेश सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतको एक स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्था हो। यो अस्पताल यस जिल्ला वरिपरिका अन्य अस्पतालको रेफरल अस्पतालको रूपमा पनि रहेको छ। १५ रोपनी क्षेत्रफलमा फैलिएको दमौली अस्पतालले स्थानीय समुदायका सेवाग्राहीहरूलाई न्यून शुल्क, आंशिक वा पूर्ण छुटमा सर्वसुलभ एवम् गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा जसमा उपचारात्मक, प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक, पुनर्स्थापनात्मक र प्रशामक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आईरहेको छ। यस अस्पतालले विशेषज्ञ डाक्टरको उपलब्धता तथा गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका कारण जिल्लाको प्रमुख तथा जिम्मेवार स्वास्थ्य संस्थाको रूपमा जिल्लाभरका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाको प्रेषण केन्द्रको रूपमा समेत कार्य गर्दछ।

ख. दमौली अस्पतालको विकासक्रम

तनहूँ जिल्लामा वि.स. २०२८ सालमा दमौली स्वास्थ्य चौकीको रूपमा स्थापना भई तनहूँको सदरमुकाम दमौली र वरपरका गाउँवस्तीहरूमा सेवा दिदै आएको थियो। वि.सं. २०५० पौष ११ गते दमौली स्वास्थ्य चौकी बाट दमौली प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको रूपमा स्तरोन्नती भएको थियो र दमौली प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको नवनिर्मित भवनको तत्कालिन प्रधानमन्त्री गिरिजा प्रसाद कोइराला ज्यूको बाहुली बाट २०५५ साल मंसिर महिनामा उद्घाटन भएको थियो। त्यसै गरी २०५९ सालमा दमौली प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको, १५ शैयाको दमौली अस्पतालको रूपमा पुनः स्तरोन्नती भयो र प्रा.स्वा.के.को भवनमा १५ शैयाको जिल्ला अस्पतालको रूपमा तत्कालीन पूर्व उपप्रधान मन्त्रि एवं माननीय सांसद श्री रामचन्द्र पौडेल ज्यूको बाहुलीबाट समुद्घाटन भयो। यस अस्पताल तनहूँ जिल्लाको केन्द्रविन्दु, व्यास नगर पालिकाको प्रशासनिक केन्द्र दमौली बजारमा भएको, र नेपालको व्यस्त पृथ्वीराजमार्गमा पर्ने, यस अस्पतालमा सेवाग्राहीहरूको बढ्दो संख्याको आधारमा अस्पताल व्यवस्थापन समितिले ३५ शैया थपगरी कुल ५० शैयाको अस्पताल हाल संचालनमा ल्याएको छ। यो अस्पताल नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको मापदण्ड बमोजिम तयार भएको नयाँ भवनबाट वि.सं. २०७२ देखी सेवा संचालन हुँदै आएको छ। नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको यस दमौली अस्पताल संघीय संरचना अनुसार २०७४ साल पश्चात् प्रदेश सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत रहेकोमा हाल प्रदेश सरकार सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश मातहतमा रहेको छ।

ग. दमौली अस्पतालका प्राथमिकता तथा लक्ष्यहरू

दीर्घकालीन सोच :

स्वास्थ्य, उत्पादनशील, जिम्मेवार र सुखी नागरिक निर्माणमा सघाउ पुर्याउने।

लक्ष्य :

सबल स्वास्थ्य प्रणालीको विकास र विस्तार गर्दै जनस्तरमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने।

उद्देश्यहरू :

- उपलब्ध स्रोत तथा साधनको अधिकतम उपयोग गरी स्वास्थ्य सेवाहरूको विकास र विस्तार गर्ने ।
- सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाका लागि यस अस्पतालको उत्तरदायित्व र प्रभावकारीता अभिवृद्धि गर्दै स्वास्थ्य क्षेत्रलाई जनउपयोगी तथा सेवामूलक क्षेत्रको रूपमा क्रमशः रुपान्तरण गर्ने ।
- स्वास्थ्य सेवामा पहुँच तथा उपभोग बढाई सेवा प्रदायक र सेवाग्राहीलाई थप जिम्मेवार बनाउदै स्वास्थ्य जीवनशैली प्रवर्द्धन गर्ने ।
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरी स्वास्थ्य क्षेत्रमा सरकारले लिएका अठोट एवं दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्त गर्न सरकारलाई सघाउ पुऱ्याउने ।

प्राथमिकताका आधारहरू :

- लक्षित वर्ग सहायता कार्यक्रमहरू
- अस्पताल सेवा व्यवस्थापन गर्ने
- प्राविधिक तथा अप्राविधिक जनशक्तिको विकास विस्तार गर्ने
- भौतिक निर्माण सुधार गर्ने
- जनआकांक्षा अनुरूप सेवा प्रवाह गर्ने
- सरसफाई व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिने
- सुरक्षा व्यवस्थापन गर्ने
- अस्पतालको स्वास्थ्य अभियानमूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने आदि

घ. मुलभूत मान्यता

- ईमानदारीता
- जवाफदेहिता / उत्तरदायी
- विरामीप्रति नरम र शिष्ट व्यवहार, सम्मान, सेवा भाव
- पारदर्शिता
- समुह कार्य

च. अस्पतालको भौतिक पूर्वाधार

Block	दमौली अस्पताल भवनहरू	
A	आकस्मिक कक्ष भवन (साविक प्रा.स्वा.के. भवनमा)	
	Emergency, ART सेन्टर, DOTS सेन्टर-क्षयरोग/कुष्ठरोगको औषधि वितरण कक्ष	
B	गोवर्धन आखाँ उपचार केन्द्र (साविक खेलकुद कभर्ड हल भवन)	
	Eye OPD, दमौली अस्पताल व्यवस्थापन समिति अध्यक्षको कार्यकक्ष	
C	प्रशासनिक भवन (रातो भवन)	
	भुईँ तल्ला	पहिलो तल्ला
	अस्पताल प्रशासन, मेडिकल रेकर्ड शाखा तथा भण्डारण शाखा	मे.सु.को कार्यकक्ष, आर्थिक प्रशासन
D	अस्पतालको मुख्य भवन	
	भुईँ तल्ला	पहिलो तल्ला
	टिकट काउन्टर	प्रयोगशाला
	स्वास्थ्य विमा	एक्सरे
	फार्मसी	Blood Bank
	जनरल ओपिडी	अन्तरङ्ग विभाग
	पेडियाट्रीक ओपिडी	नर्सिङ प्रमुख कक्ष
	ड्रेसिङरोम (जनरल सर्जरी)	शल्यक्रिया कक्ष
	स्टोर (मेडिसिन)	सामाजिक सेवा इकाई

D	अस्पतालको मुख्य भवन	
	भुईँ तल्ला	पहिलो तल्ला
	एमसिएच क्लिनिक (खोप, पोषण, प.नि. तथा गर्भजाँच सेवा बार अनुसार सेवा)	प्रसुति कक्ष
	डाईलासिस सेवा	सुरक्षित गर्भपतन
	OCMC सेवा	
	भिडियो एक्सरे	
	मनोचिकित्सक ओ.पि.डि	
	स्त्री तथा प्रसुति रोग ओ.पि.डि.	
	डेन्टल ओ.पि.डि.	
E	चमेना गृह (विरामी र स्टाफहरुको लागि)	
F	शवगृह तथा मर्चरी	

अस्पतालका सेवाहरु

➤ २४सै घण्टा सेवा

- आकस्मिक कक्ष
- ल्याब
- एक्सरे
- फार्मोसी
- सामाजिक सेवा एकाई
- एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र OCMC
- मेडिको लिगल सेवा
- ई.सी.जी
- टिकट काउन्टर
- स्वास्थ्य विमा
- अन्तरंग विभाग
- प्रसुती कक्ष

➤ विशेष सेवाहरु

- खोप सेवा
- पोषण सेवा
- सुरक्षित गर्भपतन
- परिवार नियोजन सेवा
- क्षयरोग उपचार सेवा, कुष्ठरोग उपचार सेवा र एन्टिरेट्रो भाइरल उपचार

➤ बहिरंग सेवा तर्फ

- जनरल ओ.पि.डि
- स्त्री तथा प्रसुति रोग ओ.पि.डि
- बालरोग ओ.पि.डि
- जनरल सर्जरी
- मनोचिकित्सक ओ.पि.डि
- नसर्ने रोग ओ.पि.डि
- फिजियोथेरापि तथा पुर्नस्थापना ओ.पि.डि
- डेन्टल ओ.पि.डि

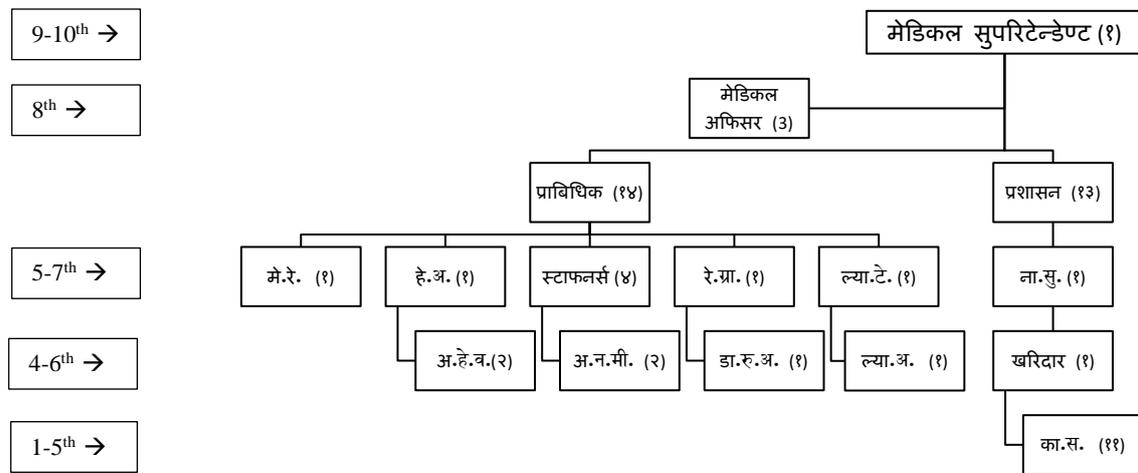
- ए.आर.टी.
 - भिडियो एक्सरे
 - ड्रेसिङ्
 - डट्स-क्षयरोग, कुष्ठरोगको औषधी वितरण कक्ष
 - कोरोना उपचार सेवा
- प्रयोगशाला सेवा
 - Gene x-pert
 - CD4 Count
 - शवगृह
 - पोष्टमार्टम
 - मर्चरी सेवा (शव सङ्गन/गल्लबाट वचाउने)

१.३ संगठनात्मक संरचना

मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट अस्पताल प्रमुख रहने दमौली अस्पतालमा जम्मा ३० स्थायी कर्मचारीहरूको स्विकृत दरबन्दी रहेको छ, जसमा हाल उपलब्ध स्थायी कर्मचारी १३ जना छन् भने दरबन्दी अनुसार २ जना पारामेडिक्स, ल्या.टे./ल्या.अ. २, डार्करुम असिष्टेण्ट १, ना.सु./खरिदार २ को दरबन्दी रिक्त रहेको छ।

कर्मचारी संगठन तालिका

कर्मचारी संगठन तालिका (स्थाई दरबन्दी तर्फ)

मानव संशाधन (स्थाई दरबन्दी तर्फ)

वर्तमान स्थिति

मानव संशाधन (स्थाई दरबन्दी तर्फ)

विभाग/शाखा	पद	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	हाल कार्यरत		अध्ययन विदामा रहेको	कैफियत
				दरबन्दी	फाजील		
अस्पताल प्रमुख	मे.सु.	1	1	1			
बहिरङ्ग विभाग	मेडिकल अधिकृत	2	2	2			
तथ्याङ्क शाखा	मेडिकल रेकर्डर	1	1				१ काज पोखरा
इमर्जेन्सी शाखा:	हे.अ./सि.अ.हे.ब./ अ.हे.व.	3	1	1			
नर्सिङ्ग शाखा	स्टाफ नर्स/ अ.न.मी.	6	6	3		3	
एक्स रे शाखा	रे.ग्रा./डा.अ.	2	1				१ असाधारण विदा
ल्याब शाखा	ल्या.अ./ल्या.टे.	2	1		1		
प्रशासन शाखा	ना.सु./खरिदार	2					
"	का.स.	11					
जम्मा		30	13	7	1	3	2

पदपूर्ति = ४३.३३%

मानव संसाधन (अस्थाई, करार, ज्यालादारी आदी तर्फ)

सि.नं.	पदनाम	प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत करार दरबन्दी	छात्रवृत्तीमा कार्यरत जनशक्ति	सामितिको सेवा करारमा कार्यरत जनशक्ति	बिभिन्न कार्यक्रम जस्तै: OCMC, SNCU र CEONC, बिबिध (ART, SSU, Eye, Dialysis) लगाएत					Grand Total
					OCMC	SNCU	CEONC	बिबिध कार्यक्रम	कार्यक्रम जम्मा	
1	बालरोग_विशेषज्ञ		1			1			1	2
2	मा.रोग_विशेषज्ञ		1							1
3	अर्थोपेडिक_सर्जन	1								1
4	गाईनेकोलोजिष्ट		1							1
5	मेडिकल_अधिकृत	1	8							9
6	डेन्टल_सर्जन	1	1	1						3
7	हेल्थ_असिष्टेण्ट	4								4
8	अ.हे.व.			10						10
9	नर्सिङ्ग_अधिकृत		1							1
10	स्टाफनर्स	14		4	1	3		2	6	24
11	अ.न.मी.	1		3						4
12	मे.ल्या._टेक्नोलोजीष्ट	1								1
13	ल्याव_टेक्सिसियन	1					1		1	2
14	ल्याव_असिष्टेण्ट			2						2
15	प्रशासन_सहायक			1						1
16	खरिदार			3						3
17	रिसेप्सन			3						3
18	मेडिकल_रेकर्डर	1								1
19	फार्मसी_सहायक	1		2						3
20	अफथाल्मीक_असिष्टेण्ट						1	1		1
21	डेन्टल_हाइजनिष्ट	1								1
22	रेडियो_ग्राफर			4						4
23	एनेस्थेसिया_असिष्टेण्ट			1						1
24	चालक	1								1
25	कार्यालय_सहयोगी	10		9			1		1	20
26	प्लम्बर			1						1
	जम्मा	38	13	44	1	4	2	3	10	105

२. अस्पतालबाट प्रदान गरिने मुख्य सेवाहरुको विवरण

२.१ उपचारात्मक सेवा

- बहिरंग सेवा
- २४ सै घण्टा ईमरजेन्सी सेवा
- अन्तरंग सेवा
- सुरक्षित प्रसुति सेवा
- डट्स सेवा
- शल्यक्रिया सेवा
- सुरक्षित गर्भपतन सेवा
- SNCU सेवा

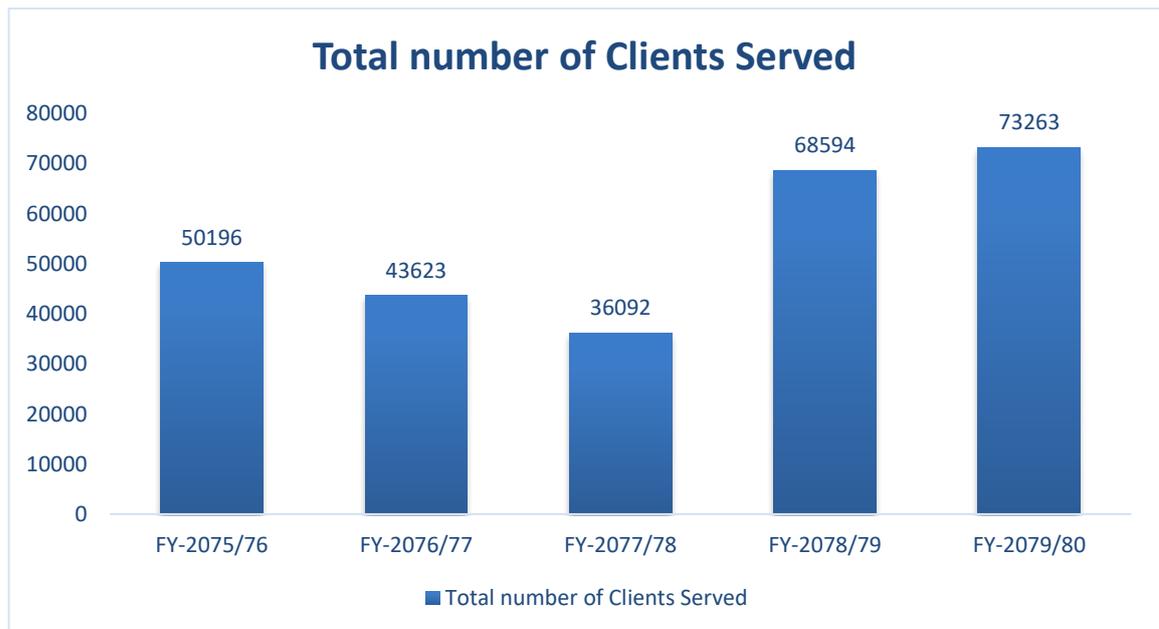
- एक्सरे, ई.सि.जि. र भिडियो एक्सरे सेवा
- प्रयोगशाला सेवा
- औषधि वितरण सेवा
- ए.आर.टी. सेवा
- एकद्वार संकट व्यवस्थापन सेवा

क. बहिरंग सेवा

दमौली अस्पताल, तनहूँवाट प्रदान गरिने बहिरंग सेवा शनिवार तथा सार्वजनिक बिदाका दिनहरू बाहेक प्रत्येक दिन बिहान १०:०० बजेदेखि साँझ ५:०० बजेसम्म नियमित रूपमा साथै सार्वजनिक बिदाका दिन र उल्लेखित समय बाहेक आएका विरामीहरूलाई ओ.पि.डी सेवा सञ्चालन गर्ने गरिन्छ, जहाँ विशेषज्ञ चिकित्सक तथा मेडिकल अधिकृतहरूले नियमित रूपमा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्दै आईरहनु भएको छ। बहिरंग सेवा अन्तर्गत दमौली अस्पतालले दन्तरोग, सर्जरी, जनरल ओ.पी.डी., स्त्री तथा प्रसूतीरोग, फिजियोथेरापी, मनोचिकित्सा, बालरोग र नसर्ने रोग सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ। दमौली अस्पताल व्यवस्थापन समिति तनहूँको निर्णय बमोजिम यस सेवाको सेवाशुल्क रु.२५ निर्धारण गरिएको छ, साथै टिकट काट्ने समय विहान ७:०० देखि दिउसो १:०० सम्म मात्र तोकिएको छ। स्थानीय समुदायलाई अस्पतालमा उपलब्ध स्रोत तथा साधनको उचित रूपमा प्रयोग गरी भरपर्दो सेवा प्रदान गर्नुका साथै उचित परामर्श सेवा नै यस अस्पतालको मुख्य विशेषता हुन्।

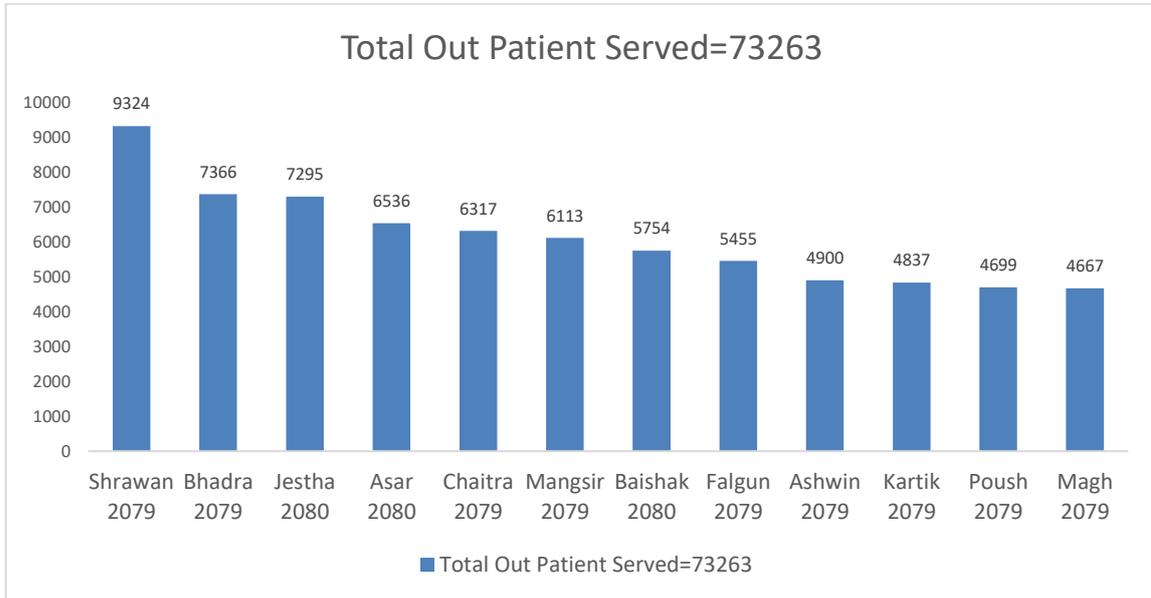
वार्षिक सेवाग्राही चाप

निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको तथ्यांक अनुसार दमौली अस्पतालले विगत ५ आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सबै भन्दा घटेको देखिएको छ, यसको प्रमुख कारणमा कोभिड १९ रोगका कारण विभिन्न समयमा भएको लकडाउन हो, भने यस आ.व.मा बहिरंग सेवा अन्तर्गत सेवाग्राहीको संख्या बढेको देखिन्छ, यसको मुख्य कारण यस आ.व. विशेषज्ञ चिकित्सकहरूको नियमित उपस्थिति, आवश्यक स्रोत साधनको उपलब्धता र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह नै हो।

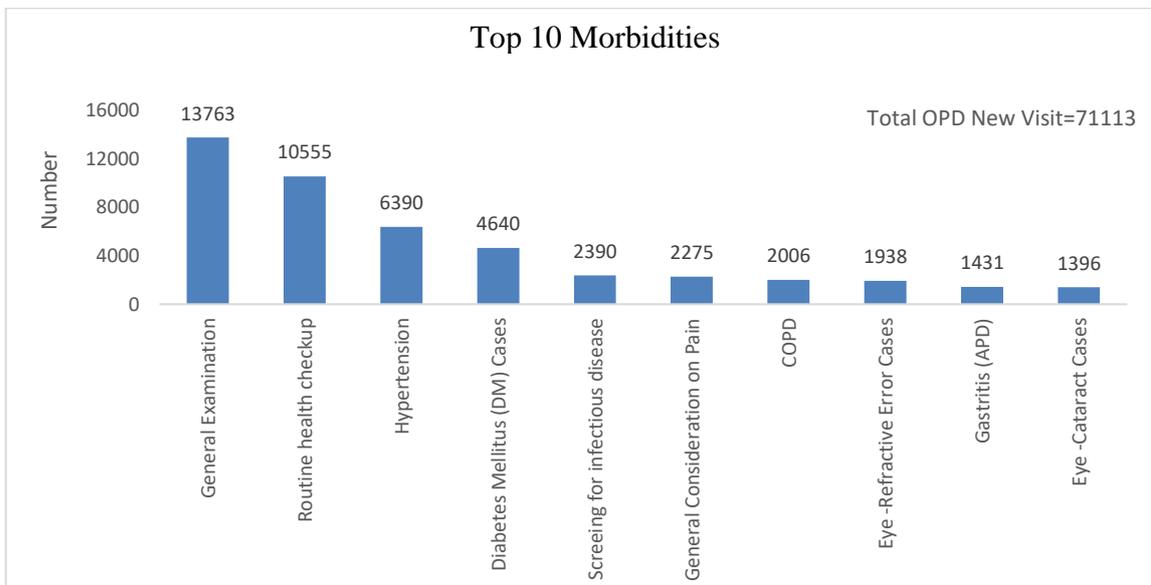
दमौली अस्पतालमा सेवालिन आएका सेवाग्राहीहरूको संख्यालाई महिना अनुसार हेर्दा सबै भन्दा बढी २०७९ श्रावण र सबै भन्दा कम २०७९ माघ महिनामा देखिन्छ। यसलाई सिजनअनुसार हेर्दा वर्षायाममा बढी र

हिउदको समयमा कम विरामी देखिएको छ । यसरी दमौली अस्पतालले गत वर्ष जम्मा ७३,२६३ जनालाई सेवा दिएको छ ।

बहिरङ्ग (OPD) सेवा विरामीहरु मध्ये प्रमुख दश स्वास्थ्य समस्याहरु

तल देखाईएको तथ्यांक अनुसार यस आर्थिक वर्षमा प्रमुख १० स्वास्थ्य समस्याहरुमा स्वास्थ्य परिक्षण गर्न आउनेको संख्या सबै भन्दा वढी देखिन्छ, त्यसपछि Hypertension र Diabetes Mellitus का विरामीको संख्या वढि मात्रामा ओपिडिमा आएको देखिन्छ । दश स्वास्थ्य समस्या भित्र आखाँ सम्बन्धि समस्याहरु पनि देखिएका छन् । दमौली अस्पतालमा विमा प्रभावकारी रूपमा लागु भएको हुंदा वर्षको १/२ पटक जचाँउनेको संख्या वढ्दो क्रममा रहेको छ भने रोगहरुमा नसर्ने रोगको भार वढी देखिएको छ ।

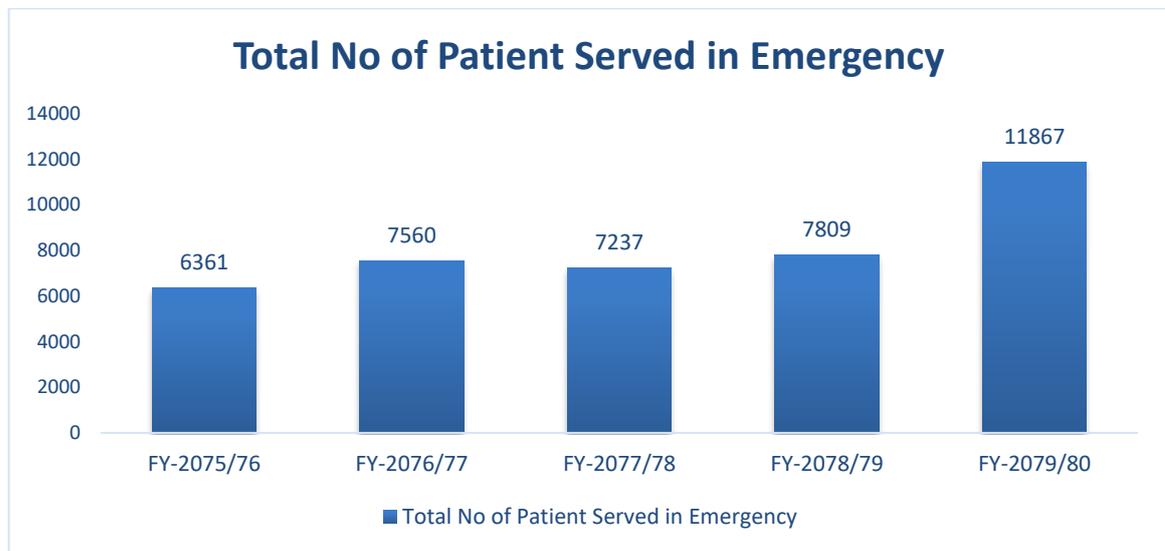
ख. आकस्मिक सेवा

यस अस्पतालबाट २४ घण्टा आकस्मिक सेवा प्रदान गरिन्छ । हरेक दिन तिन सिफ्टमा स्वास्थ्यकर्मीहरुको ड्युटि खटाईएको छ । मेडिकल अधिकृत र विशेषज्ञ चिकित्सकहरुको समेत २४ घण्टा अनकल ड्युटि मिलाईएको छ । आकस्मिक सेवा प्रवाहको लागि दमौली अस्पताल, तनहूँले ६ वटा बेडको व्यवस्था गरेको छ । यो सेवा

लिनका लागि अस्पताल व्यवस्थापन समितिले प्रतिव्यक्ति रु ५० सेवा शुल्क निर्धारण गरेको छ तर नेपाल सरकारले निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा पाउने भनि तोकिएका लक्षित वर्गहरूलाई यो सेवा निःशुल्क प्रदान गर्ने गरिन्छ ।

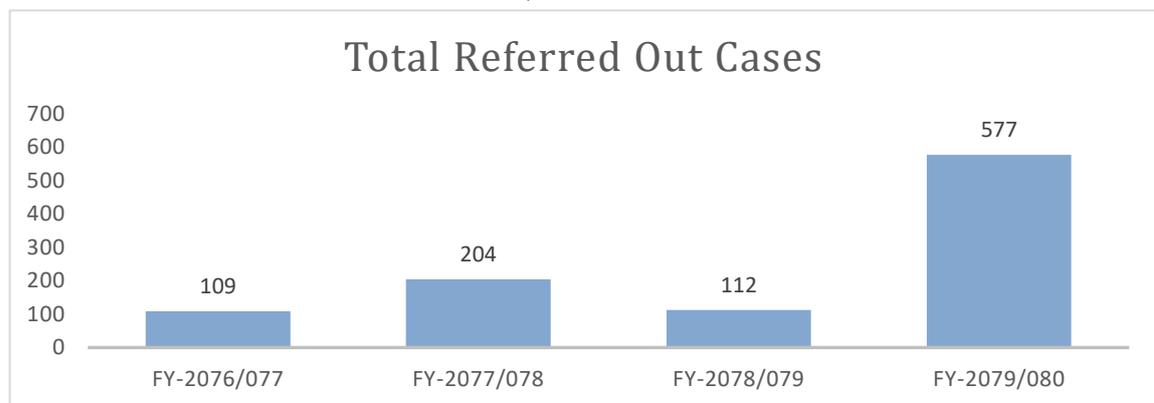
वार्षिक सेवाग्राहिको संख्या

तल देखाईएको तथ्यांक अनुसार विगतका ४ आ.व.हरूमा ८००० भन्दा तल भएको आकस्मिक सेवा लिनेको संख्यामा यस आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा उल्लेख्य वृद्धि भई ११८७६ जना रहेका छन । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, प्रयोगशाला, एक्सरे आदी सेवालाई पनि २४ घण्टा वनाईएका कारण पनि अस्पतालमा आकस्मिक सेवा तर्फ सेवा प्राप्त गर्ने को संख्यामा वृद्धि भएको हो । पृथ्वी राजमार्गमा पर्ने यस अस्पतालमा आबुँखैरेनी देखी कोत्रे सम्मको तनहुँ खण्डमा रोडट्राफिक एक्सीडेन्ट (दुर्घटना) का घाइते विरामीहरु समेत आउने कारणले पनि आकस्मिक सेवामा विरामीको संख्या वृद्धि भएको हो ।

आकस्मिक सेवामा भएका विरामीहरूलाई थप उपचारको लागि सम्बन्धित अस्पतालमा प्रेषण गरिएका विरामीहरूको विगत ४ वर्षको संख्या यसमा देखाईएको छ ।

प्रेषण गरिएको विरामीको संख्या

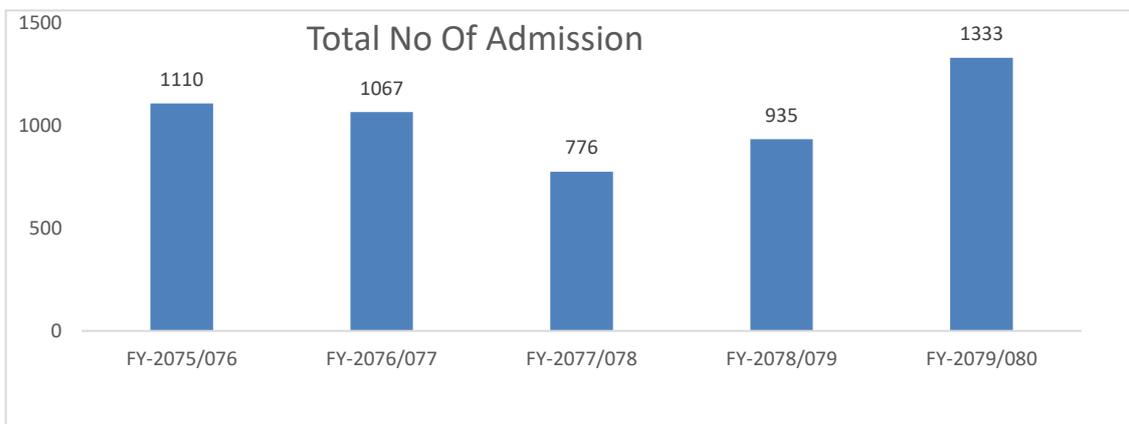

यस आर्थिक वर्षमा जटिल किसिमका रोगहरूको पनि अस्पतालमै सेवा प्रदान गर्न सकेको हुनाले गत आर्थिक वर्षको तुलनामा अस्पतालमा विभिन्न रोगहरूको निवारणको लागि विशेषज्ञ चिकित्सकहरूको उपलब्धता भएको हुँदा र स्वास्थ्य विमा मार्फत पनि प्रेषण संख्यामा वृद्धि आएको हो ।

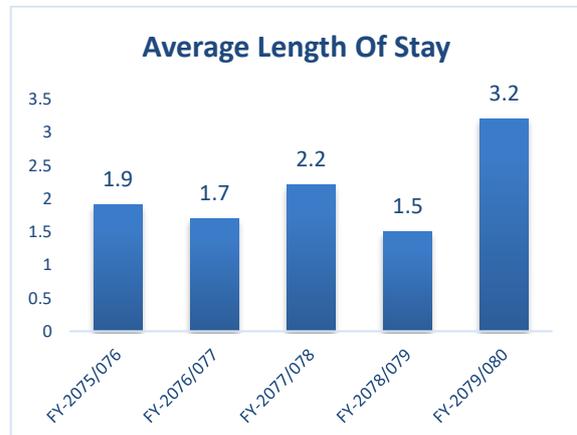
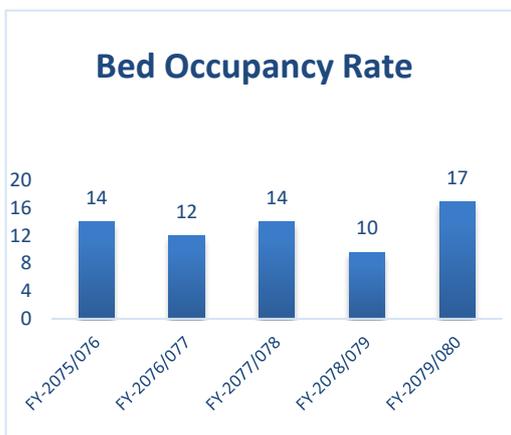
ग. अन्तरंग सेवा

General Inpatient ward

दमौली अस्पतालबाट प्रदान गरिने सेवाहरूमध्ये यो सेवा पनि पर्दछ जस अन्तर्गत नेपाल सरकार बाट स्वीकृत १५ शैया र व्यवस्थापन समितिबाट ३५ शैया समेत जम्मा ५० शैयाको व्यवस्था गरि नेपाल सरकारले निःशुल्क भनि तोकिदिएका लक्षित वर्गहरूलाई निःशुल्क रुपमा र नेपाल सरकारले तोकेको लक्षित वर्गबाहेकका सबैलाई व्यवस्थापन समितिको निर्णय बमोजिमको शुल्क लिई यो सेवा सञ्चालन गरिएको छ । यो सेवा प्रदान गर्नका लागि हरेक दिन तिन सिफ्टमा नर्सिङ स्टाफलाई खटाईएको हुन्छ साथै अन्तरंग सेवामा भर्ना भएका विरामीलाई बिहान र साभ्न अनकल ड्युटीमा रहेका चिकित्सकले जाँच गर्ने गर्दछन, यसका साथै अस्पतालले भर्ना भएका विरामीहरूलाई आवश्यक बिहान, साभ्नको खाना समेत निःशुल्क रुपमा उपलब्ध गराउदै आएको छ ।

माथि देखाईएको तथ्यांक अनुसार विगत ५ वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा कोभिड १९ को कारणले आ.व. २०७७/७८ मा अस्पताल भर्नाहुने संख्यामा कमि आएता पनि आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा अन्तरंग सेवामा भर्ना भएका विरामीको जम्मा संख्या १३३३ पुगेको छ, जुन विगत वर्षहरूमा सबै भन्दा वढी हो । यसरी अस्पतालबाट प्रवाह हुने महत्वपूर्ण सेवा मध्येको एक अन्तरंग सेवामा पनि गत आर्थिक वर्ष भन्दा तुलनात्मक रुपमा सेवाग्राहीको संख्या बढेको छ यसो हुनुको प्रमुख कारण हाल अस्पताल प्रतिको आम जनसमुदायको विश्वसनीयता तथा अस्पतालले विरामीको सेवामा देखाएको तत्परता नै हो । संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकार लगायत अन्य संघसंस्थाबाट प्राप्त आर्थिक लगायत प्राविधिक सहयोगका कारण अस्पतालमा दक्ष जनशक्ति र आवश्यक औजार उपकरण उपलब्धता सँगै क्रमिक रुपमा अस्पताल सुधारको अग्रगतीमा रहेको माथि उल्लेखित तथ्यांकबाट स्पष्ट हुन्छ ।

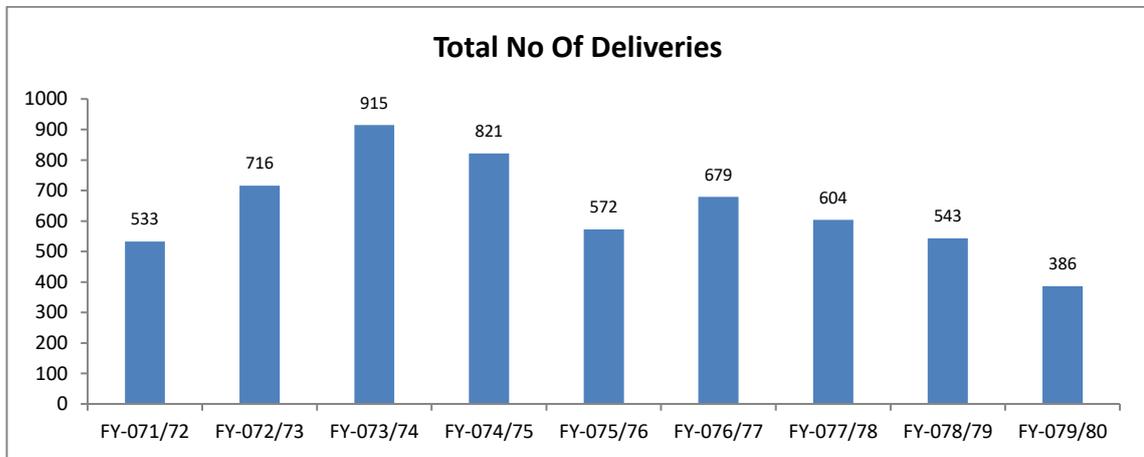
माथी देखाईएको तथ्यांक अनुसार यस आर्थिक वर्षमा Bed Occupancy Rate र Average Length of Stay क्रमश १७ प्रतिशत र ३.२ रहेको देखिन्छ, जुन अघिल्ला वर्षहरु भन्दा धेरै हो ।

घ. सुरक्षित प्रसुति सेवा

यस अस्पतालबाट प्रदान गरिने महत्वपूर्ण सेवा मध्ये “सुरक्षित प्रसुति सेवा” गर्भवती महिलाहरुलाई २४ सै घण्टा प्रदान गरिने सेवा हो । यो सेवा प्रदान गर्नका लागि अस्पतालमा स्त्रीरोग विशेषज्ञ, एमडिजिपि चिकित्सक र Skill Birth Attendant तालिम प्राप्त दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको उपलब्धता रहेको छ । सुरक्षित प्रसुति सेवा जुनसुकै समयमा निशुल्क रुपमा तालिम प्राप्त तथा अनुभवी स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रदान गर्ने गरिन्छ ।

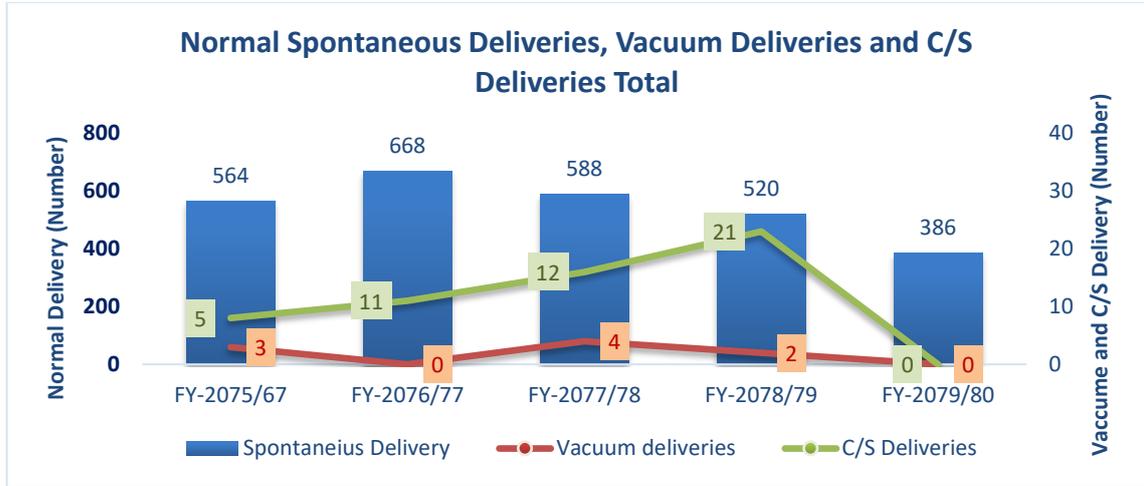

सुरक्षित प्रसुति जम्मा संख्या

माथि देखाईएको तथ्यांक अनुसार गत आ.व.को तुलनामा यस आ.व.मा सेवाग्राहिको संख्यामा कमी आएको देखिन्छ । प्रसुती अगावै तथा प्रसुति पश्चात् देखिने स्वास्थ्य समस्याहरुलाई अस्पतालमै व्यवस्थापन गर्न स्त्रीरोग विशेषज्ञको नियमित उपलब्धता नभएका कारण, जटिल किसिमको प्रसुति अस्पतालमै गराउन नसकि प्रेषण गर्नु परेको हुनालेनै यस अस्पतालमा प्रसुती सेवा लिने सेवाग्राहीको संख्या घटेको हो । यस अस्पताल तनहूँको सदरमुकाम दमौली तनहूँ जिल्लाकै केन्द्रभागमा रहेको, जिल्लाको सम्पूर्ण स्वास्थ्य केन्द्रका रिफरल सेन्टरको रुपमा रहेको, यस अस्पतालमा १२ महिना, २४ घण्टा शल्यकृया सहितको प्रसुती सेवा (CEOC) पुन संचालनमा ल्याउन सकेमा जिल्लाकै यो सुचकमा वृद्धि हुन जान्छ, किनभने दमौलीमा C/S सेवा सुरुहुना साथ जिल्लाभरीको BEOC साइट र Birthing Site को Case holding क्षमता बढ्न गई संस्थागत सुत्केरीको संख्या बढ्न जान्छ ।

सुरक्षित प्रसूति संख्या (Normal Spontaneous Deliveries, Vacuum Deliveries and C/S Deliveries)

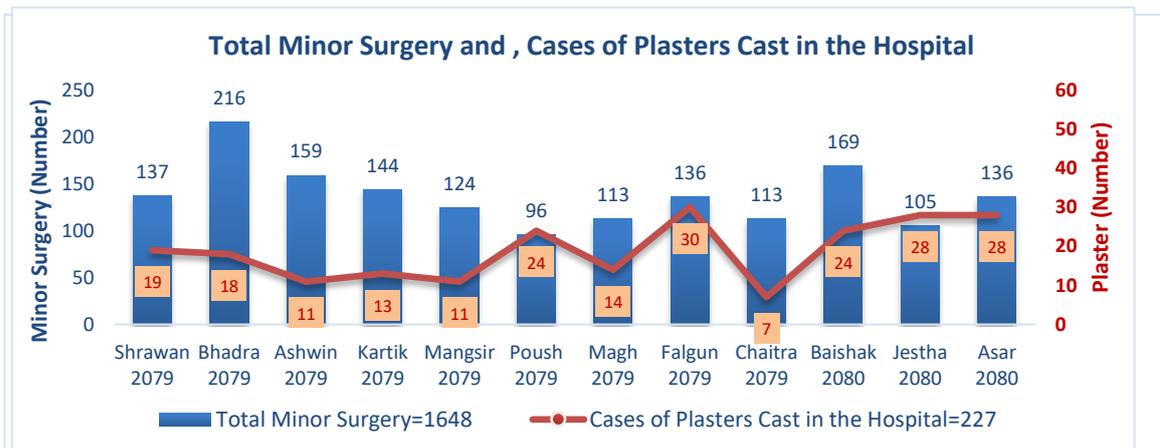

प्रस्तुत तथ्यांक अनुसार यस आर्थिक वर्षमा जम्मा प्रसूति सेवा लिएका सेवाग्राही संख्या ३८६ रहेकोमा , Normal Spontaneous Deliveries संख्या ३८६ रहेको छ, जसमध्ये Vacuum Deliveries तथा C/S Deliveries शून्य रहेको छ । यस आर्थिक वर्षमा विशेषज्ञ चिकित्सक को अभावमा जटिल प्रकारका सुत्केरी सेवा दिन नसकिएको कारणले प्रेषण गर्नुपर्दा विगतका वर्षहरुमा सबै भन्दा कम ३८६ जनाले गत वर्ष सुत्केरी सेवा लिएका छन ।

ड .शल्यक्रिया सेवा

दमौली अस्पताल ले जटिल तथा सामान्य दुवै किसिमका शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्दै आईरहेको मा जटिल शल्यक्रियामा पर्ने C/S, Appendectomy, hysterectomy, Hernia, पाठेघर सम्बन्धी, शल्यक्रिया आदि सेवाहरु विशेषज्ञ चिकित्सकका कारणले यस वर्ष दिन नसकिएको हो । प्लास्टर, मिनिल्याप, भ्यासेक्टोमी सेवा, चोटपटकमा टाका लगाउने आदि सामान्य शल्यक्रिया सेवामा उपलब्ध छन । निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको तथ्यांक अनुसार यस आर्थिक वर्षमा गरिएको जटिल शल्यक्रिया सेवा दमौली अस्पतालले विशेषज्ञ चिकित्सक को अभावमा दिन नसकिएको । सामान्य शल्यक्रिया सेवा र Simple Fracture को उपचार प्लास्टर सेवाहरु दिईएको छ । सामान्य शल्यक्रिया सेवा र प्लास्टर सेवा प्राप्त गर्ने सेवाग्राहीको संख्या गत तथा विगतका आर्थिक वर्षहरुको तुलनामा उल्लेख्य रुपमा वृद्धी भएको पाईन्छ ।

सामान्य शल्यक्रिया र प्लास्टर सेवालार्ई महिनाअनुसार हेर्दा सबैभन्दा वढी सामान्य शल्यक्रिया सेवा लिनेको संख्या भाद्र महिनामा २९६ जना र सबै भन्दा कम पौष महिनामा ९६ जना ले लिएका देखिन्छ । त्यसैगरी

प्लास्टर सेवा लिनेको संख्या सबैभन्दा बढी ३० जना फाल्गुण महिनामा र सबै भन्दा कम ७ जना चैत्र महिनामा देखिएको छ ।

गत विगतका वर्षमा न्यून विशेषज्ञ चिकित्सकहरूको उपलब्धताका कारण निरन्तर रूपमा शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्न नसकिएको अवस्था छ ।

च. क्षयरोग उपचार कार्यक्रम (DOTS) सेवा

क्षयरोग विश्वमा जनस्वास्थ्यको प्रमुख समस्याको रूपमा रहदै आएको छ भने उच्च मृत्युदर भएका १० रोगहरू मध्ये एक रोगको रूपमा रहेको छ । नेपालले "END TB Strategy" अवलम्बन गरि विभिन्न योजना, नीति तथा रणनीतिहरू तयार गरी कार्यान्वयन गरिरहेको छ ।

क्षयरोग व्यवस्थापन कार्यमा औषधि प्रतिरोधी क्षयरोग (DR TB), HIV/AIDS लगायत मधुमेह तथा अन्य रोग संगको सहसंक्रमण, बढ्दो शहरीकरण र खुला सिमाना आदिले क्षयरोग व्यवस्थापनमा चुनौती थपिएको छ । सन् २०१९ मा नेपालमा भएको क्षयरोगको पिभ्यालेन्स सर्भेक्षण अनुसार करिब ५०% भन्दाबढी क्षयरोगका विरामीहरू पत्ता लगाउन नसक्नु, क्षयरोगीको सम्पर्कमा आएका व्यक्तिहरूलाई कार्यक्रमको दायरामा ल्याउन नसक्नु समेत चुनौतीको रूपमा रहेको छ ।

क्षयरोग अन्त्य रणनीतिका सिद्धान्तहरू (Principles)

- सरकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै अभिभावकत्व, उत्तरदायित्व र जवाफदेवहीता बढाउने,
- नागरिक समाज, गैरसरकारी संस्था तथा समुदाय सँगको सहकार्य सफल बनाई विस्तार गर्ने,
- मानव अधिकार, नैतिकता र समताको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने र
- विश्वव्यापी सहकार्य गरी राष्ट्रियस्तरमा क्षयरोग अन्त्य रणनीति तथा लक्ष्य लाई अवलम्बन गर्ने ।

राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रमको क्षयरोग अन्त्यको दीर्घकालिन सोच, लक्ष, रणनीति र उद्देश्यहरू

विश्व स्वास्थ्य संगठनले क्षयरोग मुक्त विश्व (A World Free of TB) परिकल्पना गरे सन् २०१६ देखि २०५० का लागि "END TB Strategy" सिफारिस गरेको छ । राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रमले यस रणनीतिलाई आत्मसात गर्दै निम्नानुसारको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरू निर्धारण गरेको छ ।

दीर्घकालीन सोच : “क्षयरोग मुक्त नेपाल निर्माण”

लक्ष्य :

- आ.व. २०७७/७८ मा २३८ जना प्रतिलाख जनसंख्यामा नयाँ क्षयरोग हुने दर (Incidence Rate) भएकोमा यो दरलाई आ.व. २०८२/०८३ सम्ममा १८१ जना प्रतिलाख जनसंख्यामा झार्ने,
- मृत्युदरलाई आ.व. २०७७/७८ को ५८ जना प्रतिलाख जनसंख्याबाट आ.व. २०८२/८३ को अन्त्य सम्ममा २३ प्रतिलाखमा झार्ने,
- आ.व. २०१९/१२ सम्ममा क्षयरोग महामारीको अन्त्य र आ.व. २१०६/०७ सम्ममा क्षयरोग निवारण गर्ने,
- क्षयरोगको कारणले परिवारमा पर्ने अधिक आर्थिक व्ययभार (Catastrophic Cost) शून्यमा झार्ने रहेको छ ।

उद्देश्य :

- क्षयरोग अन्त्यका लागि राजनैतिक प्रतिबद्धता, दिगोपना, विरामी मैत्री स्वास्थ्य प्रणालीको विकास र सुदृढीकरण गर्नु
- क्षयरोगको पहिचान, निदान, गुणस्तरीय उपचार र रोकथामको सुनिश्चिता गर्नु ।

क्षयरोग अन्त्यको राष्ट्रिय रणनीतिक योजना २०७८/७९ - २०८२/८३ को सूचकहरु

रणनीति १. स्वास्थ्य प्रणाली सुदृढीकरण भई स्वास्थ्य सर्वव्यापी पहुँचका लागि गुणस्तरिया क्षयरोग सेवाको सुधार गर्ने, क्षयरोग व्यवस्थापनमा समुदायको संलग्नता वृद्धि गरी सेवा तथा सहयोगलाई प्रभावकारी बनाउने र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा विरामीको विस्तृत विवरणमा आधारित विद्युतिय निगरानी प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्ने ।

- १.१ क्षयरोगको कारण अधिक आर्थिक व्यभार व्यहोरेका क्षयरोगबाट प्रभावित परिवारहरु (%) = शून्य प्रतिशत
- १.२ क्षयरोग कार्यक्रममा सरकारी लगानी वृद्धि भएको हुने, ७०%
- १.३ समुदायद्वारा ५०% क्षयरोगका विरामीहरुको उपचार व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।
- १.४ शतप्रतिशत स्वास्थ्य संस्थाहरुले विरामीको विस्तृत विवरण विद्युतिय प्रणालीबाट भएको हुने ।

रणनीति २ क्षयरोगको निदान तथा उपचार, उपचार व्यवस्थापनमा थप सुधार ल्याउन प्रयोगशाला सेवाको सुदृढीकरण गर्ने

- २.१ क्षयरोगका विरामीहरुको DST हुने १००%
- २.२ DSTB का विरामी ९५% पहिचान गरी उपचारको दायरामा ल्याउने ।
- २.३ DRTB का ९५% विरामी पहिचान गरी उपचारको दायरामा ल्याउने ।
- २.४ क्षयरोगका विरामीको सूचित (Notify) निजीक्षेत्रको योगदान ३०% पुर्याउने ।
- २.५ क्षयरोगका विरामीहरुमा एचआईभी परीक्षण शतप्रतिशत भएको हुने ।
- २.६ क्षयरोगका नयाँ विरामीदरमा कमि ल्याउने (१८१ प्रति लाख जनसंख्या) ।

रणनीति ३ क्षयरोगको रोकथाम, पहिचान र उपचारका सेवाहरुमा गुणस्तर सुदृढीकरण (Quality Improvement) गर्ने ।

- ३.१ ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरु र PLHIV भएका व्यक्तिहरुमा, लेटेन्ट टिबी संक्रमण (LTBI) उपचारको पहुँच ९० प्रतिशत भन्दा बढी बनाउने ।
- ३.२ DSTB को उपचार सफलता दर ≥ 90 प्रतिशत पुर्याउने ।
- ३.३ DRTB को उपचार सफलता दर ≥ 85 प्रतिशत पुर्याउने ।
- ३.४ क्षयरोगबाट हुने मृत्युमा कमि (< 23 जना प्रतिलाख) ल्याउने ।

क्षयरोग व्यवस्थापनमा तहगत जिम्मेवारीहरु

केन्द्रमा

नीति निर्माण कार्य, प्रयोगशाला संजालको विस्तार, आपूर्ति व्यवस्थापन, तालिम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, अनुसन्धान तथा समन्वय आदी हुन् ।

प्रदेशमा

राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रमका योजना, तथा रणनीतिहरूलाई अवलम्बन गरी प्रदेश स्तरीय योजना तथा रणनीतिहरू बनाउने, आपूर्ति व्यवस्थापन, प्रयोगशालाहरूको गुणस्तर सुनिश्चतता, तालिम व्यवस्थापन, अनुगमन मूल्याङ्कन, समुदाय, सरकारी एवं गैरसरकारी संघ संस्थाहरूसँग समन्वय आदी गर्ने ।

स्थानिय तह

क्षयरोग कार्यक्रमका लागि फोकल पर्सन तोक्ने, बजेट व्यवस्थापन, नियमित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन मुल्यांकन गर्ने, अभिलेख प्रतिवेदन तयार गरि सम्बन्धित निकायमा पठाउने, अनलाई रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङ, सरोकार वाला संघ संस्थाहरूसँग समन्वय, स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता बृद्धि गर्ने, नीति तथा निर्देशिका अनुरूप कार्यक्रम संचालन गर्ने गराउने, आवश्यक औषधि एवं सामग्रीहरूको आपूर्ति व्यवस्था मिलाउने, समुदायमा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने, अर्धवार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा गर्ने र क्षयरोग मुक्त अभियान लागू भएका स्थानीय तहहरूले अभियानका क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन, मूलाङ्कन, श्रोतको पहिचान लगायतका कार्यहरू हुन् ।

उपचार केन्द्रमा (DOTS Centre)

रोग निदान भएका विरामीहरूलाई दर्ता गरी उपचार व्यवस्था मिलाउने, उपचारको अनुगमन, विरामी तथा समुदायलाई क्षयरोग सम्बन्धि स्वास्थ्य शिक्षा, परामर्श तथा जनचेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने, क्षयरोगीको सम्पर्कमा आएका व्यक्तिहरूको स्कृनिङ गरी आवश्यकता अनुसार खकार परिक्षण, औषधि सामग्रीहरूको व्यवस्थापन, अभिलेख प्रतिवेदन, क्षयरोग कार्यक्रमका साभेदार संस्थाहरूका क्रियाकलाप संचालनका लागि समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।

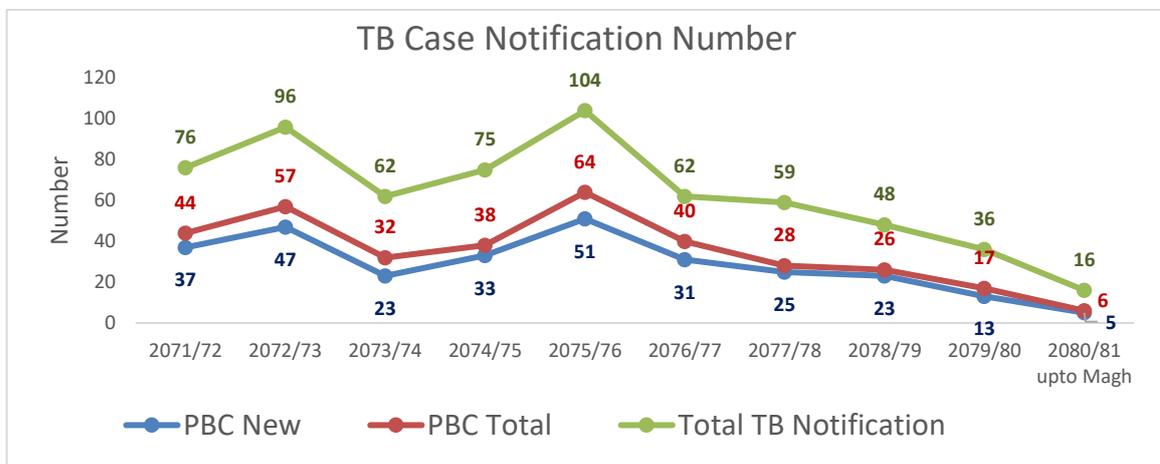
उपचार सहयोगी (DOT Provider)

विरामीलाई नियमित उपचार प्रदान गर्ने, रजिष्टर तथा उपचार कार्डमा अभिलेख अध्ययवधिक गर्ने, Adverse Effect को पहिना गर्ने र गम्भिर प्रकृतिका देखापरेमा सम्बन्धित निकायमा प्रेषण गर्ने, प्रतिवेदन गर्ने, गोपनियता कायम राख्ने आदी ।

दमौली अस्पतालमा क्षयरोग कार्यक्रम

केश नोटिफिकेशन

दमौली अस्पतालमा दर्ता भई उपचार गरेका विगत १० वर्षको अवस्था निम्न लाइन चार्ट बाट देखाईएको छ । आ.व. २०७५/७६ देखि यताका वर्षहरूमा क्षयरोगीको संख्या घट्दो क्रममा रहेको छ, संघियताको कार्यान्वयन वर्ष २०७५/७६ पछाडी हरेक वडामा आधारभूत स्वास्थ्य संस्थाहरू खुलेका, सबै आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरू DOTS केन्द्रको रुपमा विकास भई स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता विकास समेत भएको र क्षयरोग सम्बन्धि विद्युतिय अभिलेख प्रणाली (eTB Register) को युजर र पासवर्ड समेत सबै संस्थाहरूले पाएको हुंदा, दमौली अस्पतालमा आएका क्षयरोगीहरूलाई उनिहरूकै घर पायकमा भएको DOTS सेन्टरमा दर्ता हुन पठाईकोले यस अस्पतालमा दर्ता भई उपचार गर्ने क्षयरोगीहरूको संख्या घटन गएको देखिन्छ ।

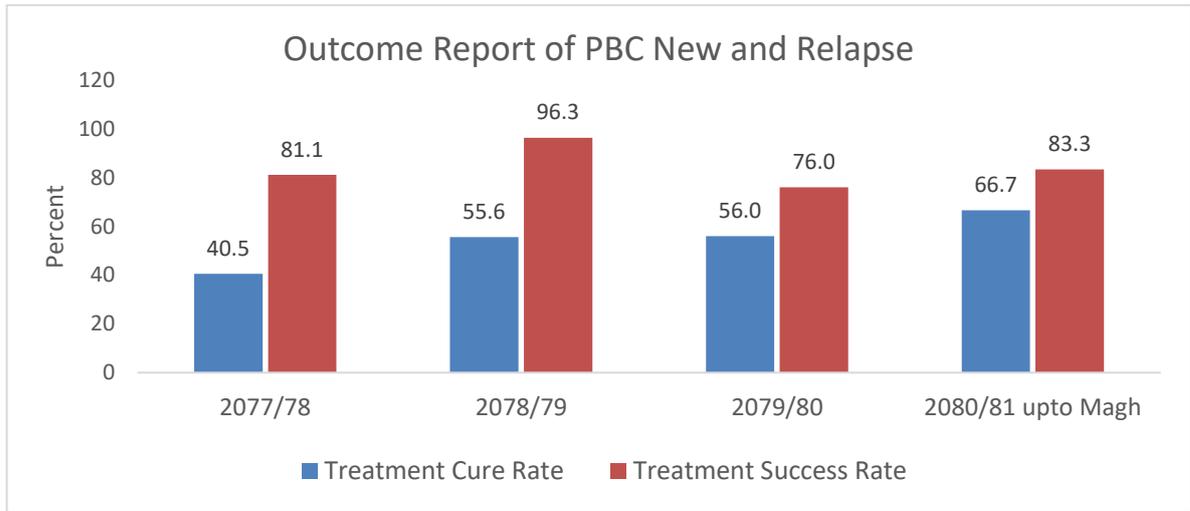

आउटकम रिपोर्ट

अघिल्लो वर्ष दर्ताभएका क्षयरोगीहरूको यस वर्षमा प्राप्त भएको आउटकम नतिजा तलको कोलम चित्रमा देखाईएको छ । Cured Rate सबै वर्षमा क्रमशः आ.व. २०७७/७८ मा ४०.५%, २०७८/७९ मा ५५.६%, आ.व. २०७९/८० मा ५६% र चालु आ.व. २०८०/८१ को माघ महिना सम्मको रिपोर्टमा थोरै सुधार भएर ६६.७% पुगेको देखिन्छ । उपचार सफलता दर (Treatment Success Rate) पनि रिपोर्टमा आ.व. २०७८/७९ मा ९६% प्रतिशत अर्थात लक्ष अनुसार प्रगती देखिन्छ भने त्यस एताका वर्षहरूमा उपचार सफलता दर लक्ष अनुसार नदेखिदा कार्यक्रमनै फेलियर अवस्थामा गएको हो की जस्तो देखिएको छ ।

DOTS क्लिनिक हेर्न दमौली अस्पतालमा छुट्टै जनशक्ति व्यवस्थापन हुन सकेको छैन ।

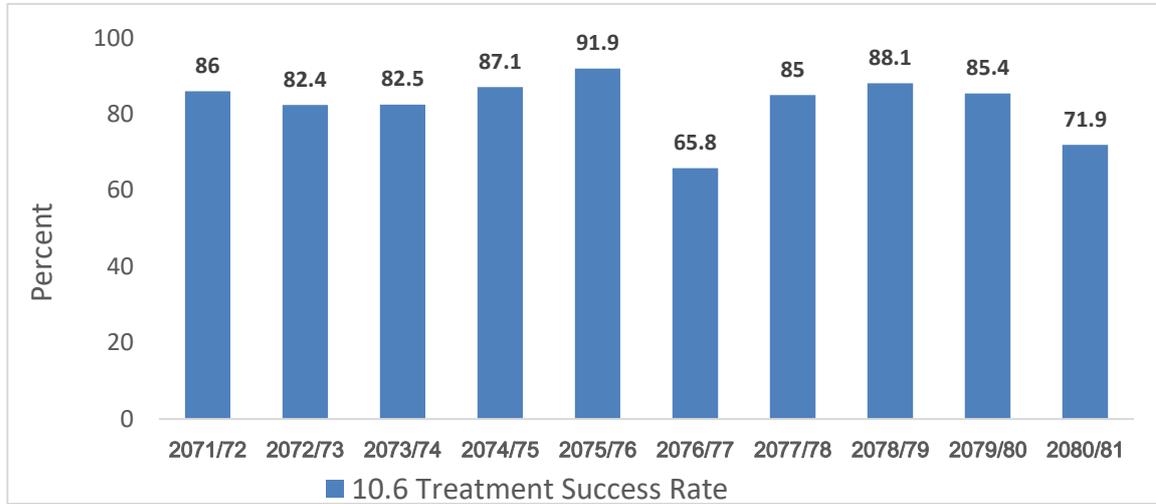
राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रम अन्तर्गत दमौली अस्पतालमा DOTS क्लिनिक संचालन गर्न एक जना छुट्टै कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम प्रभावकारी रूपले चलाउन जरुरी देखिन्छ ।

	2077/78		2078/79		2079/80		2080/81 upto Magh	
	Num(#)	%	Num(#)	%	Num(#)	%	Num(#)	%
Total PBC Registered	40	100	28	100	26	100	8	100
Total PBC Cured	15	37.5	15	53.6	14	53.8	5	62.5
Total PBC Completed	18	45.0	11	39.3	6	23.1	1	12.5
Total PBC Failed	0	0.0	0	0.0	2	7.7	0	0.0
Total PBC Died	2	5.0	0	0.0	1	3.8	0	0.0
Total PBC Lost to Follow-up	4	10.0	1	3.6	3	11.5	0	0.0
Total PBC Not Evaluated	1	2.5	1	3.6	0	0.0	2	25
Treatment Success	33	82.5	26	92.9	20	76.9	6	75

यस माथीको टेबलमा देखिएको आउटकम रिपोर्ट अघिल्लो अघिल्लो आर्थिक वर्षमा क्षयरोग उपचार रजिष्टरमा भएका दर्ताको आधारमा संख्यात्मक रूपमा आउटकम देखाईएको छ । जसमा गत तिन आर्थिक वर्ष र चालु आ.व.को माघ महिना सम्म ७ महिनाको अवस्था देख्न र कार्यक्रमलाई शुष्म रूपले नियाल्न सकिने गरि देखाईएको छ, Failed, Lost to Follow-up र Not Evaluated मा आएको संख्या दमौली अस्पतालमा क्षयरोग कार्यक्रमको मुख्य चुनौती हो । उपचार को नतिजा सबै पिबिसी केशको Completed मा शुन्य अंक हुन पर्नेमा कुनै आ.व.मा Cured मा भन्दा पनि वढी Completed मा वढी हुनु पनि क्षयरोग कार्यक्रम राम्रो संग संचालन नभएको, प्राथमिकतामा नपरेको सजिलै आंकलन गर्न सकिन्छ । तलको चित्रमा १० वर्षको क्षयरोगको उपचार सफलता दरलाई देखाईएको छ, जसमा आ.व. २०७५/७६ मा लक्ष बमोजिमको प्रगती देखिन्छ, भने वाकी वर्षहरूमा लक्ष भेटिएको छैन । आ.व. २०७६/७७ मा कोभिड १९ का कारणले यस

कार्यक्रमलाई प्रभाव पारेको देखिन्छ भने चालु आ.व. २०८०/८१ को उपचार सफलता दर पनि विगतका वर्षहरू भन्दा घट्दै गईरहदा क्षयरोग कार्यक्रम राम्रो संग नचलेको देखिन्छ, जसमा लक्ष संग भएको फरक लाई आगामी वर्ष घटाई लक्षमा पुग्न यस कार्यक्रमलाई छुट्टै जनशक्तिको नै अभाव खट्किएको छ ।

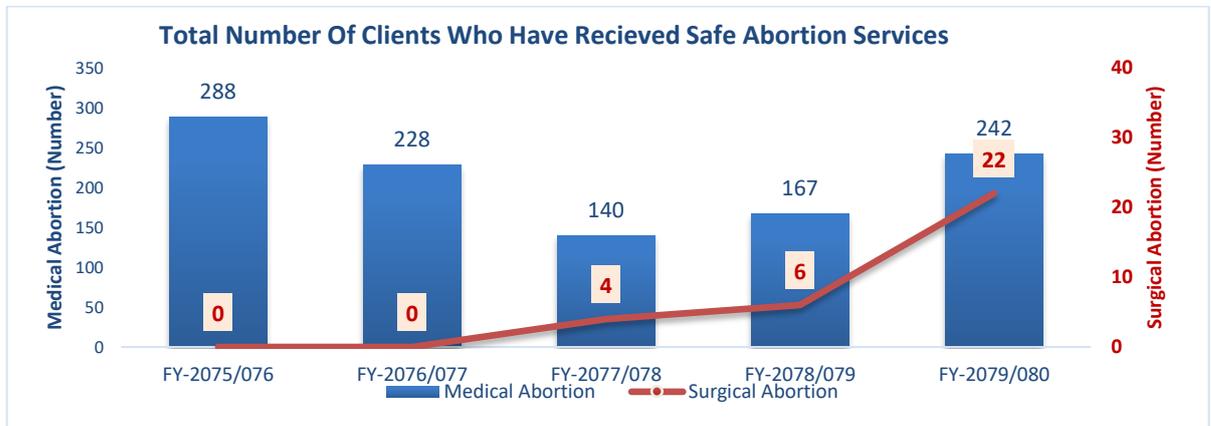

सुरक्षित गर्भपतन सेवा

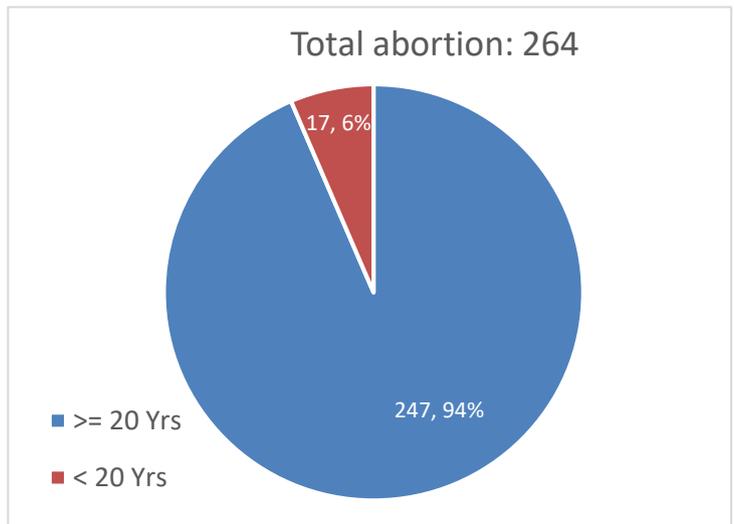
दमौली अस्पतालले नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड भित्र रहि विगतका आ.व सम्म १२ हप्तासम्मको गर्भका लागि Surgical गर्भपतन र ९ हप्ता सम्मको Surgical र Medical गर्भपतन सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । यो सेवा प्रवाहका लागि दक्ष तथा तालिमप्राप्त चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको व्यवस्था गरिएको छ ।

❖ सुरक्षित गर्भपतन सेवा पाएका सेवाग्राहिको संख्या (MA, MVA, PAC)

उपलब्ध तथ्यांक अनुसार विगत ५ आर्थिक वर्षमा २०७५/७६ मा सबै भन्दा बढी २८८ जनाले औषधिद्वारा गरिएको सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिएको देखिन्छ । कोभिड १९ महामारीको विभिन्न चरणमा भएका लकडाउनले गर्दा आ.व. २०७७/७८ मा समग्र स्वास्थ्य सेवामानै कमी आएको अवस्था देखिन्छ । त्यस एताका वर्षहरूमा सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने हरुको संख्या क्रमशः बढ्दै आएको देखिन्छ । सुरक्षित गर्भपतन सेवा बारेमा आमजनसमुदायमा जनचेतना तथा यो सेवा प्रवाह गर्न तालीम प्राप्त दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरूको नियमित रुपमा उपलब्धताका कारण यो सेवा लिन आउने सेवाग्राहिको संख्यामा वृद्धि भएको हो ।

सर्जिकल गर्भपतन लिनेहरूको संख्या पनि विगत ३ वर्षमा यस वर्ष सबै भन्दा बढी २२ जना ले लिएका छन् । यी २२ जना मध्ये पनि Post abortion Care (PAC)-Induced सेवा लिनेको संख्या १२ र Post Abortion Care (PAC)-Spontaneous १० जना छन् । यस वर्ष गर्भपतनका कारण १० जनामा जटिलताको व्यवस्थापन गरियो । गर्भपतन पश्चात परिवार नियोजनका साधनहरू लिनेको संख्या २४३ जना रहेका र यस मध्ये लामो अवधिको साधन लिनेहरूको संख्या ४९ जना छन् ।

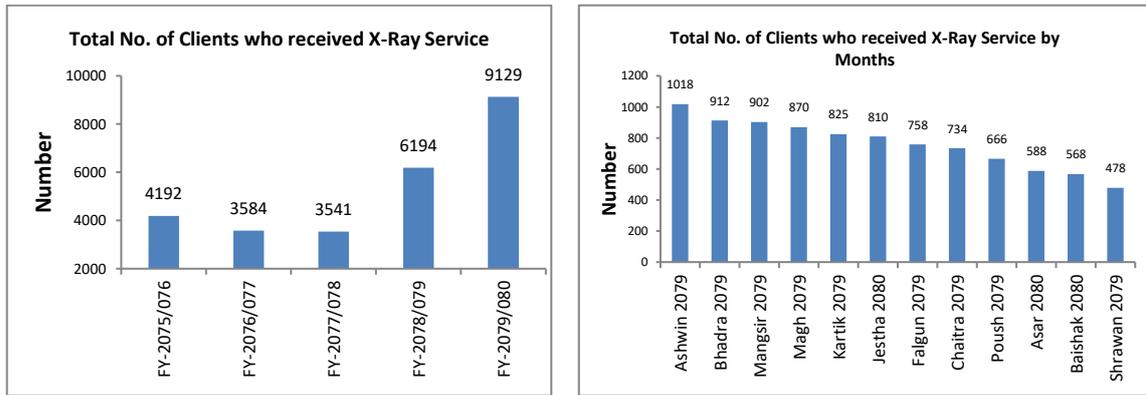

आ.व. २०७९/८० मा सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने हरुमा २० वर्ष मुनिको सेवाग्राही १७ जना छन् । यो संख्या यस वर्ष सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने जम्मा सेवाग्राही २६४ को ६ प्रतिशत हुन आउछ । जुन कुरा माथिको पाईचार्टमा समेत देखाईएको छ ।

ज.एक्स रे, ईसिजि, भिडियो एक्सरे सेवा

❖ एक्स रे सेवा

अस्पतालबाट प्रदान गरिने यो सेवाको दायरा विस्तार गर्ने उद्देश्यले सेवाग्राहीको अवस्थालाई मध्येनजर गरेर २४ सै घण्टा यो सेवा सञ्चालन गरिएको छ । अस्पतालमा यो सेवा प्रदान गर्नका लागि रेडियोग्राफरको व्यवस्था गरिएको छ । अस्पताल व्यवस्थापन समितिको निर्णय बमोजिम यो सेवा लिन आउने नेपाल सरकारले तोकेका लक्षित वर्ग बाहेक अन्य सेवाग्राहीहरूले एक्सरे सेवा वापत सेवा शुल्क निर्धारण गरिएको छ ।

माथि प्रस्तुत गरिएको तथ्यांक अनुसार आ.व. २०७५/७६ देखी आ.व. २०७७/७८ सम्म आईपुग्दा एक्सरे सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्या केही घटेको देखिन्छ । कोभिड १९ को विश्वव्यापी महामारीको कारण लकडाउनमा घरै वस्दा दुर्घटना, चोटपटक आदीमा कमी आई यो सेवा लिनेको संख्या घटेको हुनपर्छ । त्यस एताका वर्षहरूमा एक्सरे सेवा लिनेको संख्या उल्लेख्य वृद्धीभएको, एक्सरे सेवा लिनेहरूको आ.व. २०७९/८० को संख्या लाई महिनाअनुसार हेर्दा सबै भन्दा वढी असोज महिनामा १०१८ जना र सबै भन्दा कम श्रावण महिनामा ४७८ जना देखिन्छ । कर्मचारीको व्यवस्थापन, चौबिसै घण्टा सेवा सुचारु, स्वास्थ्य विमा लगायतका कारणले नै सेवाग्राहीको संख्यामा वृद्धी भएको हो ।

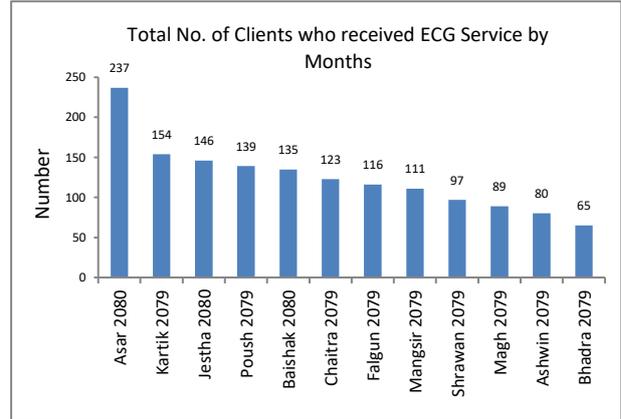
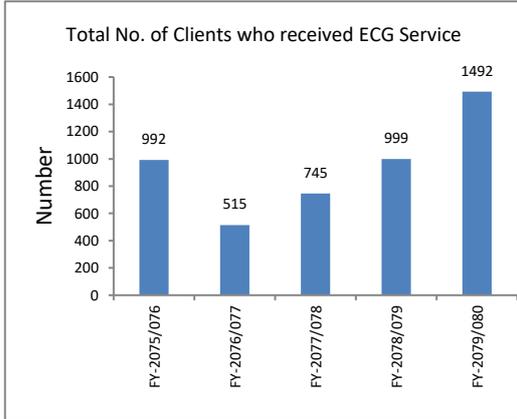
❖ ईसिजि सेवा

दमौली अस्पतालले यो सेवा सेवाग्राहीको अवस्था तथा आकस्किताका आधारमा चौबिसै घण्टा प्रदान गर्दै आईरहेको छ । अस्पताल व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार यो सेवा प्राप्त गर्न प्रति सेवाग्राही रु १५० सेवा शुल्क निर्धारण गरिएको छ भने नेपाल सरकार ले तोकेका लक्षित वर्गलाई यो सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराईन्छ ।

यो सेवा संग सम्बन्धित तथ्यांकलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ ।

उल्लेखित तथ्यांक बमोजिम यस अस्पतालबाट प्रवाह भएको इसिजि सेवा विगत ५ वर्षमा आ.व. २०७५/७६ मा ९९२ बाट एककासी घटेर आ.व. २०७६/७७ मा ५१५ पुगेको देखिन्छ । त्यस एताका सबै वर्षहरूमा क्रमशः वृद्धी हुदै गत आ.व. २०७९/८० मा सबै भन्दा वढी १४९२ जनाको ई.सी.जी. गरिएको रिपोर्टले देखाएको छ । आ.व. २०७९/८० मा ई.सि.जी. सेवा लिने १४९२ जनाहरूलाई महिनाअनुसार समेत हेर्दा सबै भन्दा वढी २०८० असार महिनामा २३७ जनाको इसिजी भएको र सबै भन्दा कम २०७९ भाद्र महिनामा ६५ जनाको

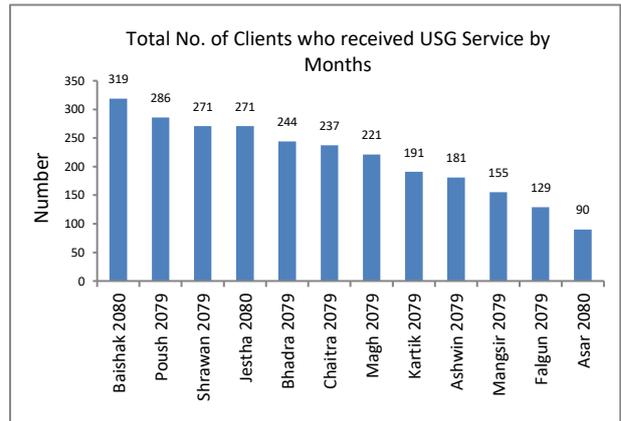
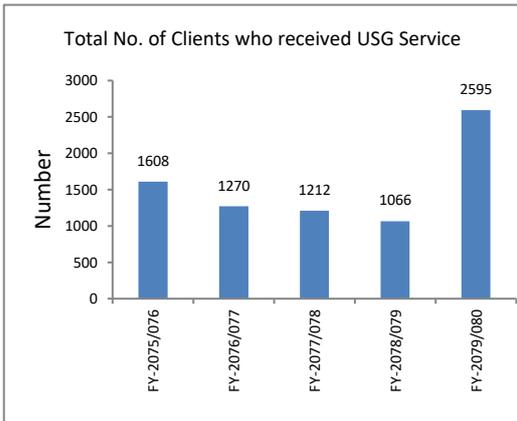
ईसिजी गरिएको रिपोर्टमा देखिन्छ । यसै रिपोर्टलाई ईसिजी सेवाको लागी आवश्यक औजार तथा उपकरणको उपलब्धता, सेवामा नियमितताका कारण यस आर्थिक वर्षमा गत आ.व.हरुको तुलनामा ईसिजी सेवा लिने

सेवाग्राहीको संख्यामा वृद्धि भएको छ । कर्मचारीको व्यवस्थापन, चौबिसै घण्टा सेवा सुचारु, लगायतका कारणले नै सेवाग्राहीको संख्यामा वृद्धि भएको हो ।

भिडियो एक्स रे सेवा (USG)

दमौली अस्पतालको विगत ५ आर्थिक वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा आ.व. २०७५/७६ मा घट्टै आर्थिक वर्ष २०७८/७९

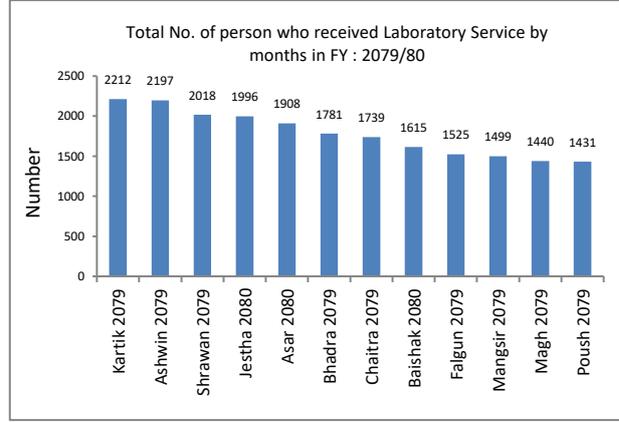
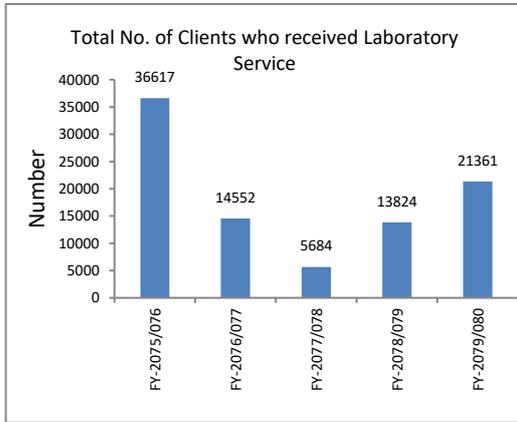

सम्म आईपुग्दा १०६६ जनाको USG भएको देखिन्छ । गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा अघिल्लो वर्षको तुलनामा दुईगुना भन्दा पनि वढीले भिडियो एक्स रे सेवा पाएका सेवाग्राहिको संख्यामा वृद्धि भएको माथिको तथ्यांकबाट देखिन्छ, यसो हुनुको प्रमुख कारण विशेषज्ञ सहित सेवामा निरन्तरतालाई नै लिन सकिन्छ ।

गत वर्ष २०७९/८० मा भएको २५९५ जनालाई महिना अनुसार हेर्दा सबै भन्दा वढी २०८० वैशाख महिनामा ३१९ जनाको USG भएको र सबै भन्दा कम २०८० असार महिनामा ९० जनाको USG भएको देखिन्छ । असारको महिनामा USG मेसिनमा समस्या आएको कारण यो सेवा घट्न गएको हो । वार्षिक प्रतिवेदनको लेखनकार्य हुँदा सम्मको समयमा दमौली अस्पतालमा हप्ताको ३ दिन, सोमवार, बुधवार र शनिवार नियमित रूपमा गन्त सेवा संचालन भईरहेको छ ।

प्रयोगशाला सेवा

यो सेवा अस्पतालले चौबिसै घण्टा प्रदान गर्दछ। दमौली अस्पताल व्यवस्थापन समिति तनहूँको निर्णयानुसार प्रयोगशाला सेवा अन्तर्गतका विभिन्न परिक्षण वापत् शुल्क निर्धारण गरिएको छ, तर नेपाल सरकारले तोकेका

लक्षित वर्गलाई यो सेवा नि:शुल्क रूपमा प्रदान गर्ने गरिन्छ। अस्पतालबाट प्रदान गरिने निदानात्मक सेवा अन्तर्गत विभिन्न किसिमका प्रयोगशाला सेवा प्रवाह गर्ने गरिन्छ। यस सेवा अन्तर्गत Hematology, Parasitology, Biochemistry, Immunology, Serology, Culture, Gene xpert Test सेवाहरु प्रदान गर्ने गरिन्छ।

दमौली अस्पताल तनहूँबाट उपलब्ध प्रयोगशाला जाँच तथा सेवाहरु

1. Hematology

- CBC(WBC, RBC, platelets, HCV, MCHC,MCH, MCV)
- ESR
- Blood Group & Rh Type
- Neutrophill
- Basophill
- HIV I / II
- RPR
- HAV
- ASO titre
- MP/MF
- Mantoux Test
- H-pylori
- Widal Test
- Sputum for AFB
- CRP
- RA Factor
- TPHA
- HBsAg
- Hb%
- Lymphocyte
- Monocyte
- BT/CT
- Eosinophill

2. Bio-Chemistry

- S.Uric Acid
- S/Bilirubin total & Direct
- B. Sugar (F, PP, R)
- GTT

- FBS
 - Total Protein
 - Albumin
 - S. Urea
 - Sodium
 - Potassium
 - Calcium
 - S. Creatinine
 - ALP
 - Amylase
 - H-pylorin (Ag,Ab)
 - Trpomin I
 - S. Cholesterol
 - Triglyceride
 - HDL cholesterol
 - LDL Cholesterol
 - VLDL
 - PT
 - INR
 - SGoT
3. SGPT Parasitology
 - Urine Examination
 - Stool Examination
 - Urine Pregarancy Test
 - Occult Blood Test
 - Urine for Acetone
 - Semen Anlysis
 - Sputum
 - Pus cell
 4. Culture / Sensitivity
 5. Gene x-pert

दमौली अस्पतालमा यस आर्थिक वर्षमा प्रयोगशालाबाट प्रदान गरिने सेवामा विस्तार गरिएको र सेवाग्राही यसबाट उल्लेख्य रूपमा लाभान्वित हुँदै आइरहेका छन् ।

एड्स तथा यौनरोग नियन्त्रण कार्यक्रम (ए.आर.टि.)

नेपालमा एचआईभी केन्द्रकृत महामारीको रूपमा रहेको छ । ७२ प्रतिशत भन्दा बढी एचआईभीको संक्रमण महिला-पुरुष विच हुने असुरक्षित यौन सम्पर्कको माध्यमबाट भएको पाईएको छ । सूईद्वारा लागूपदार्थ लिनेहरु, यौनकर्मी पुरुष तथा महिलाहरु र उनीहरुका ग्राहकहरु, पुरुष समलिंगीहरु तथा तेश्रो लिङ्गीहरु, आप्रवासी कामदारहरु र कैदीबन्दिहरुलाई एचआईभीको उच्च जोखिममा रहेको समूह मानिन्छ । राष्ट्रिय यौनरोग नियन्त्रण केन्द्रको अगुवाईमा हाल नेपालमा एचआईभीसंग सम्बन्धित सेवाहरु जस्तै: एचआईभी परामर्श तथा परिक्षण, पिएमटिसीटी, उच्च जोखिममा रहेका लक्षित समूहमा एचआईभी रोकथाम कार्यक्रम जस्तै मौखिक प्रतिस्थापन विधिबाट गरिने उपचार एचआईभीको उपचार, हेरचाह तथा सहयोग र यौनरोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रम प्रदान गरिदै आएको छ ।

सन २०३० सम्ममा नेपालमा एड्स इपिडेमिलाई अन्त्य गर्ने परिकल्पना (भिजन) र समावेशी, समतामूलक तथा पहुँचयोग्य सेवाहरु सुनिश्चित गर्दै एचआईभी स्याहारको निरन्तरता कायम गर्ने मूल ध्येय (मिसन) र हासिल गर्न यस कार्यक्रमले निम्न लक्षहरु लिएको छ ।

- नयाँ एचआईभी संक्रमण रोकथाम गर्ने
- एचआईभी संक्रमित व्यक्तिहरुको स्वास्थ्यसम्बन्धि परिणामहरुमा सुधार ल्याउने र
- एचआईभी संक्रमित तथा मुख्य समूहहरुमा एचआईभी सम्बन्धि असमानताहरुमा कमी ल्याउने ।

दमौली अस्पतालबाट प्रदान गरिने यो सेवा सन् २००६ देखि निरन्तर रूपमा शनिवार तथा सार्वजनिक विदाका दिन बाहेक प्रत्येक दिन बिहान १०:०० बजेदेखि साँझ ५:०० बजेसम्म सञ्चालन हुँदै आएको छ । एचआईभी संक्रमितहरुलाई स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गराउने उद्देश्यले परामर्श कक्ष स्वरुप यो सेवा को सुरुवात गरियो । यो सेवा प्रदान गर्नका लागि अस्पतालले एक जना एआरटि परामर्शकर्ताको व्यवस्था गरेको छ । अस्पतालले एआरटि सेवन गरिरहेका विरामीहरुको शरिरमा एआरटिले के कतिको काम गरिरहेको छ भनि नियमित रूपमा भाईरल लोड को जाँच CD4 Count गर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

एच.आई.भि.कार्यक्रमका केहि मुख्य सुचकहरुको अवस्था

SN	Indicator	2077/078	2078/079	2079/080
1	Total No Of Clients Enrolled in ART	338	261	259
2	New HIV +ve Identified	5	16	9
3	Total No Of PLHIV Newly Enrolled in ART	5	11	8
4	Total Number of Patient on ART at the end of the year	338	261	259
5	Total No Of PLHIV Diagnosed of TB	0	0	0

माथि देखाइएको तथ्यांक अनुसार यस आर्थिक वर्षमा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ART Enrolled Clients केहि संख्यामा बढेको देखिन्छ, यस वर्षको अन्त्यमा ART सेवा लिने जम्मा सेवाग्राहिको संख्या २२२ र PLHIV हरुको TB का निमित्त गरिने परिक्षणको मात्रा न्युन रहेको तथा नयाँ एच.आई.भि संक्रमित संख्यामा थोरै मात्रको वृद्धि भएको देखिन्छ, भने ART Enrolled new PLHIV Clients को संख्या थोरै बढेको देखिन्छ।

ड. एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC)

लैङ्गिक हिंसाबाट विशेषगरी महिला तथा बालबालिकाहरु पीडित/प्रभावित हुने गरेका र यसबाट उनीहरुमा शारीरिक, यौनजन्य, मानसिक तथा मनोवैज्ञानिक, आर्थिक तथा सामाजिक असर पर्ने गरेको छ। यस्ता समस्याहरुको एकीकृत र प्रभाकारी एवं कुशलता पूर्वक सम्बोधन गर्नका अस्पतालहरुमा एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना भएको हो। दमौली अस्पतालमा लैगिंक हिंसा सँग सम्बन्धित तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामाजिक समावेशिकरण एवम् लैगिंक समानतालाई सुदृढ गर्नका लागि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रको वि.सं. २०६९ मा स्थापना गरिएको हो। लैगिंक हिंसाबाट पिडित समूहलाई जुनसुकै अवस्थामा पनि यो सेवा प्रदान गर्ने गरिन्छ। अस्पतालले यो सेवाको लागि आवश्यक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न मेडिकल अधिकृत र मनोसामाजिक परामर्शकर्ताका रुपमा एकजना स्टाफ नर्सको व्यवस्था गरेको छ। यस केन्द्रमा आएका सेवाग्राहीको स्वास्थ्य जाँच अस्पतालका चिकित्सकले दिँदै आइरहनु भएको छ। यौन हिंसा, शारीरिक हिंसा, मानसिक पीडा, घरेलु हिंसाबाट पिडितहरुलाई आवश्यक सहयोग प्रदान गर्नुनै यस केन्द्रको मुख्य उद्देश्य रहेको छ।

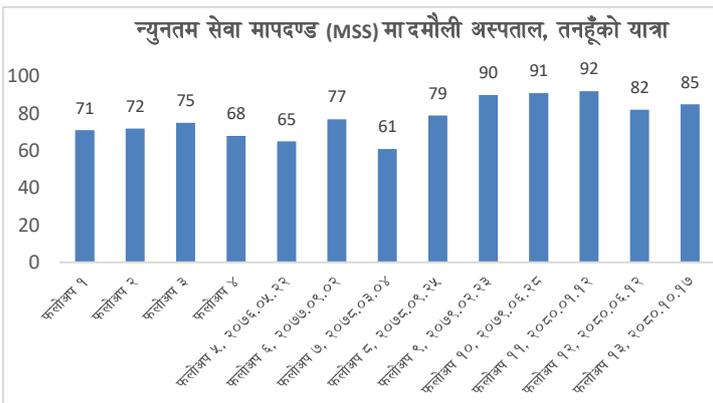
यस सेवा सँग सम्बन्धित केहि महत्वपूर्ण तथ्यांक निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

Type of Crime	Total number of cases (New)				
	FY-75/76	FY-76/77	FY-77/78	FY-78/79	FY-79/80
Emotional	9	13	53	27	10
Denial of resources/ opportunities/services					12
Physical Violence	40	16	29	23	32
Child/forced marriage					1
Sexual assault	20	17	29	37	32
Rape			3	14	1
Other				13	
Total	69	46	114	114	88

प्रस्तुत तथ्यांकलाई हेर्दा गर्दा यस आर्थिक वर्षमा एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रबाट जम्मा ८८ जना सेवाग्राहीले सेवा लिएका छन् । यी मध्ये सबै भन्दा बढी शारीरिक तथा यौनजन्य हिंसाबाट क्रमशः ३२/३२ जना प्रभावित भएका देखिएको छ ।

दमौली अस्पतालमा न्यूनतम सेवा मापदण्ड (विगत र वर्तमान)

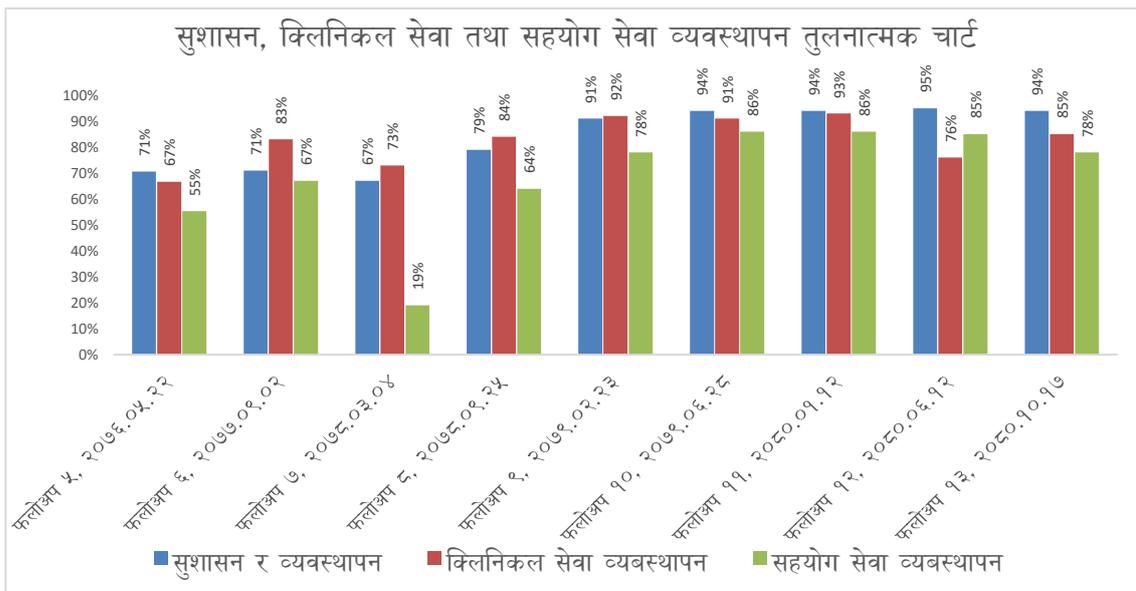
आम नागरिकका लागि सरकारी, निजी, गैरसरकारी तथा सहकारीस्तरमा संचालित स्वास्थ्य सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान हुने प्रवर्धनात्मक, प्रतिरोधात्मक, उपचारात्मक, पुनर्स्थापनात्मक तथा प्रशामक (प्यालेटिभ) जस्ता स्वास्थ्य सेवाहरुको व्यवस्थापन सुदृढीकरण मार्फत सेवाहरुको गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि

निर्धारित न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम लागु भएको हो । विगत ४ वर्ष देखी यस अस्पतालमा सुशासन सेवा व्यवस्थापन, चिकित्सकिय (क्लिनिकल सेवा व्यवस्थापन) सेवा तथा सहयोगात्मक सेवाका सम्बन्धमा स्वास्थ्य निर्देशनालय पोखराबाट मुल्याङ्कन हुँदै आएको छ । सुरुवातको मुल्यांकनहरुमा भन्दा पछिल्ला वर्षहरुका मुल्यांकनमा प्राप्त स्कोर संतोषजनक

रहेको छ ।

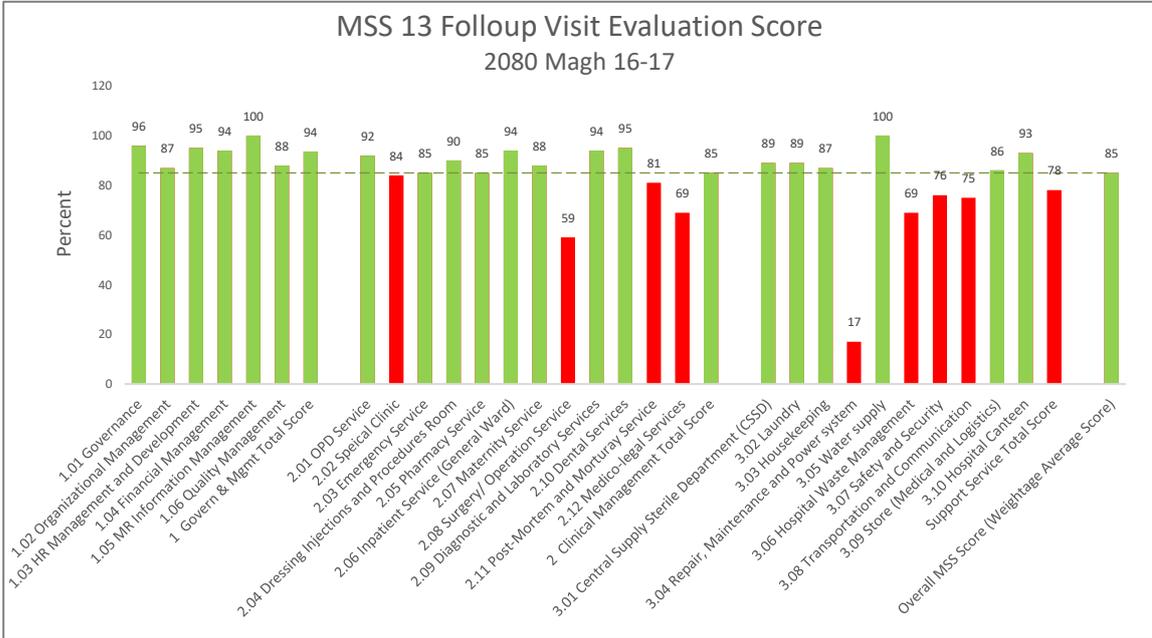
२०७९ जेष्ठ को नवौ फलोअप, २०७९ असोजको दशौ फलोअप र २०८० वैशाख महिनामा भएको एघारौ फलोअप भिजीटमा प्राप्त स्कोर ९० प्रतिशत भन्दा माथी भई हरियो कलरकोड प्राप्त भएको, २०८० असोज महिनामा भएको बाह्रौ फलोअप भिजीटमा अलिकति घट्नु गई निलो कलरकोडमा चित्त बुझाउनु परेको अवस्था

देखियो, यसो हुनुमा मे.सु. र केही स्टाफहरुको फेरबदल हुनगएको कारणले स्कोरमा कमी हुन गएको हो । हालै माघ महिनामा सम्पन्न MSS १३ औँ फलोअपमा सुधारको लक्षण देखापरी सकेको छ भने यस पछि

लगभग वैशाख महिनामा हुनगईरहेको फलोअप भिजीटमा ओभरअल स्कोर ९० प्रतिशत भन्दा माथी हुने अपेक्षा यस कार्यक्रमले गरेको छ ।

दमौली अस्पतालको न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) को अभिलेख अगाडीका ४ मुल्यांकन सम्मको भेटिदैन, पाचौँ फलोअप भिजीट २०७६ भाद्र २२ देखि हाल सम्मको ईलेक्ट्रोनिक अभिलेख (MSS Software) मा

उपलब्ध भएको हुंदा दमौली अस्पतालको सुशासन व्यवस्थापन, क्लिनिकल सेवा व्यवस्थापन र सहयोग सेवा व्यवस्थापनमा भएको सुधारको अवस्थालाई तुलनात्मक रूपमा माथीको कोलम चार्टबाट देखाईएको छ । गत माघ महिनामा भएको पछिल्लो १३ औँ फलोअपको समग्र मुल्यांकनलाई समेत तलको कोलम चार्टबाट देखाउने प्रयास गरिएको छ । माथीको चार्टमा सुशासन र व्यवस्थापन तर्फ ६ उपशिर्षक का कुल १०९ वटा मापदण्डहरु मध्ये १०२ पुरा भई ९४ प्रतिशत स्कोर प्राप्त भएको, क्लिनिकल सेवा व्यवस्थापन तर्फ कुल ५२० मापदण्ड मध्ये ४४२ पुरा भई ८५ प्रतिशत स्कोर प्राप्त भएको र सहयोग सेवा व्यवस्थापन तर्फ १३२ मापदण्डहरु मध्ये १०३ पुरा भई ७८ प्रतिशत स्कोर प्राप्त भएको अवस्था छ । यसरी कुल जम्मा ७६१ वटा मापदण्डहरु मध्ये ६४७ पुरा भएको हुंदा कुलजम्मा स्कोर ८५ प्रतिशत प्राप्त भई हरियो रंग प्राप्त भएको अवस्था छ । यति हुंदा पनि यस अस्पतालले अपरेशन सेवा, पोष्टमार्टम तथा मर्चरी सेवा, मेडिको लिगल सेवा, मर्मत तथा विद्युतसेवा, अस्पताल फोहर व्यवस्थापन आदीमा सुधार गर्नु पर्ने कुरा माथीको चित्रमा प्राप्त स्कोरले औल्याएको छ ।

वार्षिक प्रतिवेदन (आ.व. २०७८/८०)

आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा प्रदान गरिएका अस्पताल सेवाहरूको सारांश

क्र.सं.	संचालित सेवाहरू	आवण	माघ	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	बैशाख	जेष्ठ	असार	जम्मा
१	नयाँ सेवाग्राहीको संख्या	६६५६	५२७७	७६१	४८३७	४३६२	४६९९	४६६७	५४५५	२९२४	२५८९	३४८८	२८४७	४८५६२
२	जम्मा सेवाग्राहीको संख्या	९३२४	७३६६	४९००	४८३७	६११३	४६९९	४६६७	५४५५	६३१७	५७५४	७२९५	६५३६	७३२६३
३	ईमरजेन्सी	४७७	३६४	७५१	५९०	६५५	४३८	६१५	७०४	४७४	५१३	७२१	६१५	६९१७
४	बहिरङ्ग (OPD New) सेवा	६८९०	८४०	२८६९	४३३९	१०४१५	७८३५	७३३६	८३०२	७७१९	४५४७	८०३३	१९८८	७१११३
५	अन्तरङ्ग सेवा (Indoor)	१२३	१९४	१४५	१३५	९०	७९	७७	८५	८२	९९	१०५	११९	१३३३
६	सुत्केरी (Delivery) सेवा	३६	५२	३२	२७	३५	३४	३५	३७	२५	१९	२४	३०	३८६
७	नवजात शिशु उपचार सेवा	१	१४	९	३	२	३	२	७	३	६	१६	१६	८२
८	जम्मा जिवित जन्म	३६	५२	३२	२७	३५	३४	३५	३७	२५	१९	२४	३०	३८६
९	प्रयोगशाला सेवा	२०१८	१७८१	२१९७	२२१२	१४९९	१४३१	१४४०	१५२५	१७३९	१६१५	१९९६	१९०८	२१३६१
१०	एक्स-रे (X-Ray) सेवा	४७८	९१२	१०१८	८२५	९०२	६६६	८७०	७५८	७३४	५६८	८१०	५८८	९१२९
११	Gene-X Pert सेवा	१६९	१०५	१८४	१४०	२००	६८	९५	८५	२१	५	२२	७७	११७१
१३	मुख स्वास्थ्य (डेन्टल) सेवा	२०२		३०५	१५७	२०८	२१४	२०१	२४५	३२३	२७८	४६०	४६२	३०५५
१४	आँखा उपचार सेवा	१४८	५०३	४५३	४६५	५१३	५५४	५६८	४९१	७९९	५९४	९२१	६४९	६६५८
१५	परिवार नियोजन (नयाँ) सेवा	२६	२७	२०	२१	२२	३३	५५	२३	२६	३४	४२	२५	३५४
१६	परिवार नियोजन (ल.प्र.) मर्डन मेथोड	१२४२	१२७९	१२९९	१३०९	१३०८	१३२८	१३३३	१३३२	१३२२	१३८१	१४०७	१४१७	१४१७
१७	स्त्री सेवा	३२०	५०१	२५६	३८६	३१५	२१६	३४३	२७२	३१९	२६६	२५६	२०७	३६५७
१८	गर्भवती जाँच (ANC anytime)	१०३	९१	५०	७२	८०	९१	९४	१४०	११०	९९	६८	७७	१०७५
१९	मानसिक स्वास्थ्य	३७		२०	४	६५	२६	१३	७	१३	१२	१२	९	२१८
२०	एकद्वार संकट व्यवस्थापन	१३	५	९	६	३	९	८	६	७	८	१३	७	९४
२१	मिडियो एक्सरे सेवा	२७१	२४४	१८१	१९१	१५५	२८६	२२१	६५		३१९	३१		१९६४
२२	क्षयरोग (All TB)	२	१	२	५	१	५	२	५	३	२	४	४	३६
२३	ए.आर.टि. सेवा (New)	३	१				१			१	१	२	२	११
२४	हेमो डाईलासिस (पटक)			४९१	४४५	४३१	४४४	४०६	३९४	४१९	४१७	४६३	४३३	४३४३
२५	हेमो डाईलासिस (जना)*			५६	५९	५५	५३	४९	४८	५०	५०	५०	५०	५२०
२६	मेडिको लिगल	६	२	१	१५	३२	३७	३२	८८	८२	६१	५३	७४	४८३
२७	Post Mortem सेवा	२३	१५	१७	२२	११	१५	१७	१२	५	१७	२०	११	१८५
२८	ई.सि.जी. सेवा	९७	६५	८०	१५४	१११	१३९	८९	११६	१२३	१३५	१४६	२३७	१४९२
२९	माइनर प्रोसिडियर	१३७	२१६	१५९	१४४	१२४	९६	११३	१३६	११३	१६९	१०५	१३६	१६४८
३०	सुरक्षित गर्भपतन (CAC/PAC)	१३	१२	१५	१५	२६	२७	१७	२४	२६	२९	२८	३२	२६४

दमौली अस्पतालका महत्वपूर्ण सूचकहरू

Data / Period	2075/76	2076/77	2076/78	2078/79	2079/80	2080/81 upto Magh
12.4 Percentage of patients who were referred in	0	7.5	1.3	0	0	0
12.6 - Inpatient sex ratio	0.13	0.11	0.05	0.1	0.51	0.53
12.7 - % of inpatients who were referred out	6	4.4	4.1	5.2	9.2	13.1
12.8 - Average length of stay in hospital	2.2	1.9	2.3	1.8	2.3	2.3
12.11 - Bed occupancy rate	14.2	12.2	14.3	9.7	17.2	17.4
12.13 - Hospital bed turnover rate	1.9	1.9	1.9	1.6	2.3	2.3
12.14 - Bed turnover interval	187.2	189.7	194.6	225.9	158.9	157
12.20 - Hospital death rate	0.1	0.1	0.14	0.25	0.22	0.99
12.23 - Average number of radiographic images per day	11.5	9.8	9.7	17	25	15
12.24 - Average number of laboratory tests per day at hospitals	100.3	39.9	15.6	37.9	58.5	51.4

३ सामाजिक सेवा एकाई अन्तर्गत निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा

दमौली अस्पतालले सामाजिक सेवा प्राप्त गर्न तय गरिएका लक्षित समूहको स्वास्थ्य सेवामा उचित, सर्वसुलभ निःशुल्क र समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने उद्देश्य बमोजिम सामाजिक सेवा एकाई अन्तर्गत लक्षित वर्गका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरिरहेको छ ।

सामाजिक सेवा एकाई अन्तर्गत निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाका उद्देश्यहरू निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ

- लक्षित समूहका विरामीको स्वास्थ्य सेवामा समतामूलक पहुँच एवम् उपयोग बृद्धि गर्ने
- लक्षित समूहसम्म निःशुल्क तथा आंशिक छुटमा विशेषज्ञ सेवाहरू उपलब्ध गराउने
- स्वास्थ्य सम्बन्धी विमा (विपन्न नागरिक औषधि उपचार कार्यक्रम, जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य सेवा (जेरियाट्रिक) सेवा, नवजात शिशु स्वास्थ्य, गरीब तथा विपन्न वर्गका लागि निःशुल्क आकस्मिक सेवा लगायत सबै सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमहरूको संयोजन एवं सहजीकरण गर्ने र सेवाको छुटमा दोहोरोपन हुन नदिने ।
- व्यवस्थित पारदर्शी र प्रभावकारीरूपले लक्षित समूहले स्वास्थ्य सेवा लिन सक्ने वातावरण तयार गर्ने ।

सामाजिक सेवा एकाईले निःशुल्क वा सहूलियत रुपमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने लक्षित समूह निम्नानुसार रहेका छन्:

- गरिव
- असहाय
- अपांगता भएका व्यक्ति
- जेष्ठ नागरिक
- लैंगिक हिंसापीडित (बालबालिकासमेत)
- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका
- प्राकृतिक प्रकोप (भुकम्प, बाढि, पहिरो, आगलागी आदि) बाट पिडित
- प्रहरीले ल्याएका थुनुवा
- अन्य (अस्पतालले स्थानीयताको आधारमा लक्षित समूह निर्धारण गर्न सक्नेछन्)

अस्पतालले माथि उल्लेखित लक्षित वर्गहरूले आ.व.२०७९।०८० मा अस्पतालको विभिन्न शाखाबाट प्राप्त गरेको सेवा संख्याको विवरणलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ ।

सि.नं.	सेवाहरू	लक्षित वर्गहरू	सेवाग्राहि संख्या
१	बहिरंग सेवा	अतिगरीब, गरिब, अपांगता भएका व्यक्ति तथा असहाय, जेष्ठ नागरिक, FCHV, लैंगिक हिंसाबाट पिडित	११५
२	अन्तरंग सेवा	अतिगरिब, गरिब, अपांगता भएका व्यक्ति तथा असहाय, जेष्ठ नागरिक, FCHV, लैंगिक हिंसाबाट पिडित	२०
३	आकस्मिक सेवा	अतिगरिब, गरिब, अपांगता भएका व्यक्ति तथा असहाय, जेष्ठ नागरिक, FCHV, लैंगिक हिंसाबाट पिडित	४
४	रिफर आउट	अतिगरिब, गरिब	०
		जम्मा सेवाग्राहीको संख्या	१३९

४. परिवार नियोजन सेवा

दमौली अस्पताल, तनहुँ प्रबर्द्धनात्मक सेवा अन्तर्गत स्थाई तथा अस्थायी दुवै किसिमका परिवार नियोजनको सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । अस्पतालले यो सेवा प्रदान गर्नका लागि दक्ष एवम् तालिम प्राप्त जनशक्तिको व्यवस्था गरेको छ । अस्थायी र स्थायी परिवार नियोजन सेवाका लागि अस्पतालले संस्थागत क्लिनिकबाट यो सेवा प्रवाह गराउदै आएको छ ।

परिवार नियोजनका आधुनिक साधनहरूको हाल अपनाई रहेका सेवाग्राहीको संख्यालाई देहायानुसार उल्लेख गरिएको छ ।

क.स	परिवार नियोजनको साधन	२०७७।०७८	२०७८।०७९	२०७९।०८०
१	पिल्स	९	२२	३६
२	डिपो	१५	४९	५६
३	ईम्प्लान्ट	४३७	५५८	६८२
४	आयुसिडि	६१२	६२०	६४३

५. अस्पतालको वित्तीय व्यवस्थापन

अस्पतालको वित्तीय व्यवस्थापनका लागि आवश्यक बजेट विभिन्न किसिमका आर्थिक स्रोतहरूबाट प्राप्त हुने गर्दछ । नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान, अस्पतालले विभिन्न किसिमका सेवा प्रवाह वापत लिने गरेको आन्तरिक आय तथा गैर सरकारी निकायबाट प्राप्त हुने रकम दमौली अस्पतालका प्रमुख आयका स्रोतहरू हुन ।

दमौली अस्पतालको आ.व.२०७९।०८० को आय तथा व्ययको विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रदेश समानीकरण तर्फ: (बजेट रु. हजारमा)

बजेट शीर्षक	विनियोजित बजेट	खर्च भएको बजेट	वित्तीय प्रगति प्रतिशत	भौतिक प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ	४५,७३१,०००.००	२७,२१५,७३२.८५	६०।००	९६.२०
पूँजीगत तर्फ	१,५००,०००.००	६,४८,९५६.००	४३.२६	६६.७०
कुल जम्मा	४७,२३१,०००.००	२७,८६४,६८८.८५	५९।००	८१.४५

संघ सशर्त अनुदान तर्फ: (बजेट रु. हजारमा)

बजेट शीर्षक	विनियोजित बजेट	खर्च भएको बजेट	वित्तीय प्रगति प्रतिशत	भौतिक प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ	२४३१४०००.००	१२८८२२९३.००	५२.९८	५८
पूँजीगत तर्फ	८५०००००.००	१९५०००.००	२.२९	५०
कुल जम्मा	३२८१४०००.००	१३०७७२९३.००	३९.८५	५४

Hospital Development Committee

Financial Information	Amount (NPR)
Balance @ end Asaar 2079	1,12,63,753.03
Income (service fees, rent, donation etc.)	4,56,82,091.55
Expenses	3,39,09,441.89
Balance @ end Asaar 2080	2,30,36,402.67
Details of any donation received, gift in kind	-
Number of meetings held in FY 2079/80	16

अस्पतालबाट प्रवाहित अन्य विविध सेवाहरु

EWARS (Early Warning and Reporting System)

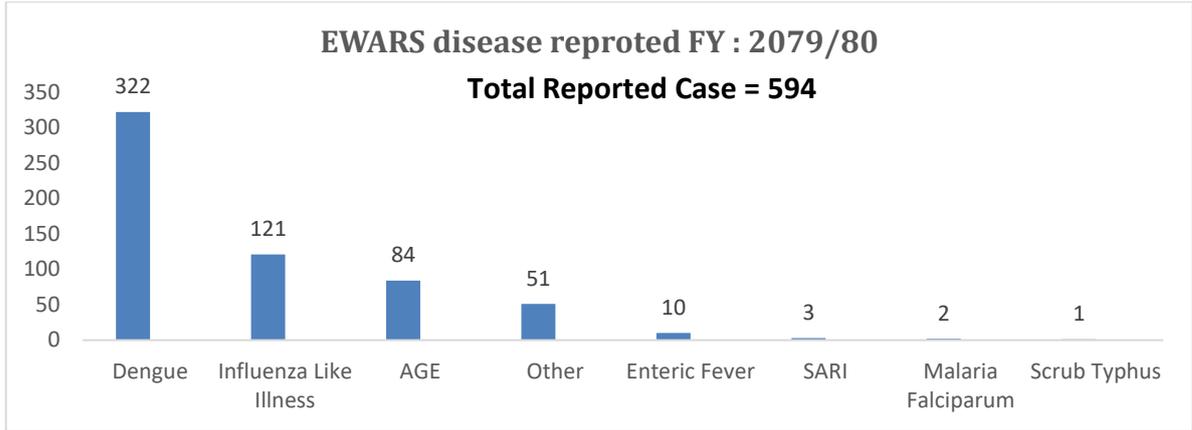
गत आ.व. २०७९/८० मा EWARS मा महामारी जन्य रोगहरुको तत्काल सुचना प्रवाह गर्न सुचना व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढ गर्ने उद्देश्य बमोजिम संचालीत यो कार्यक्रम दमौली अस्पतालले संचालन गरेपश्चात रोगहरुको तोकिएको समयमा नियमित प्रतिवेदन हुनुका साथै दमौली अस्पतालमा देखिएका किटजन्य रोग तथा महामारीजन्य रोगहरुको अवस्था वारे यस अस्पतालमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु लाई जानकारी प्राप्त भएको छ ।

मूख्य उपलब्धीहरु

- EWARS मा रिपोर्टिङ गर्नुपर्ने महामारीजन्य रोगहरुवारे समयमै रिपोर्टिङ भएको छ ।
- EWARS का रिपोर्टेवल रोगहरुवारे अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरु स्पष्ट रुपमा जानकार भएका छन ।

Top five diseases reported (EWARS)

गत आ.व. २०७९/८० मा ऋच्च मा रिपोर्ट भएको मुख्य ५ रोगहरु तलको स्तम्भ चित्रमा देखाईएको छ । जसमा सबैभन्दा धेरै डेंगुरोग ३२२, ईन्फ्लूईन्जा लाइक सिन्ड्रोम १२१, AGE ८४, ईन्टेरिक फिबर १०, सारी ३, मलेरिया २, स्क्रबटाईफस १ र अन्यमा ५१ समेत जम्मा ५९४ जनाको ईवार्समा रिपोर्ट भएको देखिन्छ ।

MPDSR कार्यक्रम

अस्पतालमा हुने मातृ तथा पेरिनेटल मृत्युको समीक्षा गरी मृत्युका कारणको पहिचान गर्ने र भविष्यमा त्यस्ता मृत्युहरु हुन नदिन आवश्यक उपायहरु पहिचान गरी कार्य योजना तयार गर्ने र मृत्यु सम्बन्धी सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने उद्देश्य बमोजिम अस्पतालमा यो कार्यक्रम संचालीत रहेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत अस्पतालमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई मातृ तथा पेरिनेटल मृत्यु सम्बन्धी पुनर्ताजकी तालिम र समीक्षा कार्यक्रम, अस्पतालमा मातृ मृत्यु भएको ७२ घण्टा भित्र तथा पेरिनेटल मृत्युको मासिक रुपमा समीक्षा गरी के कारणबाट त्यस्तो मृत्यु भएको हो सोको कारण पहिचान गरि आगामी दिनमा त्यस्तो अवस्था आउन नदिन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ ।

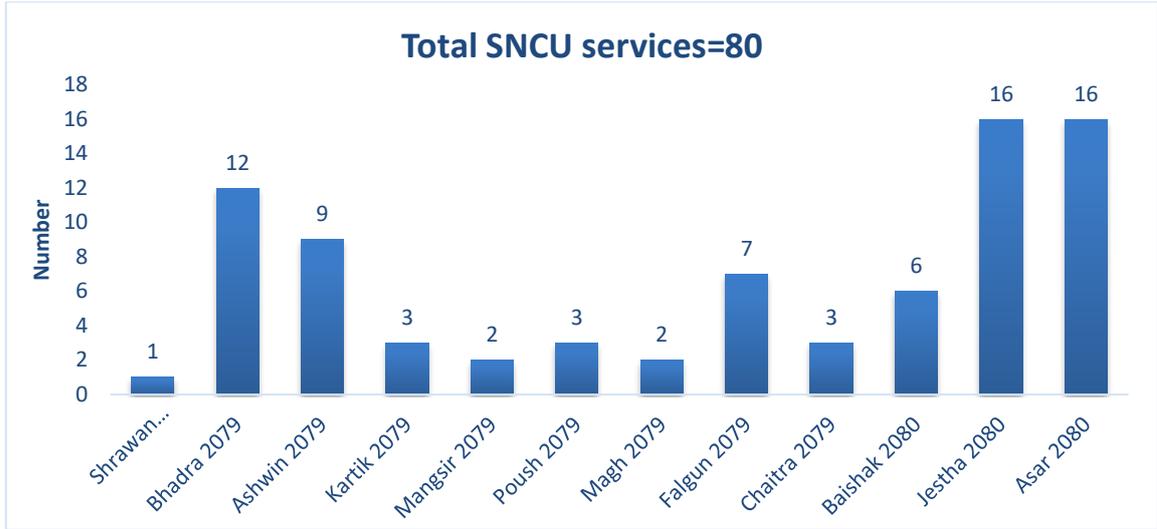
कार्यक्रमबाट प्राप्त उपलब्धी

- अस्पतालमा भएका पेरिनेटल मृत्युको कारण पहिचान गर्न नियमित रुपमा प्रत्येक महिना एमपिडिएसआर कमिटिको समिक्षात्मक बैठक ।
- यस कार्यक्रम सम्बन्धी अस्पतालमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न ।
- आ.व. को अन्तमा अस्पतालमा के कति संख्यामा तथा कस्ता कारणवस पेरिनेटल मृत्यु भएका छन र भावि दिनमा त्यस्ता मृत्यु रोक्नका लागि कस्तो कार्ययोजना बनाइयो र ति कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको अवस्थावारे अस्पतालका कर्मचारीहरुलाई जानकारी गराउने उद्देश्य बमोजिम समीक्षा कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।

दमौली अस्पतालका नविनतम अभ्यासहरु

SNCU सेवा सञ्चालन

दमौली अस्पतालले आ.व. २०७९/८० देखी नवशिशु स्याहार कार्यक्रम अन्तर्गत NCU (Special Newborn CareUnit) सेवा सञ्चालन गरेको छ । यो सेवा अर्न्तगत ५७ जना नवजात शिशुहरुले स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेको छन् ।

नियमित CME (Continue Medical Education) कार्यक्रम संचालन

दमौली अस्पताल विगतका केही आर्थिक वर्ष देखि नियमित रूपमा प्रत्येक महिनाको एक दिन अस्पतालका कर्मचारीहरूलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी समसामयिक विषयमा जानकारी गराउने उद्देश्य बमोजिम नियमित रूपमा सिएमई कक्षा संचालन गरिरहेको छ । यस अस्पतालमा कार्यरत प्राविधिक कर्मचारीहरूले नियमित रूपमा स्वास्थ्य क्षेत्रका विभिन्न विषयहरूमा छलफल तथा प्रस्तुति मार्फत यो कार्यक्रम संचालन गर्ने गरिन्छ ।

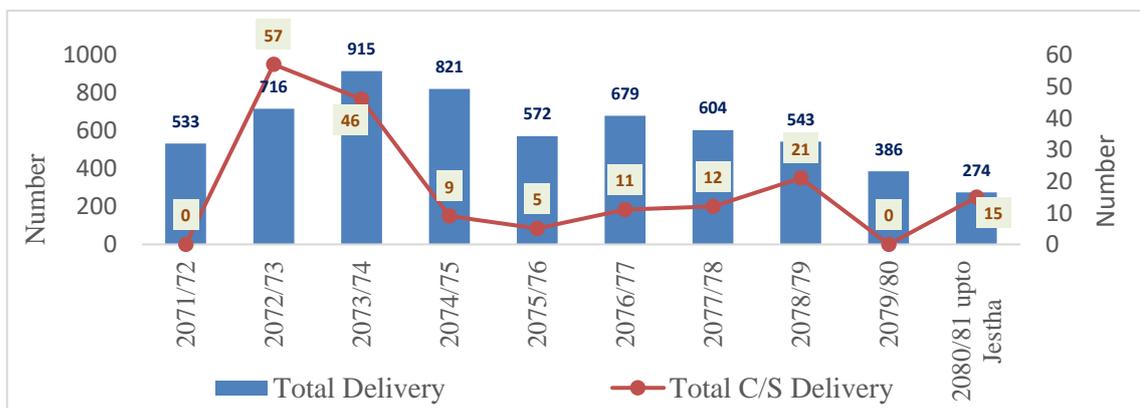
यस वर्ष निम्न विषयमा विशेषज्ञ एवं मेडिकल अफिसर हरूबाट CME कार्यक्रममा सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

चमेना गृहको उपलब्धता

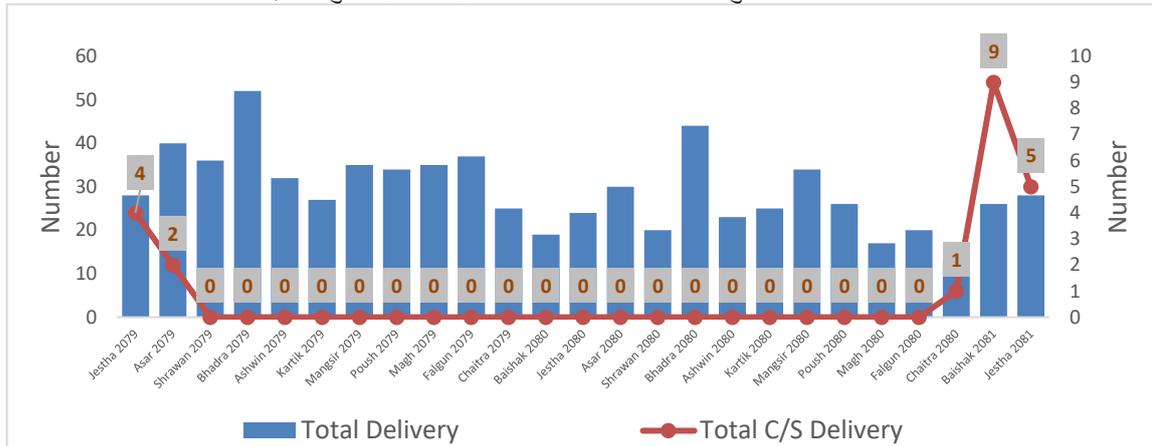
अस्पतालमा आएका विरामीहरूलाई र दमौली अस्पताल का कर्मचारीहरूको लागि समेत खाना, खाजा को सेवा को लागि एक क्यान्टिन अस्पताल परिसर भित्रै संचालन भएको छ । न्यूनतम सेवा मापदण्डको एउटा मापदण्डमा क्यान्टिन व्यवस्थापन समेत रहेको र अस्पताल क्यान्टीनमा भएको भान्साको सफाई तथा खाजा, खानाको गुणस्तर कायम रहेको कुरा विभिन्न समयका फलोअप भिजीटको रिपोर्टमा भएको हुंदा हुक्कसंग यस क्यान्टीनमा तयार भएको खाजा एवं खानाहरु खान को लागि सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि अनुरोध छ ।

शल्यक्रियाको सुरुवात

यस अस्पतालमा कन्सल्ट्याण्ट सर्जन डा.परिवर्तन बराल अस्पताल प्रमुखको रूपमा आए लगत्तै इन्टरमेडिएट सर्जरीहरु भएका छन् । पुरुष बन्ध्याकरण, , आदी सफल रूपमा भएका छन् । यति अपरेशन सेवा लिन पोखरा, भरतपुर, काठमाण्डौं जानुपर्ने अवस्थाको अन्त भएको छ ।

त्यसैगरी अपरेशन द्वारा सुत्केरी सेवा विगत २०७१/७२ देखि २०७८/७९ सम्म हरेक वर्ष भएको छ, आर्थिक वर्ष २०७९/८० र चालु आ.व. २०८०/८१ को पनि फाल्गुण महिना सम्म अथक प्रयासका बावजूद पनि जनशक्तिको व्यवस्थापन हुन नसक्दा शल्यक्रिया द्वारा सुत्केरी सेवा हुन सकेन । विगतमा सुचारु भएको शल्यक्रिया द्वारा सुत्केरी सेवा पुनः सुचारु भएको छ । २०८० चैत्रमा सेवा सुरु भए यता यस किताव लेखन कार्य हुँदा सम्म १५ जना समस्यामा रहेका गर्भवती महिलाहरूको सफल शल्यक्रियाद्वारा सुत्केरी भएका छन् । तल देखाईएको मासिक सुत्केरी संख्या एवं C/S Delivery देखाईएको छ, जसमा २०७९ असार महिनामा २ जनाको C/S Delivery भएको देखिन्छ, २० महिना पछि २०८० चैत्र महिना बाट यो सेवाको सुरुवात भएको तलको स्तम्भ एवं लाईनचार्ट बाट देखाईएको छ । C/S Delivery सेवा लिने आमा तथा नवजात शिशु सबैको स्वास्थ्य अवस्था राम्रो भएको कुरा ईन्डोर ईन्चार्जले जानकारी गराउनु भयो ।

मुख्य उपलब्धि

- क्लिनिकल सेवातर्फ
 - ओ.पि.डी सेवामा वृद्धि : दमौली अस्पतालमा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा यस आ.व. मा बहिरंग सेवा अन्तर्गत सेवाग्राहीको संख्या बढेको देखिन्छ । यसको मुख्य कारण यस आ.व. मा विशेषज्ञ चिकित्सकहरूको नियमित उपस्थिति, आवश्यक स्रोत साधनको उपलब्धता र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह नै हो ।
 - Clinical Service Utilization
 - MSS (न्यूनतम सेवा मापदण्ड) score बढेको : यस दमौली अस्पताल, तनहुँले स्वास्थ्य निर्देशनालय गण्डकी प्रदेश, कास्की को सर्वेक्षणको आधारमा नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय द्वारा प्रकाशित गरेको नवौँ MSS report मा ९० अंक, दशौँ MSS report मा ९१ र एघारौँ फलोअप MSS Report मा ९२ अंक, बाह्रौँ फलोअप MSS Report मा ८२ अंक र तेह्रौँ फलोअप MSS Report मा ८५ अंक प्राप्त गरेको छ ।
 - गुणस्तरीय सेवा
 - Client satisfaction

७. अस्पतालको वर्तमान अवस्था विश्लेषण तथा भावी कार्यदिशा

७.१ अस्पतालका सबल पक्षहरू

- अस्पतालको भौतिक पूर्वाधार,
- अस्पताल विकास को गतिविधिमा सक्रिय अस्पताल व्यवस्थापन समिति,
- अस्पताल परिसरको सुरक्षालाई मध्येनजर गर्दै जडित CCTV,
- अस्पतालको वेभसाइट तथा सूचना प्रवाह प्रक्रिया, सूचना अधिकारी, गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था,
- अस्पताल व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय,
- २४ सै घण्टा ल्याव, एक्स-रे सेवा, फार्मसी सेवा
- आधुनिक औजार व्यवस्था (Patient Monitor, Portable USG, Digital X-ray, ventilator)
- कर्मचारीहरू दैनिक काम प्रतिबद्ध (Committed)
- अस्पताल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको Positive Attitude तथा अस्पताल विकासका गतिविधिहरूमा अत्याधिक चासो र सहयोग,
- साप्ताहिक रूपमा अल्ट्रासाउण्ड सेवा प्रदान,
- युवा चिकित्सकको वृद्धो संख्या,
- Electronic Medical Record (EMR-COGENT)
- Oxygen plant
- Centralize Laundry (CSSD) को व्यवस्था ।

७.२ अस्पतालका प्रमुख समस्याहरू

- स्वीकृत दरवन्दी अनुसार विशेषज्ञ चिकित्सक तथा अन्य प्राविधिक तथा अप्राविधिक कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन हुन नसक्नु,
- अस्पतालमा पर्याप्त भवनहरू भएता पनि आवश्यक सेवा विस्तार गर्न ठाउँको अभाव, पर्याप्त संख्यामा फर्निचरको अभाव
- पदिय दायित्व पुरा गर्न पद अनुसारको ToR/Job Description नहुनु,
- फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्न नसक्नु,
- न्यूनतम सेवा मापदण्डमा पर्याप्त ध्यान दिन नसक्नु,
- सेवाग्राहीका लागि उचित पार्किङ्ग स्थल नहुनु,
- टिकट काउन्टरको भिड व्यवस्थापन गर्न नसकिनु,
- कर्मचारी आवास गृहको अभाव हुनु,
- समयमै बजेट विनियोजन नहुनु,
- मेडिको लिगल र पोष्टमार्टम केश जाँचको लागि आवश्यक तालिमको अभाव,
- स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम बापत समयमा भुक्तानी नहुनु
- स्वास्थ्यकर्मीहरूको छिटो^२ फेरवदली हुनु ।

७.३ अस्पतालका प्रमुख चुनौतीहरू

- विशेषज्ञ सेवाको निरन्तरता गर्नु,
- दरवन्दी अनुसार डाक्टर तथा कर्मचारीको प्राप्त गर्नु
- कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दा कार्य तालिका अनुसार कार्य संचालन गर्नु,
- अस्पताल व्यवस्थापन समितिको नीति, निर्देशिका निर्माण गर्नु,
- लामो खरिद प्रक्रियाका कारण चाहेको समयमा आवश्यक समान खरिद गर्नु,
- फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्नु

- समुदायको अस्पतालप्रतिको धारणा परिवर्तन गर्नु,
- बिरामी भिड व्यवस्थापन गर्नु
- विशेषज्ञ चिकित्सकिय सेवाको निरन्तरता प्रदान गर्ने,
- कर्मचारी आवासको पर्याप्त व्यवस्थापन गर्नु,
- Limited resource of blood product.
- Electronic Health Record (EMR-COGENT) Implemeantation गर्नु,

७.४ अस्पताल का वर्तमान अवसरहरु

- अस्पतालप्रति जनसमुदायमा परिवर्तन भईरहेको धारणा,
- संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट अस्पताल विकासका लागि प्राप्त हुने बजेट,
- प्रदेश सरकारबाट अस्पताल सेवा सुदृढीकरण बजेट,
- आधुनिक औजार उपकरणहरुको उपलब्धता,
- विशेषज्ञ चिकित्सकहरुको बाक्लदै गएको उपस्थिति,
- अस्पताल व्यवस्थापन समितिको अस्पतालको स्तरवृद्धी एवं सुधारका गतिविधिहरुमा जोड ।

७.५ अस्पतालको भावी कार्ययोजना

- दमौली अस्पताललाई कम्तिमा १०० शैयामा स्तरोन्नती गर्ने ।
- अस्पतालको गुरुयोजना अनुरूप अस्पतालका क्रियाकलाप निर्दिष्ट गर्ने ।
- चिकित्सक तथा कर्मचारीहरुलाई अपुग आवास गृह निर्माण गर्ने ।
- अस्पतालजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि फोहोरमैला निर्मलीकरण गर्ने ।
- CT-Scan तथा Endoscopy सेवा सञ्चालन गर्ने ।
- Laparoscopy सेवा सञ्चालन गर्ने ।
- Dialysis service को निरन्तरता गर्ने ।
- दमौली अस्पताललाई ट्रमा सेन्टरको रुपमा समेत विकास गर्ने ।

दमौली अस्पतालमा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम

स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम स्वास्थ्य सेवा उपयोगको क्रममा हुने अनियोजित खर्चको जोखिमलाई अग्रिम व्यवस्थापन गर्दै वित्तीय संरक्षण प्रदान गर्ने अवधारणा अन्तर्गत सरकारले ल्याएको सामाजिक सुरक्षाको एक महत्वपूर्ण कार्यक्रम हो। समस्त नेपाली नागरिकलाई सर्वसुलभ रूपमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न र स्वास्थ्य सेवा उपभोगमा सुधार ल्याउनका लागि सामाजिक स्वास्थ्य बीमाको आधारमा सबैका लागि स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यका साथ २०७२ सालमा सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षाका रूपमा शुरुवात भएको यो कार्यक्रम हाल स्वास्थ्य बीमा बोर्डले संचालन गर्दै आएको छ। यस कार्यक्रमले सर्वव्यापी स्वास्थ्यको पहुँच (Universal Health Coverage, UHC) प्राप्ति तर्फ नेपाललाई अग्रसर बनाउँदै सन् २०३० सम्ममा दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने आशा लिएको छ।

नेपालको संविधानले आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई निशुल्क र सामाजिक सुरक्षाको हक प्रदान गरेको छ। वर्तमान संविधानको धारा ५१ (ज) मा नागरिकका आधारभूत आवश्यकता सम्बन्धी नीति अन्तर्गत नागरिकको स्वास्थ्य बीमा सुनिश्चित गर्दै स्वास्थ्य उपचारमा पहुँचको व्यवस्था मिलाउने उल्लेख छ। गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकारको संरक्षण गर्न, स्वास्थ्य बीमाद्वारा पूर्व भुक्तानीको माध्यमबाट बीमितको आर्थिक जोखिम न्यूनीकरण गर्न तथा स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको दक्षता र जवाफदेहीता अभिवृद्धि गरी स्वास्थ्य सेवामा आम नागरिकको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य बीमा ऐन २०७४ जारी भइसकेको छ। यस कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न स्वास्थ्य बीमा नियमावली २०७५ समेत पारित हुनु स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमकोलागि एउटा महत्वपूर्ण खुट्टिको हो। यस नियमावलीले हालको सुविधाको थैलीलाई दुइ गुणाले वृद्धि गनुकोसाथै ज्येष्ठ नागरिकको लागि सरकारलेनै बीमा प्रिमियम तिरिदिनेगरी छुट्टै एकाइको रूपमा वार्षिक रु एक लाख बराबरको स्वास्थ्य बीमाको व्यवस्था गरिएको छ। साथै, सम्पूर्ण संगठित क्षेत्रलाई आम्दानीको एक प्रतिशत योगदान गर्नेगरी बीमामा आवद्ध हुने अनिवार्य व्यवस्था गरिएको छ।

उद्देश्य र लक्ष्य

मुख्य उद्देश्य:

- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपयोगमा सुधार ल्याई सामाजिक स्वास्थ्य बीमाको आधारमा सबैका लागि स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित गर्ने।

विशेष उद्देश्य:

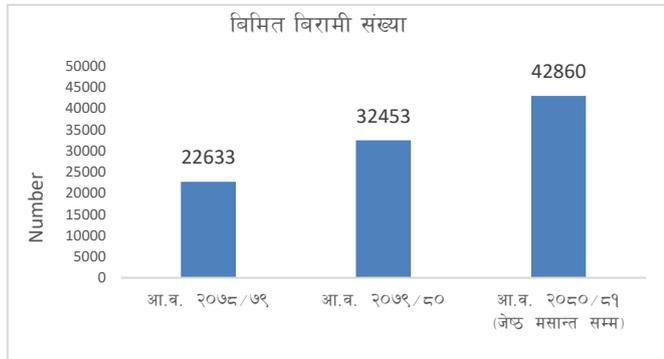
- स्वास्थ्य सेवाका क्षेत्रमा पूर्वभुक्तानी र जोखिम न्यूनीकरणको व्यवस्था गरेर सर्वसाधारणका लागि थप वित्तीय संरक्षण प्रदान गर्ने।
- वित्तीय साधनको समतामूलक परिचालन गर्ने।
- स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका क्रममा सेवाको गुणस्तर, प्रभावकारीता, दक्षता र जवाफदेहीतामा सुधार ल्याउने।

दमौली अस्पतालमा विगत ६ वर्ष देखि अर्थात् २०७४ भाद्र १ गते देखि स्वास्थ्य विमामा आवद्ध नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम अनुसार स्वास्थ्य सेवाहरू सहज रूपमा प्रदान गरिदै आएको छ। वर्षेनी स्वास्थ्य सेवा तर्फ विरामीको संख्या बढ्दो क्रममा रहेको छ।

तनहुँ जिल्लामा मात्रै ४३५३५ परिवारका १२९९०० जना व्यक्तिहरू स्वास्थ्य विमामा आवद्ध छन्। यो संख्या कुल जनसंख्याको ४३% मात्र हो। अझै पनि आधी भन्दा धेरै जनसंख्या स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम भन्दा बाहिर छन्। छिमेकी जिल्ला कास्की, लमजुङ्ग, गोर्खा बाट पनि प्रथम सेवाविन्दुको रूपमा यस अस्पताललाई राख्ने विमितको संख्या पनि उल्लेख्य छ। गत २ आर्थिक वर्ष र चालु वर्षको अर्धवार्षिक अवधिमा यसअस्पतालबाट स्वास्थ्य सेवा लिने विमितहरूको संख्या तलको कोलम चित्रबाट देखाईएको छ। आ.व. २०७८/७९ मा २२६३३ जना, आ.व. २०७९/८० मा ३२४५३ जना र चालु आ.व. २०८०/८१ को अर्धवार्षिक अवधि (श्रावण देखि पौष मसान्त सम्म) मा स्वास्थ्य सेवा लिने विमितको संख्या २२९५३ जना रहेको छ। यो संख्या आ.व. २०७८/७९ को हाराहारीमा देखिदा तनहुँ जिल्लामा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा नागरिकहरूको संख्या बढ्दो क्रममा देखिन्छ। स्वास्थ्य विमा मार्फत उपलब्ध गराईने भनिएका करिब १९३० प्रकारका औषधिहरू विरामीलाई

वर्षभरीनै उपलब्ध गराउन सकेमा अर्थात हाल विमामा आवद्ध भएका विमितहरु सन्तुष्ट भएमा यस कार्यक्रममा अझ आकर्षण हुन गई विमामा आवद्ध हुनेहरुको संख्या बढ्न जानेछ, अन्यथा नयाँ विमितहरु थपिदा नविकरण तर्फ ड्रप आउट बढ्न जाँदा विमामा सक्रिय सदस्यहरुको संख्या खासै बढ्न सकेको छैन ।

स्वास्थ्य विमालाई सुदृढ गर्न र नेपाल सरकारले लिएको लक्ष सर्वव्यापी स्वास्थ्यको पहुँच (Universal Health Coverage) प्राप्ती गर्न स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमले निम्न सुधारहरु गर्न जरुरी देखिन्छ ।

- विस्तारित स्वास्थ्य सेवा:** हाल स्वास्थ्य विमामा आवद्ध अधिकांस नागरिक स्वास्थ्य कर्मी, कर्मचारी, व्यापारी, शिक्षक, महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका, विद्यार्थी आदी धेरै छन् । यीनीहरु कुनै न कुनै कार्यालय, संघ संस्था, विद्यालय, व्यापारिक प्रतिष्ठान, बैंक वित्तिय संस्थाहरु आदीमा संलग्न छन् । अफिस समय १०-५ को अवधिमा अधिकांस, कर्मचारी, व्यापारी, शिक्षक, विद्यार्थी आदीले स्वास्थ्य सेवा लिन समय व्यवस्थापन गर्न सक्दैनन् । जस-जसले १०-५ भित्र स्वास्थ्य सेवा लिन सक्दैनन्, उनीहरुको लागि विस्तारित स्वास्थ्य सेवा (EHS) मार्फत उनिहरुलाई अनुकूल समयमा स्वास्थ्य सेवा दिन सकिने कुरालाई मध्यनजर गर्दै दमौली अस्पतालले हाल ओपिडी सेवालार्इ विहान ७ देखी साँझ ७ वजे सम्म को समय व्यवस्थापन गरी सेवा दिएको छ ।
- अस्पतालको तह अनुसार स्वास्थ्य सेवा र सो अस्पतालबाट जारी प्रिस्कृप्सन अनुसारको र स्वास्थ्य विमाको लिफ्टमा भएका औषधिहरु उपलब्धताको जारेन्टी स्वास्थ्य विमा मार्फत सम्बन्धित अस्पतालले गर्नुपर्ने:** विमितलाई आज नभएको औषधि भोली उपलब्ध गराउने जिम्मा समेत स्वास्थ्य विमा मार्फत अस्पतालले लिनु पर्ने हुन्छ । विरामीको स्वास्थ्य परिक्षण, विभिन्न टेष्टहरु गरेर अस्पतालमै दिन विताएका स्वास्थ्य विमाका विमित विरामीहरु अस्पताल बाहिर पसल पसल औषधि खोज्दै, सोढै हिड्ने भ्रमणको अन्त्य हुन जरुरी छ । विरामीलाई विरामी पुर्जामा लेखिएको औषधि उपलब्ध गराउने दायीत्व वाट अस्पताल पन्छिन हुँदैन । यसो हुन सकेमा अस्पताल संग विरामी सम्बन्ध सुमधुर हुन जाने र विमितहरुको पैसा, समय बचत हुनाको साथै अस्पतालमा औषधि उपलब्ध नभएर हुने तनावको समेत अन्त्य भई स्वास्थ्य विमामा नविकरण तर्फ भएको ड्रपआउट सम्बन्धि समस्या घट्ने र विमितको संख्या बढ्न जाने हुन्छ ।
- विमामा २ जना थप कर्मचारीहरुको भर्ना गरी नयाँ विमा दर्ता तथा नविकरण गर्ने सुविधा समेत अस्पतालले नै गर्न सकेमा नागरिकलाई स्वास्थ्य विमामा सजिल्यै आवद्ध गर्न सकिने ।
- हराएको कार्डको प्रतिलिपि सिफारिस अस्पतालले गर्नु परेपछि हराएको कार्डको प्रतिलिपि उपलब्ध गराउने कार्य पनि अस्पतालको विमा शाखाले नै गर्न मनासिव हुने, जसले गर्दा विमितहरुको विमा कार्ड हराएर हुने तनाव र अस्पतालबाट सिफारिस बोकेर विमा अफिस सोढै र खोज्दै हिड्दा हुने तनावको अन्त्य हुनुका साथै विमितको महत्वपूर्ण समय समेत बचत हुने ।
- अस्पतालमा विमा मार्फत धेरै भन्दा धेरै नागरिकहरुलाई सेवा दिन सकेमा मात्र अस्पताल एवं नागरिकहरुलाई फाईदा पुग्ने हुनाले अस्पतालमा भएको भिडलाई सेवा सुविधा, जनशक्ति, औषधि आदी थप गरेर भए पनि यस कार्यक्रमलाई दिगो बनाउन सकेमा नेपाल सरकारको लक्ष प्राप्ती हुने कुरामा दुई मत रहेन ।
- बेला बेलामा विमितहरुमा ग्राहक सन्तुष्टीको सर्भे गरेर असन्तुष्ट ग्राहक वा विमितहरुको सुझाव संकलन गर्न जरुरी देखिन्छ । अझ विमाको मात्र विषयलाई लिएर विमा बोर्डको पदाधिकारी, सम्बन्धित अस्पतालका सेवा प्रदायक र सेवाग्राही विमितहरु को विचमा अर्न्तक्रिया कार्यक्रम आयोजना गर्न

सकेमा विमावोर्डले नितिगत समस्याको समाधान गर्ने, सेवा प्रदायकले पनि निति र नियम भित्र रहेर पुरा गर्न सकिने समस्याहरूको समाधान गरी गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन सकिने र सेवा ग्राहि विमितले पनि असल नागरिकको तर्फबाट कर्तव्य गर्नु पर्ने हुन्छ। विमाको सुविधा खोज्दा विमाकै नियमानुसार दावी गर्ने हो, आफ्नो अनुकूल दावा पेश गर्दा भएको सेवा सुविधा पनि उपलब्ध गराउन विभिन्न किसिमका प्राविधिक समस्याहरू आउन सक्ने हुन्छ।

- स्वास्थ्य विमाबाट यस अस्पताललाई समयमानै दावी अनुसारको रकम भुक्तानी नहुँदा औषधि सप्लाई लगायत कर्मचारी व्यवस्थापनमा बाधा भएको,
- कर्मचारीको व्यवहारको वारेमा विमितहरूबाट जनगुनासो आएको हुँदा सेवा प्रदायक कर्मचारीहरूले पनि बानी व्यवहारमा परिवर्तन ल्याउन जरुरी देखिन्छ, अन्यथा नयाँ सदस्य थपिने संख्या भन्दा नविरण नगर्नेहरूको संख्या बढ्न गई अन्तत्वगत्वा अस्पताल संचालनमा दीर्घकालिन नकारात्मक असर पुग्न जाने।
- विरामीलाई हाल उपलब्ध गराईरहेको नक्कल पुर्जा फलोअपमा आउदा नबुझिने समस्याले गुनासो आएको, विमाले कार्वन प्रति लिएर सक्कल प्रति विरामीलाई बुझाउन मनासिव हुने।

मृगौलारोग सम्बन्धि छोटो जानकारी

मृगौला मानव शरीरको एक अभिन्न अङ्ग हो। यो अङ्ग सिमीको आकारको हुने गर्दछ। यो मेरुदण्डको दुवैपट्टि हुन्छ। यो करिब करिब ४-५ इन्च लामो अथवा एउटा ठूलो मुट्टी जत्रो हुन्छ। प्रत्येक मृगौलामा लाखौं साना साना छान्ने जालीहरू हुन्छन् जसलाई नेफ्रोन भनिन्छ। यो अङ्गले रगत छान्ने, शरिरमा भोलिलो पदार्थको मात्रा नियन्त्रण गर्ने, सहि मात्रामा इलेक्ट्रोलाइट्सको सन्तुल कायम राख्ने र शरिरलाई नचाहिने पदार्थहरू पिसाबको माध्यमबाट बाहिर फाल्ने काम गर्दछ। वयश्क मानवमा भएको स्वस्थ मृगौलाले १ दिनमा करिब १५० लिटर रगत छानेर सफा गर्छ र सफा रगतलाई पुनः रक्तसंचार प्रणालीमा नै पठाउँछ। जब मृगौलाले रगत सफा गर्न सक्दैन, रगतमा हानिकारण पदार्थहरू जम्मा हुन थाल्दछ, जसका कारण रक्तचाप बढ्न गई मृगौला असफल हुन्छ अथवा मृगौलाले काम गर्न छोड्छ। मृगौलाले सामान्य रूपमा काम गर्ने क्षमता ९०% ले गुमाएपछि, मृगौला रोगको अन्तिम चरणमा विरामी पुग्छ।

मृगौला फेल हुने थुप्रै कारणहरू हुन्छन् जस्तै:

- डाइबिटिज (मधुमेह)
- आनुवंशिक (वंसानुगत)
- धेरै मात्रामा कडा औषधिहरू सेवन गरेमा
- नेफ्रोटिक सिन्ड्रोम आदि

कतिपय बेलामा अचानक पनि मृगौलाले काम गर्न छोड्न सक्छ जस्लाई एक्युट रेनल फेलिर अथवा एक्युट किडनी इन्जुरी भनिन्छ। यसरी अचानक मृगौलाले काम नगर्दा जिवनभर नै काम नगर्ने हुँदैन। यो स्थायी हुँदैन। उपचार गरी फेरि मृगौलाई स्वस्थ बनाउन सकिन्छ। यस्तो एक्युट रेनल फेलिरको पनि थुप्रै कारणहरू छन्, जस्तै:

- हृदयघात
- लागूपदार्थको प्रयोग
- मूत्रमार्गको समस्या
- मृगौलामा पर्याप्त रगत नबग्दा आदि।

यदि मृगौला असफल भयो भने एक वा निम्न लक्षणहरू देखा पर्ने गर्छन् जस्तै:

- चिलाउनु
- मांसपेशी ऐंठन
- वाकवाकी र बान्ता
- भोक नलाग्नु
- खुट्टा र गोलीगाँठो सुनिनु
- पर्याप्त पिशाब नहुनु
- सास फेर्न समस्या हुनु
- निद्रामा समस्या देखा पर्नु आदि ।

यदि मृगौलाले अचानक काम गर्न छाडेमा (Acute Renal Failure), देखा पर्ने लक्षणहरू:

- पेट दुख्नु
- ढाड दुख्नु
- पखाला
- ज्वरो
- नाकबाट रगत बग्नु
- बान्ता आउनु आदि ।

माथिका एक वा बढी लक्षणहरू देखा परेमा किडनी समस्याको सङ्केत हुन सक्छ । यी कुनै पनि लक्षण देखा परेमा, तुरुन्तै डाक्टरलाई सम्पर्क गर्न जरुरि छ ।

मृगौलारोगको अन्तिम चरण भनेको मृगौला फेल हुनु हो । पुरानो मृगौला रोग (क्रोनिक किडनी डिजिज) यो जिन्दगीभर निको हुदैन । यस्तो समयमा विरामीसंग केवल दुईवटा मात्रै विकल्प हुन्छ ।

- डायलासिस
- मृगौला प्रत्यारोपण

डायलासिस

डायलिसिस भनेको मृगौला फेल भएका विरामीहरूमा गरिने उपचार हो जसबाट केहि हदसम्म कृत्रिम रूपमा मेसिन द्वारा मृगौलाको काम गरिन्छ । जब आफ्नै मृगौलेले काम गर्न छोड्छ, तब बाँच्नको लागि डायलाईसिस गरिन्छ । डायलाईसिस अस्पतालको डायलाईसिस युनिटमा गर्न सकिन्छ, वा घरमै पनि साधारण तालिमको आधारमा गर्न सकिन्छ । मेडिकल अवस्था र विरामीको इच्छाको आधारमा डायलाईसिस गर्ने ठाउँको निर्णय गरिन्छ । मृगौलाको अवस्था हेरि डायलाईसिस हप्तामा कति दिन र एकचोटि गर्दा कति घण्टा गर्ने भन्ने कुरा निर्धारण गरिन्छ । डायलिसिस दुई प्रकारका हुन्छन:

- हेमोडायलासिस
- पेरिटोनियल डायलासिस

अहिले नेपालका थुप्रै अस्पतालहरूले डायलिसिसको सुविधा प्रदान गरिरहेका छन् र नेपाल सरकारले डायलिसिस निःशुल्क गरिदिएको छ । यसको कारणले थुप्रै विरामीहरूलाई ठुलो राहत मिलेको छ ।

मृगौला प्रत्यारोपण

मृगौला प्रत्यारोपण भनेको अन्तको चरणको मृगौला रोग भएको विरामीको शरिरबाट विग्रिएको मृगौला भिकेर त्यसको ठाउँमा स्वस्थ मृगौला राख्नु हो । मृगौला प्रत्यारोपणलाई रेनल प्रत्यारोपण पनि भनिन्छ । अंगदाताको स्रोतको आधारमा मृगौला प्रत्यारोपण सामान्यतया मृत दाता वा जीवित दाताको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ । अन्त अवस्थाको मृगौलारोगको उत्तम विकल्पको रूपमा मृगौला प्रत्यारोपणलाई लिन सकिन्छ । प्रायः मृगौला असफलताको लागि डायलाईसिसको तुलनामा मृगौला ट्रान्सप्लान्टलाई राम्रो उपचार मानिन्छ । मृगौला ट्रान्सप्लान्टले विरामीलाई राम्रो महसुस गर्न र लामो समयसम्म बाँच्न मद्दत पुर्याउँछ । खान र पिउन मिले

कुराहरूमा सीमितताहरू भएकोले विरामीले प्रत्यारोपण पछि खानपिनमा ध्यान पुर्याउन अति आवश्यक छ । वास्तवमा मृगौला प्रत्यारोपण सफल भएमा विरामीले रोग लाग्नु अघि जस्तो जीवन बिताउन सक्छ । अध्ययनले देखाए अनुसार मृगौला ट्रान्सप्लान्ट भएका मानिसहरू डायलिसिसमा बस्ने मानिस भन्दा लामो समयसम्म बाँच्दछन ।

शरिरमा दान गरिएको मृगौला राख्दा विग्रिएको मृगौला निकालिंदैन, नयाँ मृगौला विरामीको तल्लो पेटमा राखिन्छ जहाँबाट महत्वपूर्ण रक्त वाहिकाहरू र मूत्राशयसंग जोडिन सजिलो हुन्छ । शल्यक्रिया गर्न लगभग ४ घण्टा लाग्छ । यदि जिवित व्यक्तिले दान गरेको मृगौला राखेको हो भने मृगौलाले चाँडै काम गर्न थाल्छ भने मरिसकेको शरिरबाट निकालेको मृगौलाले २ देखि ४ हप्ता अथवा त्यो भन्दा धेरै समयपछि मात्रै काम गर्न शुरु गर्छ । मृगौला प्रत्यारोपण गर्नको निम्ति पहिले विरामीको नाम प्रतिक्षा सूचीमा राखिन्छ र विरामीलाई मिल्ने मृगौला नपाएसम्म विरामीले डायलिसिसलाई नै निरन्तरता दिनु पर्छ । शल्यक्रियाको लागि मृगौला निकाल्ने र राख्ने एकै दिन गरिन्छ । प्रत्यारोपण गर्नु अघि मृगौला दाताको विभिन्न जाँचहरू गरिन्छ । प्रत्यारोपण गर्न विरामीको मृगौला र मृगौला दाताको मृगौला विभिन्न पक्षहरूबाट मिल्नुका साथै रक्त समूह पनि मिल्न जरुरि छ ।

अरुलाई एउटा मृगौला दिँदा मृगौला दातालाई केहि असर पर्दैन, पहिलेको जस्तै स्वस्थ जीवन जीउन सक्छ । उसको दानले अरु कसैले जीवन पाउँछ ।

मृगौला रोग लाग्नबाट कसरी बच्ने ?

मृगौला रोग लागे पछि पछुताउनु भन्दा लाग्नबाट बच्नु नै आवश्यक हुनेछ । मृगौलाको रोग धेरै किसिम का हुन्छन । मृगौलाको दुइटा, मृगौला मा पानी फोका हुनु, मृगौला सुन्निनु, मृगौला ले काम गर्न छोड्नु आदि विभिन्न किसिम का रोगहरू हुन्छन । मृगौला को रोगबाट बच्न पहिला खानपान मा ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ यदि मृगौलामा दुइटा छ र खानपान मा ध्यान नदिँदा दुइटा बढ्दै जानेछ र यसले मृगौला विग्रन सक्दछ त्यसैले मृगौलामा दुइटा हुंदा के के खानु हुदैन, भन्ने बारे राम्रो ज्ञान लिन जरुरी हुन्छ ।

मृगौला रोग लाग्नबाट बच्ने ६ वटा टिप्सहरू:

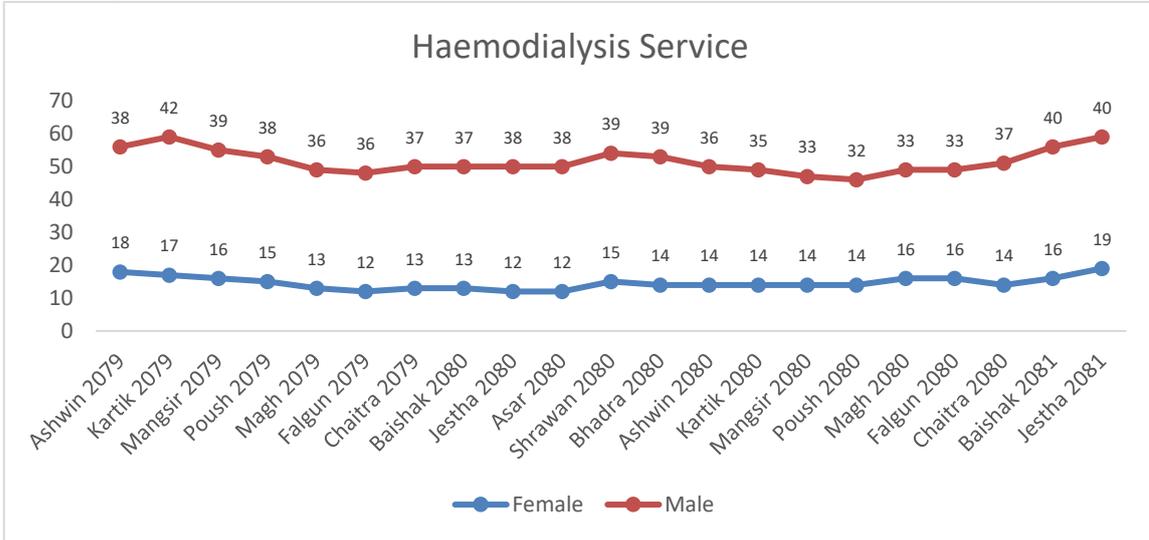
- करिव ६/६ महिना को अन्तर मा चेकजाच गरी रहने,
- ब्लड प्रेसर र सुगर लेभल लाई सधैं कन्ट्रोल मा राख्ने,
- उमेर अनुसार को शरिर को तौल कति छ र कति हुनु पर्छ भन्ने ख्याल गर्ने र तौल बढी भए कम गर्ने,
- धुम्रपान र मध्यपान मृगौला रोग को प्रमुख कारण हो । सके सम्म चाडो धुम्रपान र मध्यपान छोड्ने,
- के खानु हुन्छ के खानु हुदैन भन्ने बारे आफैले ख्याल गर्ने र
- दैनिक बिहान ३० मिनेट देखि १ घण्टा शारीरिक कसरत गर्ने ।

दमौली अस्पतालमा हेमोडायलाईसिस सेवा

दमौली अस्पतालमा २०७२ मंसिर ३ गते देखिनै नेशनल किडनी सेन्टरको सहयोगमा ८ वटा मेसिन राखेर शत्रुघ्न मञ्जु डायलाईसिस सेन्टरको रुपमा स्थापना भई हेमोडायलाईसिस सेवाको सुरुवात भएको थियो । यस सेन्टरलाई स्वर्गीय श्रीमान शत्रुघ्न उपाध्यायको सम्भनामा मञ्जु उपाध्यायको सहयोगमा स्थापना भएको, उनले किडनी सेन्टरलाई रु १ करोड २५ लाख सहयोग गरेकी थिईन । साथै स्वर्गीय राम बहादुर श्रेष्ठको सम्भनामा लायन्स मनराम फाउण्डेशन २००५ ले यस किडनी सेन्टरलाई ६२ केभीको जेनेरेटर दान गरेको थियो, हाल यो जेनेरेटर काम गर्ने अवस्थामा रहेको छ । गत आ.व. २०७९/८० को भाद्र महिनामा यो सेवा दमौली अस्पतालको पुर्ण स्वामित्वमा आएको हो ।

तात्कालीन अवस्थामा डायलाईसिस को सुविधा नहुंदा, कास्की, गोर्खा, लमजुङ्ग, पाल्पा, स्याङ्जा नवलपरासी, चितवन र मनाङ्ग देखीका विरामीहरूले यो सेवा लिए । हाल मनाङ्ग र मुस्ताङ्ग बाहेकका सबै अस्पतालहरूमा यो सेवा/सुविधा हुंदा दमौलीको भिड घटेको अवस्था छ ।

सुरुका महिनाहरूमा यो सेवा लिन पालो कुर्नेहरूको प्रतिक्षा सुचि निकै लामो थियो, हाल आएर प्रतिक्षा सुचिमा हुनेहरूको संख्या न्यून छ। मासिक रूपमा लगभग ५० जना सेवाग्राहीले दमौली अस्पतालबाट नियमित रूपमा हेमो डायलाईसिस सेवा लिईरहेका छन्। हाल ५ जना सेवाग्राहीले यो सेवाको लागि प्रतिक्षा सुचिमा रहेका छन्। दमौली अस्पतालको आफ्नो पुर्ण जिम्मामा आएपछि तल लाईन ग्राफमा देखिए अनुसार मासिक रूपमा पुरुष र महिलाहरूले सेवा लिएका छन्। यो रोगको समस्या महिलाको भन्दा पुरुषमा २ गुणा भन्दा पनि केही बढी देखिएको छ।

डायलाईसिस सम्बन्धि रिपोर्ट

जम्मा मेसिनहरू : १७ सेट

काममा प्रयोग भईरहेको : ७ सेट

काम नगर्ने : १० सेट

विरामीको लागि बेड : ९ वटा

जनशक्तिको अवस्था

नेफ्रोलोजिष्ट : डायलाईसिस गराईरहेका र मृगौला सम्बन्धि समस्या परेका नयाँ विरामीहरूको लागि हरेक महिनाको चौथो शनिवार ओपिडी सेवा उपलब्ध,

मेडिकल अफिसर : ६ जना,

नर्सिङ्ग : ९ जना (तालिम प्राप्त ८ जना)।

पारामेडिक्स : १ जना,

कार्यालय सहयोगी : ४ (तालिम प्राप्त १) जना।

पालो कुर्ने संख्या : १ जना। (मिति : २०८१ असार २ गते)

गोवर्धन शर्मा मेमोरियल आँखा उपचार तथा अनुसन्धान केन्द्र

दमौली अस्पतालको औपचारिक रूपमा २०५९ साल बैशाख महिना देखी सुरुवात भएको, तत्कालिन उपप्रधान मन्त्री एवं स्थानिय विकास मन्त्री, हालका राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले उद्घाटन गर्नुभएको थियो। वि.सं. २०५० देखि लायन्स क्लब तनहुँको समन्वयमा हिमालय आँखा अस्पताल पोखराले महिनाको एक आँखा उपचार क्लिनिक प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र दमौलीमा संचालन गरेको थियो। दमौली अस्पतालको नयाँ भवन वाट सेवा

सुरुभए संगै वि.सं. २०७२

देखि तत्कालिन खेलकुदको

कभर्डहलमा हिमालय

आँखा अस्पतालबाट एक

जना नेत्र सहायक को

सहयोगमा आँखा उपचार केन्द्र दैनिक संचालन हुन थालेको थियो।

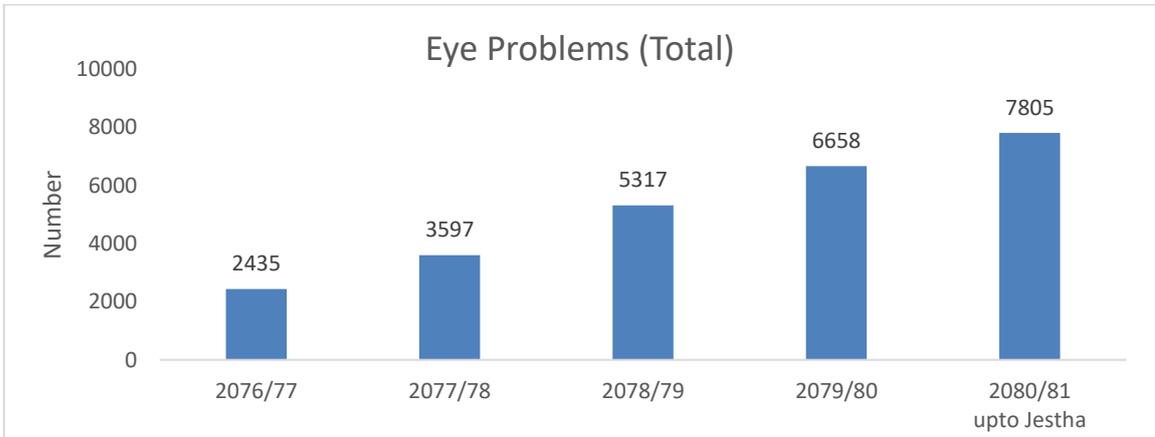
कार्तिक १६, २०७८ मा दमौली अस्पतालको स्वामित्वमा रहने गरी गोवर्धन शर्मा मेमोरियल आँखा उपचार तथा अनुसन्धान केन्द्र संचालनमा आएको छ। दमौली अस्पतालले एक जना नेत्र सहायक को करारमा भर्ना गरी दैनिक आँखा उपचार सेवाको निरन्तरता गरेको छ। यस आँखा उपचार केन्द्रमा दैनिक २५ देखि १०० जना आँखाका विरामीहरु लाभान्वित हुने गरेका छन।

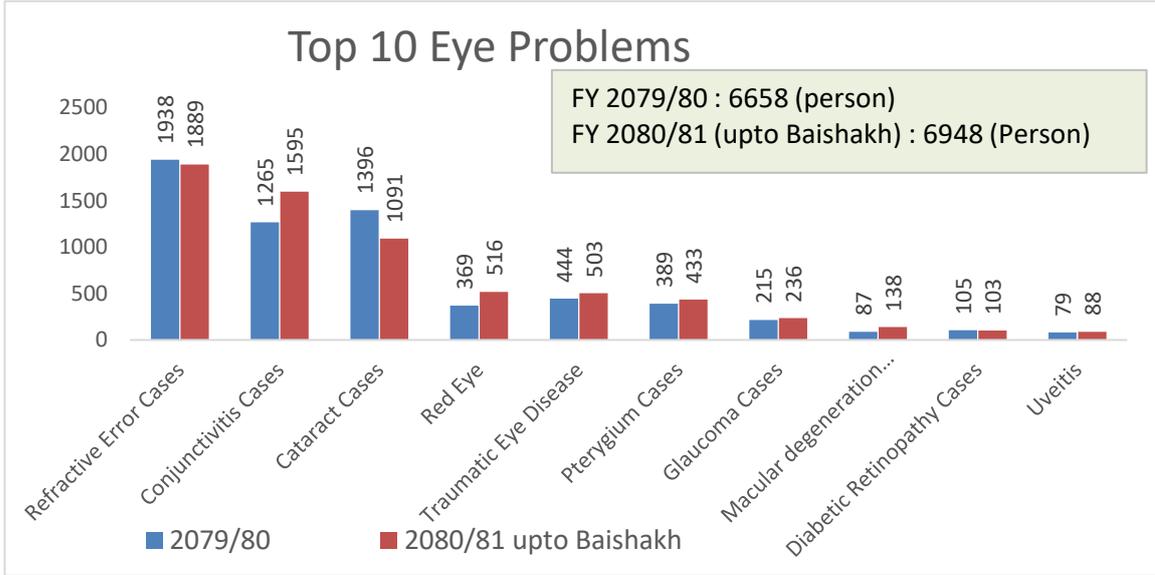
दमौली अस्पतालमा आँखा उपचार गर्नेहरुको रिपोर्ट आ.व. २०७५/७६ देखि अगाडीको भेटिदैन।

आ.व. २०७६/७७ देखि चालु आ.व. २०८०/८१ को माघ महिना सम्मको रिपोर्ट HMIS Software मा भेटिन्छ। स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS Software) मा भएको रिपोर्टका अनुसार आँखा उपचार सेवा लिनेहरुको संख्या वढ्दो क्रममा देखिन्छ। गतवर्ष मात्रै ६६५८ जनाले यो सेवा लिएकोमा चालु आ.व. २०८०/८१ को ११ महिनामा मात्र ७८०५ जनाले यो सेवा लिए, अर्थात चालु वर्षमा ९००० भन्दा वढी विरामी हुने अनुमान सहजै गर्न सकिन्छ। यति धेरै विरामीलाई एकजना मात्र नेत्र सहायकको भरमा मात्र सेवा दिन खोज्दा कहिले काही तालिम, गोष्ठी र विदाको कारणले सेवा अवरुद्ध हुने अवस्था आउन सक्छ। यस अस्पतालमा आँखासेवा लिन टाढाटाढा बाट विरामी आउने र सेवा नलिई फर्केर जानुपर्ने बाध्यताको अन्त गर्न, आँखा उपचार सेवालार्ई अविच्छिन्न प्रदान

गर्नको लागि कम्तीमा दुई जना नेत्र सहायकहरुको व्यवस्था गरी सेवा प्रदान गर्नु पर्ने देखिन्छ र आँखा जस्तो संबेदनसिशल अंगको उपचारमा गुणस्तर कायम गर्न समेत दमौली अस्पतालमा विशेषज्ञ बाट आँखाको उपचार गर्न जरुरी देखिएको कुरा विरामीको वढ्दो संख्याले देखाएको छ।

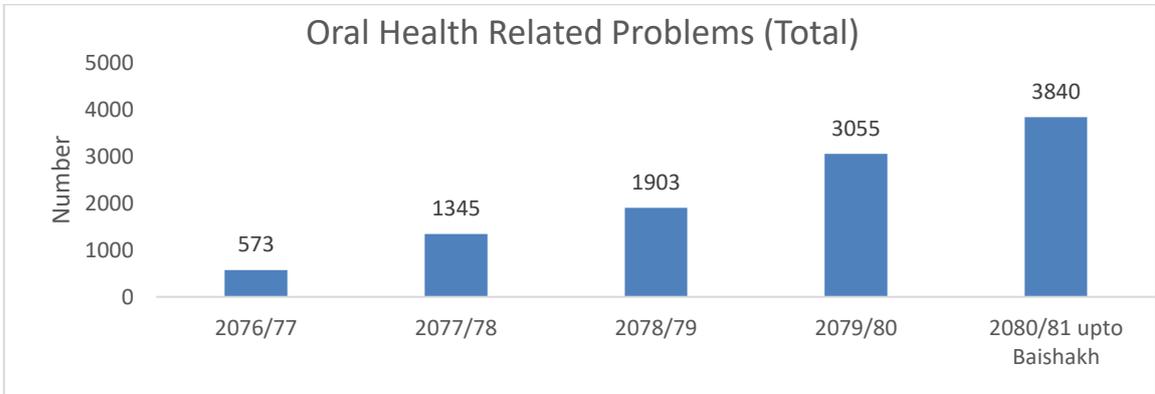

आँखामा भएका समस्या अनुसार हेर्दा सबै भन्दा वढी Refractive Error (दृष्टी सम्बन्धि समस्या), Cataract (मोतिविन्दु), Conjunctivitis, Traumatic Eye Disease, Pterygium, Red Eye etc रहेका छन्। आँखामा भएका समस्याहरु मध्ये दृष्टीमा समस्या पहिलो र मोतिविन्दु दोश्रो उच्च संख्यामा रहेको देखिन्छ। आँखाको अधिकांस समस्याहरुको उपचार स्वास्थ्य विमाले समेटेको हुंदा विमा मार्फत आँखा उपचार सेवा पाउने हुनाले विरामीहरुको खर्चभार कम हुने कुरामा दुईमत भएन। माथीको कोलम चार्टमा गत आ.व. २०७९/८० मा आँखा सम्बन्धि प्रमुख समस्याहरु संख्यामा देखाईएको, यो रिपोर्ट लेख्दा सम्म चालु आ.व. २०८०/८१ को १० महिनाको रिपोर्ट समेत प्राप्त भएको हुंदा सो पनि संख्यामा संगसंगै देखाईएको छ।

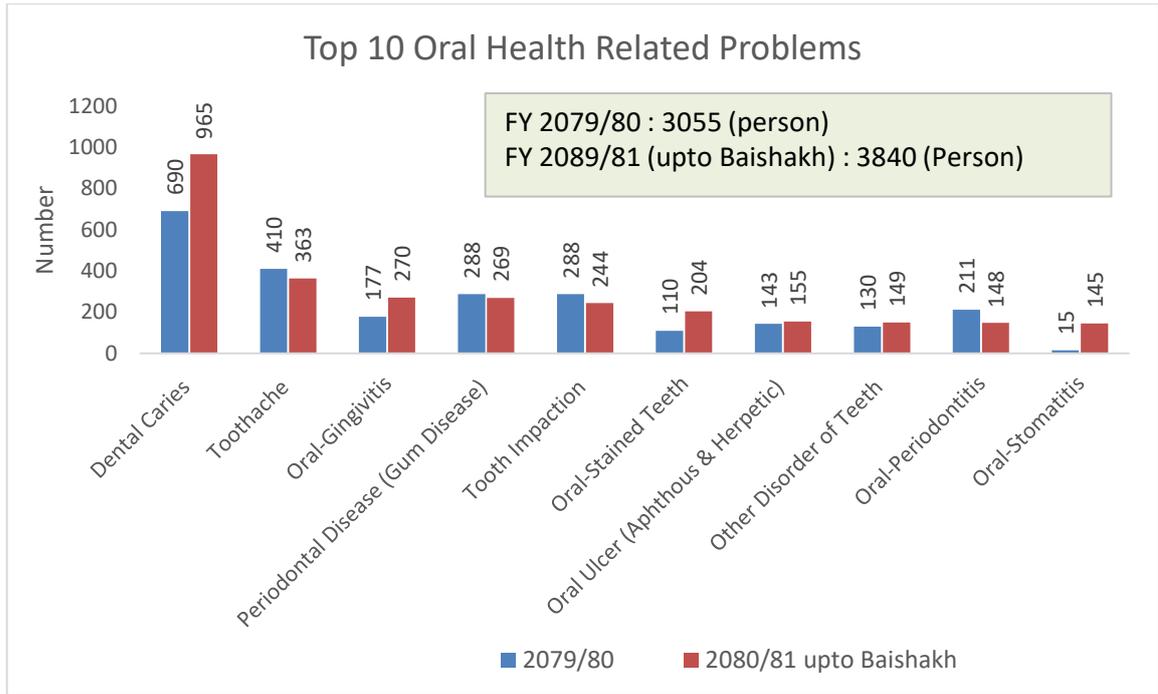

दमौली अस्पतालमा मुख स्वास्थ्य सेवा

दमौली अस्पतालमा नयाँ भवनमा सर्नु अघि सडेको विग्रेको हल्लेको दातलाई हप्ताको एक पटक Extraction मात्र गरिन्थ्यो । दमौली अस्पताल २०७२ सालमा नयाँ भवनबाट जनशक्ति तथा पुर्वाधार को व्यवस्थापन गरेर दैनिक भएको हो । स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS Software) मा आ.व. २०७६/७७ अघि HMIS मा तथ्याङ्क भेटिएन ।

आ.व. २०७६/७७ मा ५७३ जना र त्यसयताका आ.व. हरूमा क्रमशः बढ्दै गएको र गत आ.व. २०७९/८० मा ३०५५ जनाले सेवा लिएका थिए । चालु आ.व. २०८०/८१ को वैशाख सम्म १० महिनाको सेवा ३८४० जनाले यो सेवा लिएको देखिदा बाकी २ महिनामा अरु कम्तीमा १००० जनाले सेवा लिने पुर्वानुमान सजिलै गर्न सकिन्छ । गत वर्ष र चालु आ.व.को वैशाख महिना सम्मको प्रमुख दश मुख स्वास्थ्य समस्याहरूलाई क्रमशः देखाईएको छ । सबै भन्दा धेरै Dental Caries, Toothache, Periodontal Disease आदी छन् ।

दमौली अस्पतालमा EMR (COGENT)

विगत ४/५ वर्ष देखि EMR (COGENT) लागू भएको, सुरुका वर्षहरूमा टिकट काउण्टर, प्रयोगशाला, एक्सरे, फार्मसीमा मात्र अभिलेख राखिएको पाईयो। आकस्मिक कक्ष, OPD हरू, इन्डोर मा अध्ययन विदा, असाधारण विदा, छात्रवृत्ति करार सेवामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूको छिटोछिटो फेरवदली हुने समस्याले अभिमुखिकरण लिएका कर्मचारीहरूको जहिले पनि कमी हुन जाँदा सबै सेवा प्रदान भएका शाखा फाँटबाट इलेक्ट्रोनिक अभिलेख हुन सकेन। चालु आ.व. मा असोज महिना दमौली अस्पतालमा EMR अभिमुखिकरण गर्नको लागि एकजना कर्मचारी आएकोमा डेंगुरोगका कारण अभिमुखिकरण पुरा हुन सकेन। पुनः मंसिर महिनामा १ हप्ताको स्थलगत अनुशिक्षण भयो। मंसिर महिना देखि EMR मार्फत इलेक्ट्रोनिक अभिलेख गर्ने क्रममा वृद्धि भएको छ।

समस्याहरू

- विशेष क्लिनिकल सेवाहरू : खोपकार्यक्रम, परिवार नियोजन सेवा, मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य सेवा (पुर्वप्रसूती, उत्तर प्रसूती सेवाहरू), पोषण (वृद्धि अनुगमन, कुपोषणको उपचार व्यवस्थापन) सेवा, सुरक्षित गर्भपतन सेवा आदी यसमा नसमेटिएको, अझै पनि पेपरमानै अभिलेख राख्न बाध्य भएको अवस्था।
- भिडभाड भएको दिनहरूमा OPD तथा Emergency मा अभिलेख राख्न नभ्याएको अवस्था अझै पनि देखिएको।
- ओपिडी सेवाको विस्तार गर्न जनशक्ति एवं भौतिक पूर्वाधारको अभाव भएको।
- कन्सल्ट्याण्ट विशेषज्ञहरूको सेवाहरू जस्तो “स्त्री तथा प्रसूति, अर्थोपेडिक, छालारोग, मनोरोग, नेफ्रोलोजी (मृगौलारोग) आदी” OPD संचालन हुँदा इलेक्ट्रोनिक अभिलेख राख्ने व्यवस्था हुन नसकेको।
- स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) मा पछिल्लो परिमार्जन भएको २ वर्ष भई सक्दा समेत सो HMIS Tools बमोजिमको EMR COGENT Software मा अभिलेख तथा प्रतिवेदन फर्मेट अध्यावधिक नभएको।
- हाल टिकट काउण्टर, प्रयोगशाला, X-Ray, ECG, Pharmacy को रिपोर्ट जेनेरेट भएको,
- OPD, Indoor को रिपोर्ट जेनेरेट नभएको, सम्बन्धित रिपोर्ट फाराममा जिरो (०) अंक मात्र डिस्प्ले भएको। जसका कारणले दोहोरो अभिलेख राख्न बाध्य भएको।
- EMR सफ्टवेयर HMIS संग लिंक नभएको, दोहोर इन्ट्री गर्न पर्दा डाटामा यदाकदा मिसम्याच हुने, ईन्ट्री हुन छुट्ने, अण्डर वा ओभर रिपोर्टिङका समस्याहरू हुने,

सुझावहरू

- मेडिकल रेकर्ड शाखाबाट दैनिक सम्बन्धित फाँट वा विभागमा EMR Cogent को live monitoring गर्ने सिस्टमको विकास गर्न जरुरी,
- सेवा प्रदायक स्वास्थ्यकर्मीहरू सबैलाई EMR सम्बन्धि अभिमुखिकरण वा तालिम नपुगेको हुँदा सबै फाँट वा विभागमा राम्रो संग EMR नचल्दा सम्म एक जना COGENT प्रतिनिधी दमौली अस्पतालमा वस्नु पर्ने।
- EMR Cogent मार्फत आन्तरिक प्रेषण सेवा प्रभावकारी नभएको हुँदा, हरेक ठाउँ जस्तो टिकट काउण्टर, ओपिडीहरू, प्रयोगशाला, फार्मसी आदीमा “पहिले आउनेलाई पहिलो सेवा” प्रभावकारी हुन सकेको छैन।
- EMR Cogent यहि रूपमा सधै चलाउन हुदैन, यसमा परिमार्जन वा सुधार हुनेहो भने यो वर्ष पखिन सकिने, अन्यथा यसको विकल्प खोज्न उपयुक्त हुने।

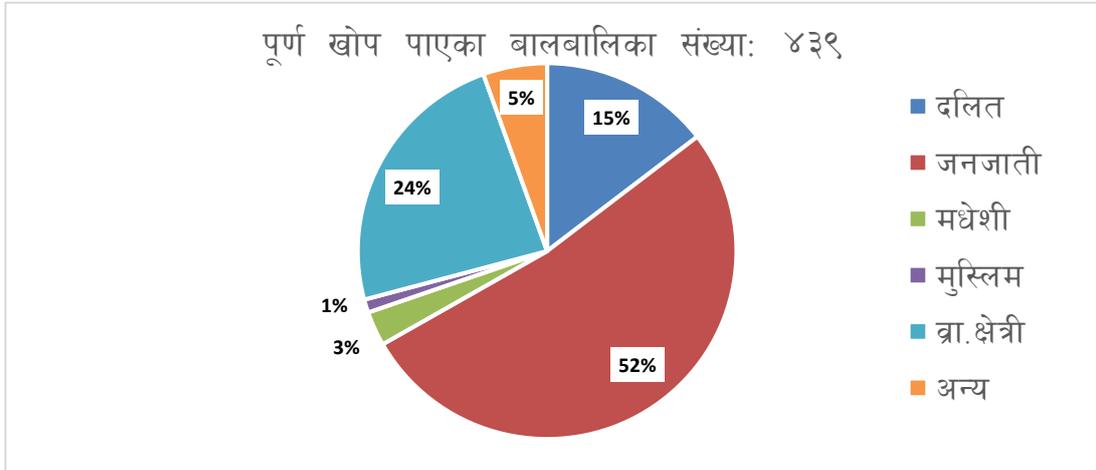
जातिगत तथा लिङ्गका आधारमा सेवा लिएका सेवाग्राहीहरूको विप्लेषण

सूचक लिङ्ग	पुर्ण खोप पाएका बालबालिका संख्या			संस्थागत सुत्केरी सेवा	सुरक्षित गर्भपतन सेवा	क्षयरोग उपचार सेवा		
	म	पु	जम्मा			म	पु	जम्मा
जातजाती								
दलित	३०	३४	६४	७५	६९	४	२	६
जनजाती	१०४	१२५	२२९	२११	११४	७	१३	२०
मधेशी	६	७	१३	२	४			०
मुस्लिम	३	२	५	१४	३			०
ब्रा. क्षेत्री	४८	५६	१०४	७३	६४			०
अन्य	११	१३	२४	११	१०	४		४
जम्मा	२०२	२३७	४३९	३८६	२६४	१५	१५	३०
कुल जम्मा	४३९					३०		

पुर्ण खोप सेवा लिएका बालबालिकाहरूको जातिगत विवरण

गत आर्थिक वर्षमा सेवा लिएका सेवाग्राही मध्ये पूर्णखोप सेवा पाएका बालबालिकाहरूको संख्या, दमौली अस्पतालमा सुत्केरी सेवा लिएका महिलाहरूको संख्या, सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिएका महिलाहरूको संख्या एवं क्षयरोग उपचार सेवा लिएका क्षयरोगीहरूको संख्यालाई माथिको टेबलमा देखाइएको छ । जसमा पुर्ण खोप सेवा पाएका बालबालिकाहरूको संख्या एवं क्षयरोगीहरूको संख्यालाई लिङ्ग अनुसार पनि हेर्न सकिन्छ भने सुत्केरी सेवा र गर्भपतन सेवा भनेको महिला सेवाग्राहीले मात्र लिने अति विशिष्ट जन स्वास्थ्य सेवा हो ।

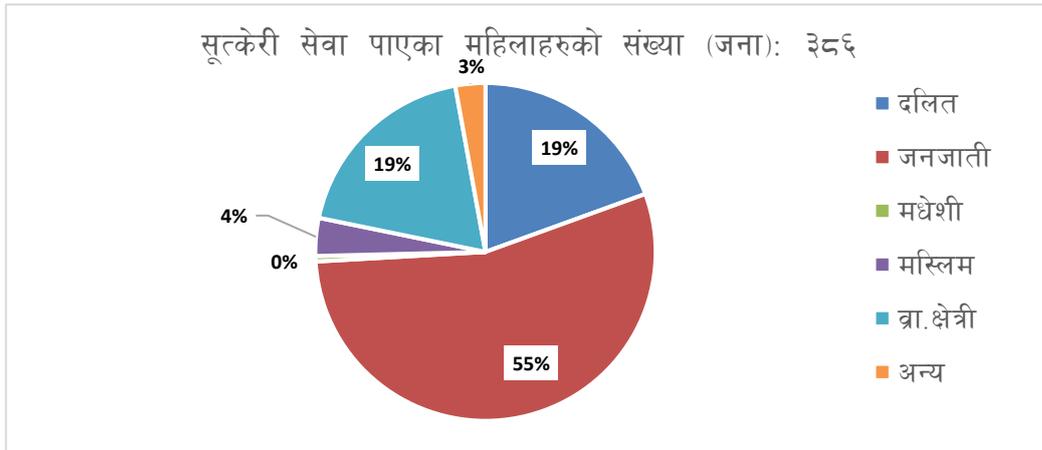
तनहूँ जिल्ला मगर, गुरुङ्गहरूको जनसंख्या धेरै भएको जिल्लाहरूमा पर्दछ । त्यसै अनुरूप स्वास्थ्यका सेवाहरूमा जातिगत सहभागीता देखिएको छ । पुर्णखोप सेवालाई वृत्तचित्रमा हेर्दा सबै भन्दा धेरै सेवा जनजातीहरू ५२

प्रतिशतले पुर्णखोप सेवा लिएको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम यो सेवा लिनेमा मुस्लिमहरूको संख्या १ प्रतिशत देखिएको छ ।

संस्थागत सुत्केरी सेवा

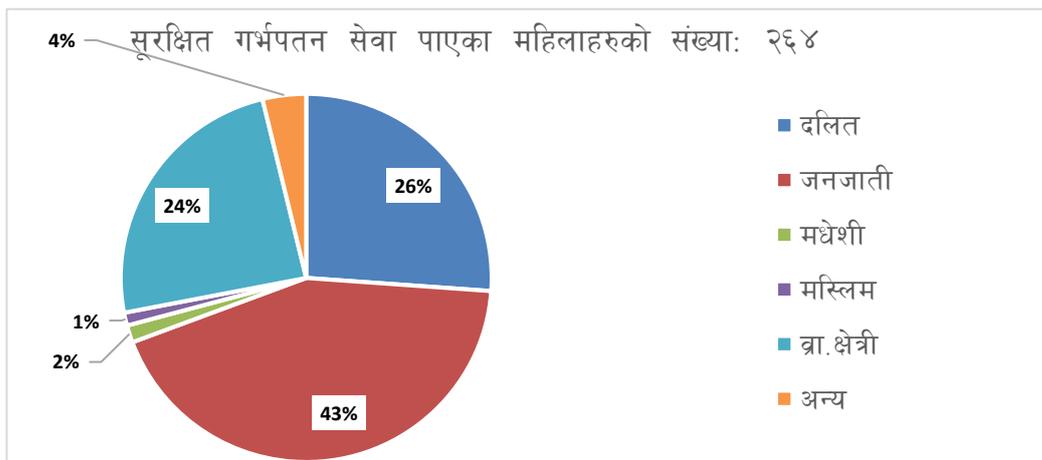
संस्थागत सुत्केरी सेवा लिने महिलाहरूलाई जातिगत आधारमा हेर्दा ५५ प्रतिशत सुत्केरी सेवा जनजाती महिलाहरूको देखिन्छ भने मधेशी महिलाहरूले नगन्य संख्यामा यो सेवा लिएको देखिन्छ । बसोबासको आधारमा तनहूँ जिल्ला आदीवासी जनजातीहरूकै वस्ती धेरै छ, त्यस पछि ब्राह्मणक्षेत्री र दलितहरूको बसोबास देखिन्छ ।

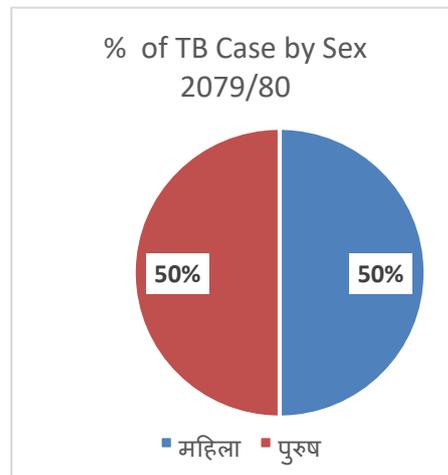
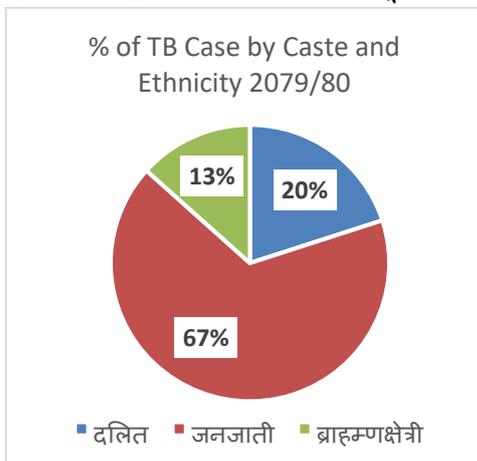
सुरक्षित गर्भपतन सेवा

सुरक्षित गर्भपतन सेवा पनि संस्थागत सूत्केरी सेवाकै अनुपातमा विभिन्न जातजातीहरूले सेवा लिएको देखिन्छ,

।

क्षयरोग उपचार सेवामा लिङ्ग तथा जातिगत अवस्था

नागरिक वडापत्र

क्रस	सेवाको प्रकार	उपलब्ध सेवाहरू	दस्तुर	समय	जिम्मेवार कर्मचारी	कैफियत
१	टिकट काउन्टर सेवा	एकद्वार प्रणालीबाट टिकट र अन्य रसिद काट्ने	तोकिएको दस्तुर	२४ सै घण्टा	ड्युटी स्टाफ	
२	बहिरंग (ओ.पी.डी.) सेवा	सबै प्रकारको विरामी जांच तथा उपचार	टिकट दस्तुर	१०-५	ड्युटी स्टाफ	
३	आकस्मिक सेवा	गम्भीर विरामीको तत्काल जांच, उपचार तथा प्रेषण	टिकट दस्तुर	२४ सै घण्टा	इमर्जेन्सी इन्चार्ज	
४	अन्तरंग (इन्डोर) सेवा	विरामी भर्ना, उपचार, डिस्चार्ज तथा प्रेषण	निःशुल्क	२४ सै घण्टा	इन्डोर इन्चार्ज	
५	प्रयोगशाला सेवा	रगत, दिसा, पिसाब, खकार, विर्य जांच	टिकट दस्तुर	२४ सै घण्टा	ल्या.टो/ल्या.अ.	
६	खोप सेवा	नेपाल सरकारको खोप तालिका अनुसार	निःशुल्क	हरेक बुधवार १०-५	नरसिङ इन्चार्ज	
७	गर्भवती परिक्षण	गर्भवती जांच/खोप (मंगलवार, बिहिवार)	निःशुल्क	१०-५	नरसिङ इन्चार्ज	
८	सुत्केरी सेवा	सुत्केरी गराउने, आवश्यकता अनुसार अप्रेसन	निःशुल्क	२४ सै घण्टा	नरसिङ इन्चार्ज	
९	क्षयरोग/कुष्ठरोग	सबै प्रकारका क्षयरोग/ कुष्ठरोगीको उपचार, परामर्श	निःशुल्क	आवश्यकता अनुसार	तोकिएको ब्यक्ति	
१०	परिवार नियोजन सेवा	परिवार नियोजनका साधन वितरण तथा परामर्श	निःशुल्क	१०-५	नरसिङ इन्चार्ज	
११	यौनरोग /एच.आई .भी. एड्स	परामर्श रक्त परिक्षण, स्वेच्छिक परामर्श तथा उपचार	निःशुल्क	१०-५	एच.टि.सी. इन्चार्ज	
१२	दन्त उपचार सेवा	दांत उखल्ने लगायत दांत सम्बन्धि अन्य उपचार	तोकिएको दस्तुर	१०-५	डेन्टल सर्जन	
१३	सुरक्षित गर्भपतन सेवा	सुरक्षित गर्भपतन तथा परामर्श सेवा	तोकिएको दस्तुर	२४ सै घण्टा	सुचिकृत चिकित्सक,नर्स	
१४	एक्सरे/भि.डी.यो.एक्सरे सेवा	एक्सरे/भि.डी.यो.एक्सरे सम्बन्धि सेवा	तोकिएको दस्तुर	२४ सै घण्टा / तोकिएको समय	ड्युटी स्टाफ / रेडियोलोजिस्ट	
१५	स्वास्थ्य शिक्षा सेवा	विभिन्न रोगको बारेमा जानकारी, सचेतना	निःशुल्क	आवश्यकता अनुसार	ड्युटी स्टाफ	
१६	एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र	लैंगिक हिंसा सम्बन्धि परामर्श तथा उपचार	निःशुल्क	आवश्यकता अनुसार	तोकिएको ब्यक्ति	
१७	आँखा उपचार सेवा	आँखाको जांच, उपचार तथा प्रेषण गर्ने	टिकट दस्तुर	१०-५	नेत्र सहायक	
१८	फार्मसी सेवा	औषधिको बिक्रि वितरण गर्ने	औषधि दस्तुर	२४ सै घण्टा	फार्मसी इन्चार्ज	
१९	स्वास्थ्य विमा सेवा	स्वास्थ्य विमा गराएका ब्यक्तिहरुको उपचार गर्ने	सोध भर्ना	२४ सै घण्टा	तोकिएको ब्यक्ति	
२०	मानसिक स्वास्थ्य उपाचार सेवा	मानसिक रोगको उपचार तथा मनोपरामर्श गर्ने	टिकट दस्तुर	१०-५	चिकित्सक	
२१	हेमोडायलिसिस सेवा	हेमोडायलिसिस सम्बन्धि सेवा उपलब्ध गर्ने	निशुल्क/आवश्यकता अनुसार	७-१० / आवश्यकता अनुसार	तोकिएको ब्यक्ति	
२२	माइनर अप्रेसन सेवा	माइनर अप्रेसन सम्बन्धि सेवा प्रदान गर्ने	तोकिएको दस्तुर	आवश्यकता अनुसार	शल्य चिकित्सक	
२३	सामाजिक सुरक्षा इकाई सेवा	सामाजिक सुरक्षा इकाईले लक्षित गरेको बर्गहरुलाई प्रदान गरिने सेवा	नियमानुसार	२४ सै घण्टा	तोकिएको ब्यक्ति	
२४	नवजात शिशु उपचार सेवा	नवजात शिशु (२८ दिन भित्रको) सम्बन्धि उपचार सेवा	निःशुल्क	२४ सै घण्टा	ड्युटी स्टाफ	
२५	रक्त संचार सेवा	रक्त संचार सम्बन्धि सेवा	निःशुल्क	२४ सै घण्टा	ड्युटी स्टाफ	
२६	विशेषज्ञ सेवा	शल्य चिकित्सक /मृगौला रोग विशेषज्ञ सेवा	तोकिएको दस्तुर	तोकिएको समय	ड्युटी चिकित्सक	
२७	शव परिक्षण सेवा	आवश्यकता अनुसार शव परिक्षण गर्ने	निःशुल्क	१०-५	ड्युटी चिकित्सक	

पुनश्च: शुक्रवार कार्यालय १०-३ वजे सम्म मात्र संचालन हुने तथा कार्तिक १६ देखी माघ १५ गते सम्म ३ महिना कार्यालय समय बिहान १०-४ वजे सम्म हुने हुदा माथी उल्लेखित १०-५ का सेवाहरु शुक्रवारकोलागि १०-३ एवं कार्तिक १६ देखी माघ १५ गते ३ महिनाको लागि स्वतः १०-४ हुने व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि अनुरोध छ ।

SN	Services/Tests/Procedure etc	Rate	Remarks
1	OPD Ticket (ओ.पि.डी. टिकट)	25	
2	ER Ticket (ईमर्जेन्सी टिकट)	50	
3	X-Ray (per film) (एक्स-रे)	350	
4	E.C.G. (ई.सि.जी.)	150	
5	U.S.G. (भिडियो एक्स-रे)	500	
6	Plaster Cast (प्लास्टर काष्ट)	600	
7	Plaster Slab (प्लास्टर स्ल्याब)	300	
8	Plaster Removal	50	
9	Dressing Large	150	
10	Dressing Medium	100	
11	Dressing Small	50	
12	Suture (upto 5 stich)	100	
13	Suture (5 to 10 stich)	200	
14	Suture (above 10 stich)	300	
15	Suture Removal	50	
16	Gastric Lavage	500	
17	Intra articular / Intralesional	300	
18	Nebulization	50	
19	Oxygen per hour (अक्सिजन)	50	
20	Ng Tube	100	
21	Intubation	500	
22	IV Anesthesia	500	
23	Pleural / Ascites Fluid Trapping	500	
24	Reduction of Dislocation	300	
25	I&D	200	
26	Foreign body removal	200	
27	Minor OT	1000-3000	
28	Intermediate OT	3000-7000	
29	मा.प.से. परीक्षण / स्वास्थ्य परीक्षण	100	
30	Nasal Packing	100	
31	OJT Certificate	100	
32	OJT / Clinical field (per month)	1500	
33	OJT / Clinical field for bachelor level student (per month)	2000	
34	ARV Injection Charge (रेविज भ्याक्सिन)	50	
Biochemistry			
1	FBS/PPBS/Random Sugar	50	
2	Serum Uric Acid	150	
3	RFT (KET) Package	700	
4	Serum Creatinine	150	
5	Blood Urea	150	
6	Sodium	200	
7	Potassium	200	
8	Serum Amylase	250	
9	LFT Package	800	
10	Serum Bilirubin (Direct/indirect)	150	

SN	Services/Tests/Procedure etc	Rate	Remarks
11	SGOT (ALT)	150	
12	SGPT (AST)	150	
13	Serum Alkaline Phosphatase	150	
14	Serum Total Protein	150	
15	Serum Albumin	150	
16	Lipid Profile Test	600	
17	Total Cholesterol	150	
18	LDL	150	
19	HDL	150	
20	Serum Triglyceride	150	
21	Troponin	600	
22	CPK-MB	600	
23	Serum Calcium	300	
24	Phosphorus	200	
Bacteriology			
1	Gram Stain	200	
2	Gene X-Pert	Free	
3	Sputum for AFB staining	free	
4	Widal test	150	
Haematology			
1	Hb%	50	
2	CBC (TC, DC, Hb%, Platelet Count)	350	
3	ESR	50	
4	Bleeding Time (BT)	75	
5	Clotting Time (CT)	75	
6	MP (Malaria Paraside)	free	
7	Blood Grouping	50	
8	HBA1C	1000	
Immunology			
1	RA Factor	150	
2	ASO Titer	200	
3	Urine Pregnancy Test	100	
4	CRP (Qualitative)	150	
5	H.Pylori	400	
6	Mantoux Test	200	
Serology			
1	HIV Test	free	
2	HBsAG Test	300	
3	HCV Test	300	
4	VDRL Test	150	
Parasitology			
1	Urine RE/ME	50	
2	Stool RE/ME	50	
3	Stool Occult Blood	100	
4	Urine Acetone	100	
5	KOH Preparation	200	
6	Body fluid Analysis-TC, DC, Sugar, Protein	500	

SN	Services/Tests/Procedure etc	Rate	Remarks
7	Semen Analysis	150	
ANC Package			
1	HIV Test	free	
2	VDRL Test	150	
3	HBsAG Test	300	
4	Blood Sugar	50	
5	HCV Test	300	
6	Hb%	50	
7	Blood Grouping	50	
8	Urine RE/ME	50	
Total ANC Package		950	
Pre test Package for Dialysis			
1	RFT	700	
2	URIC Acid	150	
3	T. Protein/Albumin	300	
4	Calcium	300	
5	Phosphorous	200	
6	Hb%	50	
Total		1700	
Dental Service			
1	Extraction Deciduous- Mobile	100	
	Ext. Deciduous- Non Mobile	200	
	Ext. Permanent-Mobile	200	
	Ext. Permanent- Non Mobile	300	
	Ext. Third Molar Mobile	500	
	Ext. Third Molar Non Mobile	700	
2	RCT- Anterior per visit	700	
	RCT- Posterior per visit	800	
3	Deciduous Pulpectomy per visit	500	
4	Restoration-GIC	400	
	Restoration-Composite	600	
5	Calcium Hydroxide dressing	200	
6	Scaling	600	
7	Curattage	200	
8	Zone Dressing	200	
9	X-Ray	150	
10	Suturing (1-5 stitch)	200	
11	Suturing (6-10 stitch)	400	
12	Suturing (Above 10 stitch)	500	
13	Incision Drainage	200	
14	Biops	300	
15	Wound Dressing	100	

अनुसूची २: अस्पताल व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु

गण्डकी प्रदेश सरकारको “अस्पताल व्यवस्थापन समिति गठन आदेश, २०८०” को दफा ३ वमोजिम जिल्ला समन्वय समितिको अध्यक्षतामा सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय मिति २०८१।०२।२४ (मा.मन्त्रीस्तर) को निर्णयानुसार गठन भएको दमौली अस्पताल व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु ।

१	श्री शान्तिरमण वाग्ले	अध्यक्ष	(जिल्ला समन्वय समिति प्रमुख)
२	श्री बैकुण्ठ न्यौपाने	सदस्य	(व्यास नगर प्रमुख)
३	श्री जनार्दन शर्मा	सदस्य	(प्रमुख जिल्ला अधिकारी)
४	श्री विनोद भट्टराई	सदस्य	(प्रमुख कोष नियन्त्रक, तनहुँ)
५	श्री बैकुण्ठनाथ मिश्र	सदस्य	(प्रमुख उद्योग वाणिज्य संघ, तनहुँ)
६	श्री सुशिला देवी शर्मा	सदस्य	(दफा ३, उपदफा १(च) वमोजिम मनोनित)
७	डा परिवर्तन बराल	सदस्य सचिव	(प्रमुख दमौली अस्पताल, तनहुँ)

शान्तिरमण वाग्ले, अध्यक्ष

बैकुण्ठ न्यौपाने, सदस्य

जनार्दन गौतम, सदस्य

विनोद भट्टराई, सदस्य

बैकुण्ठ मिश्र, सदस्य

सुशिला देवी शर्मा, सदस्य

डा परिवर्तन बराल, सदस्य सचिव

अनुसूची ३: औजार तथा उपकरणहरु

जिन्सी मौज्जात वार्षिक विवरण

क्र.सं	जिन्सी खा.पा.नं	जिन्सी सामानको नाम/स्पेसिफिकेशन	मौज्जात बाँकी		जिन्सी सामानको भौतिक अवस्था (परिमाण)				कैफियत
			इकाई	परिमाण	प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	मर्मत हुन नसक्ने	
१	१५	रडिटिड टेबल	थान	१९	११	८	४	४	
२	२७	स्टीलको च्याक	थान	१७	१५	२	०	२	
३	१७४	स्ट्रेचर	बटा	४	२	२	०	२	
४	६१	स्टील टेबल सनमाईका घरमा भएको ३X४८ नेसनल	थान	२१	१४	७	५	२	
५	६२	स्टील क्याबिनेट फाईलिङ 50x18.5	थान	१	०	१	०	१	
६	२४	साल्टर स्केल टाउजर सहित	थान	१	०	१	०	१	
७	१७६	सुचर सेट	सेट	३९	२४	१५	०	१५	
८	१४०	सुचना पार्टी	थान	७	५	२	०	२	
९	१३८	च्याक बाल	थान	२	२	०	०	०	
१०	२६३	3 Kva online Ups	थान	१	१	०	०	०	
११	२०७	घरायासी दराज delivery ward	थान	१	१	०	०	१	
१२	२४१	500 Ltr. steel Tank	थान	१	१	०	०	०	
१३	३०५	75 KVA Auto Generator and 62.5 kva generator all	थान	२	२	०	०	०	
१४	१६	डनलप मेच	थान	५	३	२	२	०	
१५	२६०	Air condisoner Vera	थान	१४	११	३	०	३	
१६	१५२	Analyzer Machine	थान	३	१	२	०	२	
१७	३४६	Android Tab for ART/Dialysis	थान	२	१	१	०	०	
१८	२४९	Appendectomy Set	थान	१	१	०	०	०	
१९	३२५	Applanation Tonometer	थान	१	१	०	०	०	
२०	२३६	Artery forceps	थान	२०	१५	५	०	५	
२१	१३३	Autoclave Machine 16x24	सेट	३	२	१	०	१	
२२	१७०	Autoclave 12x22	बटा	३	२	१	०	१	
२३	३	Autoclave Life	गोटा	११	७	४	०	४	
२४	२९०	Autoclave system B dental	थान	१	१	०	०	०	
२५	२९४	Automatic refractometer	थान	१	१	०	०	०	
२६	६	B.P.set	गोटा	३३	१०	२३	०	२३	
२७	२४४	baby Fire Fly phototherapy	थान	१	०	१	०	१	
२८	२४५	baby infant bed	थान	२	२	०	०	०	
२९	७२	Baby weighing machine	थान	७	५	२	०	२	
३०	८६	Baby warmer	सेट	६	४	२	०	२	
३१	३२३	Baby Weighing Bag	थान	१	१	०	०	०	
३२	२११	Bar stool	थान	३	१	२	०	२	
३३	३५६	Barcode Scanner	थान	१६	१६	०	०	०	
३४	१८२	Bed Side Cardiac Monitor	सेट	१८	१४	४	०	४	
३५	१८९	Bed Side Screen with Cartain	सेट	१२	८	४	०	४	
३६	४६	Bedpan standard size ss	थान	१५	५	१०	०	१०	
३७	४४	bedside locker 40cm 59ht 82cm	थान	४७	२२	२५	१५	१०	
३८	३१२	Biological Safety Cabinet	थान	१	१	०	०	०	
३९	३०१	BiPAP Machine	थान	२	२	०	०	०	
४०	३३९	Blood / Fluid Warmer	थान	१	१	०	०	०	
४१	३४०	Blood Gas Analyzer Machine(ABG)	थान	१	१	०	०	०	
४२	१४५	Blood Roller	सेट	१	१	०	०	०	
४३	२०९	Botton sofa 2x2x1	थान	१०	६	४	०	४	
४४	३२४	BP Cuff Adult	गोटा	२	०	२	०	२	
४५	२३८	Breath Lizer	थान	१	१	०	०	०	
४६	४	Cannon Printer all printer	गोटा	२२	१५	७	०	७	
४७	१८१	Cardiac Defibrillator	सेट	२	१	१	०	०	

क्र.सं	जिन्सी खा.पा.नं	जिन्सी सामानको नाम / स्पेसिफिकेशन	मौज्दात बाँकी		जिन्सी सामानको भौतिक अवस्था (परिमाण)				कैफियत
			ईकाई	परिमाण	प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	मर्मत हुन नसक्ने	
४८	३११	Casream Section	थान	५	५	०	०	०	
४९	२७६	Cassette with IP 14*17	थान	२	१	१	०	१	
५०	३२९	Castroviejo needle holder	थान	१	१	०	०	०	
५१	२१८	CC Camera	सेट	२०	२०	०	०	०	
५२	२	Cheetal forceps	गोटा	१४	९	५	०	५	
५३	५	Cheque Writer	गोटा	१	१	०	०	०	
५४	३३३	Chest stand	थान	१	०	१	०	०	
५५	२०६	CO2 cylinder with crayo machine	थान	१	१	०	०	०	
५६	३३१	Color Vision Piece	थान	१	१	०	०	०	
५७	७६	colorimeter (lab)	थान	४	१	३	०	३	
५८	१८४	Complete Dental Set with chair	सेट	३	२	१	०	०	
५९	२९१	compressor	थान	१	१	०	०	०	
६०	२५३	Computed Radiography Set	थान	१	१	०	०	०	
६१	१६३	Computer Table	वटा	८	४	४	०	४	
६२	२७५	Coutry Machine	थान	२	२	०	०	०	
६३	३१८	CPAP Machine	थान	१	१	०	०	०	
६४	१४४	CS Set	सेट	३	२	१	०	१	
६५	५२	Cylinder oxygen with regulator and Flowmeter	थान	९५	८९	६	६	०	
६६	६०	D/c set	set	३	०	३	०	३	
६७	८२	मेडिसिन न्याक	थान	५	५	०	०	०	
६८	१५३	DC Counter	गोटा	१	१	०	०	०	
६९	३१७	Defibrillator	थान	१	१	०	०	०	
७०	१२	Delivery set complete	थान	१५	८	७	५	२	
७१	४२	Delivery table cat No.1000	थान	७	३	४	०	४	
७२	९४	DELL Computer	सेट	२०	१५	५	५	०	
७३	१७३	मभ्रौला पञ्चिङ्ग मेसिन	वटा	६	०	६	०	६	
७४	१०	Dental Set	सेट	१	०	१	०	१	
७५	२७९	desktop	थान	१२	१२	०	०	०	
७६	२८०	desktop touch	थान	४	४	०	०	०	
७७	२९५	Digital lensometer	थान	१	१	०	०	०	
७८	९८	Dileter (CAO)	सेट	३	२	१	०	१	
७९	२१०	Dining Table 4 with kurchi wooden and without kurchi	थान	२	२	०	०	०	
८०	१३	Diognosis ENT set	सेट	२	०	२	०	२	
८१	२६८	Dirty Linen Trally	थान	२	२	०	०	०	
८२	३५८	Distill Water Machine	थान	१	०	१	०	०	
८३	१९०	Doctor's Chair	थान	६	०	६	०	६	
८४	२८१	dot matrix printer	थान	२	०	२	२	०	
८५	२५४	double bed	थान	२	२	०	०	०	
८६	२६७	Double Tire Bawel Stand	थान	१	०	१	०	१	
८७	३९	dressing drum cyindrical ss	थान	६	३	३	०	३	
८८	१७७	Dressing Set	सेट	५०	१८	२५	०	२५	
८९	१३७	Dressing Trolley	वटा	८	४	४	०	४	
९०	२२४	Dust Bin Steel	थान	२	०	२	०	२	
९१	१३४	Dustbin with trolley	सेट	६	३	३	०	३	
९२	२४६	Dynair Compressor (dental)	थान	१	१	०	०	०	
९३	१७९	ECG Machine 3 channel and 12 channel	यूनिट	८	४	४	०	४	
९४	८४	भोल्टेज स्टेजपलाईजर ५ के मि	गोटा	१	१	०	०	०	
९५	३०	Electric centrifuge Machine	थान	७	४	३	२	१	
९६	३०३	Electric ICU Bed	थान	१०	१०	०	०	०	
९७	३३२	Electric Jug	थान	१०	८	२	०	२	
९८	१४७	Electrolyte Analyzer	सेट	२	१	१	०	१	
९९	११७	Elevator coup land angled 3.5mm	वटा	८	४	४	४	०	

क्र.सं	जिन्सी खा.पा.नं	जिन्सी सामानको नाम / स्पेसिफिकेशन	मोज्दात बाँकी		जिन्सी सामानको भौतिक अवस्था (परिमाण)				कैफियत
			ईकाई	परिमाण	प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	मर्मत हुन नसक्ने	
१००	११८	Elevator Perio Steal	वटा	४	२	२	०	२	
१०१	२८९	endomertor/apex locator	थान	१	१	०	०	०	
१०२	११५	ENT set	सेट	७	३	४	०	४	
१०३	१०९	Envator with 200Aump. 2 Battry	सेट	८	४	४	०	३	
१०४	३६	भ्यासेक्टोमी सेट	सेट	५	४	१	०	१	
१०५	८८	Episiotomy set	सेट	७	५	२	०	२	
१०६	३१	ESR Rack	थान	३	०	३	०	३	
१०७	२७४	Fan all type	थान	७०	६२	८	०	८	
१०८	२१२	Fax Machine	थान	१	१	०	०	०	
१०९	१०७	Fetal Doppler	वटा	६	२	४	०	४	
११०	२४२	File Rack	थान	१	१	०	०	०	
१११	२५८	Filter	थान	१	१	०	०	०	
११२	११९	Flow Meter	वटा	३५	१५	२०	०	२०	
११३	५५	foot step double and single	थान	१८	१३	५	०	५	
११४	२०२	Foot suction mannual and electric	थान	५	३	२	०	१	
११५	३३	Forceps Dental Extraction 409/150	Pcs	६	३	३	०	३	
११६	५०	Forceps Tissue 1,2 teeth 210 mm	Pcs	३	१	२	०	२	
११७	२८५	FTP server	थान	१	१	०	०	०	
११८	२९९	Fully Automatic CLIA	थान	१	१	०	०	०	
११९	९९	Galipot	सेट	२५	५	२०	०	२०	
१२०	२५७	Gas chullo Set	थान	३	३	०	०	०	
१२१	२७०	Gas cylinder	थान	२	२	०	०	०	
१२२	१००	Gaurs speculum	पिस	२	०	२	०	२	
१२३	२२३	Gene-x Pert machine	सेट	१	१	०	०	०	
१२४	२२६	Gladent Air Motor	सेट	१	०	१	०	१	
१२५	१५४	Gluco Meter	पिस	१०	०	१०	०	१०	
१२६	३२६	Gonioscopic Lens	थान	१	१	०	०	०	
१२७	१४८	Haematology Cell Counter (3Part)	थान	१	१	०	०	०	
१२८	३५१	Haemodialysis Machine	थान	१३	६	७	६	१	
१२९	२९८	Hamatology Coltur Counter 5 part	थान	१	१	०	०	०	
१३०	२३०	Hammer Knee	थान	४	२	२	०	२	
१३१	३६०	Height Machine	थान	५	५	०	०	०	
१३२	१९२	High Capacity Autoclave	वटा	१	१	०	०	०	
१३३	३१९	High Flow Nasal Cannula O2 Therapy Machine	थान	५	५	०	०	०	
१३४	३४१	High Pressure Oxygen Filling System	थान	१	१	०	०	०	
१३५	३३४	Hood Box	थान	५	४	१	०	०	
१३६	४३	Hospital Bed with Perforated Topset	थान	८८	८०	८	५	३	
१३७	७८	hot air oven	थान	१	१	०	०	०	
१३८	३३८	HP Colour Laser Printer	थान	१	१	०	०	०	
१३९	११३	HP core i3 and i5 laptop computer	सेट	२२	१६	६	४	२	
१४०	१२९	जूता च्याक	थान	२	०	२	०	२	
१४१	२९६	Hydraulic chair	थान	१	१	०	०	०	
१४२	२५०	Hydrocele Set	थान	१	०	१	०	१	
१४३	४१	I.v stand Double/singlehook with Adjustable on wheel	थान	५५	३०	२५	०	२५	
१४४	२८२	Lable printer	थान	४	४	०	०	०	
१४५	३५०	Implant Insertion and removal set	थान	४/४	४/४	०	०	०	
१४६	२४८	Incission and Dranaige	थान	३	०	३	०	३	
१४७	७९	Incubator for lab	थान	१	१	०	०	०	
१४८	३१३	Incubator for microbiology room	थान	१	१	०	०	०	
१४९	१८५	Infusion Set	सेट	११	८	३	०	३	
१५०	५३	Insturument trolley	थान	४	२	२	०	२	
१५१	२३९	Intercom Telephone nbr with set	सेट	२	२	०	०	०	

क्र.सं	जिल्सी खा.पा.नं	जिल्सी सामानको नाम / स्पेसिफिकेशन	मौज्दात बाँकी		जिल्सी सामानको भौतिक अवस्था (परिमाण)				कैफियत
			ईकाई	परिमाण	प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	मर्मत हुन नसक्ने	
१५२	१७५	Internet set	सेट	१	०	१	०	१	
१५३	३०२	Intubation set adult	थान	९	६	३	०	३	
१५४	३४५	Intubation Set Paediatric	थान	३	३	०	०	०	
१५५	३५	IUD Insertion and Removal set	सेट	१३	११	२	०	२	
१५६	४०	Jar Dressing with cover 30*90mm	थान	१	०	१	०	१	
१५७	३४४	K- Wire Bender	थान	१	१	०	०	०	
१५८	३२	पोष्टमार्टम बक्स	सेट	३	१	२	०	२	
१५९	१४१	पानी ट्याकी	थान	५	४	१	०	१	
१६०	८	Kidney Tray 8"	थान	२४	८	१६	०	१६	
१६१	३४९	Kitchen Rack Wooden	थान	१	१	०	०	०	
१६२	३६२	KMC Chair	थान	१	१	०	०	०	
१६३	८१	फोर्स बेड	थान	२	०	२	०	२	
१६४	१९	फलामे खुरपा(आसी) विभिन्न	गोटा	४	३	१	०	१	
१६५	२८	फूलकर दराज	थान	२	०	२	०	२	
१६६	२४३	Kurcchi aaram	थान	७	६	१	०	१	
१६७	३४३	K-Wire Cutter	थान	१	१	०	०	०	
१६८	१२६	सिसा टेबल	थान	१	०	१	०	१	
१६९	२९	टि.वि.स्टील दराज अफिस दराज	थान	२२	१०	१२	७	५	
१७०	३५९	ladder for store	थान	२	२	०	०	०	
१७१	२५२	Laparectomy Set	थान	१	१	०	०	०	
१७२	२०३	Lareingscope adult with four blade	थान	४	२	२	०	२	
१७३	१२०	laryngoscope set Neonate	सेट	२	१	१	०	१	
१७४	२८३	laser printer	थान	१०	७	३	०	०	
१७५	१२७	मिनि मारुती चियर	थान	२०	१२	८	०	८	
१७६	३४	मिनिल्याप किट सेट	सेट	५	४	१	०	१	
१७७	१९८	Lead Aperon	थान	१	०	१	०	१	
१७८	२६२	Lead Glass	थान	१	०	१	०	१	
१७९	२६१	Lead seat	केजि	३१.५	०	३१.५	०	३१.५	
१८०	२२८	Led Curing Light	सेट	१	०	१	०	१	
१८१	२२२	Led Monitor Computer	थान	२	०	२	०	२	
१८२	२४०	LED-18.5 Monitor CC TV	थान	१	१	०	०	०	
१८३	११६	Light care head/ dental ,X-ray	सेट	१	०	१	०	१	
१८४	१२३	light examination mobile	सेट	३	०	३	०	३	
१८५	१३२	पि म्याट्रेस	थान	१	०	१	०	१	
१८६	९१	फ्रिज राख्ने टेबल सानो ल्याव प्रयोग	गोटा	१	१	०	०	१	
१८७	२५१	LMA(Laryngeal Mask Airway) Adult/ped	थान	२	०	२	०	२	
१८८	१९४	Locker Box Staff and OT	थान	५	३	२	०	२	
१८९	२७२	Low table	थान	१	१	०	०	०	
१९०	७७	कि बोर्ड (सूचना बोर्ड)	थान	१	०	१	०	१	
१९१	१०६	कि.नं. जघदृछ को ज रोपनि जग्गा	रोपनि	१	१	०	०	०	
१९२	२७७	Mahindra Scorpio pickup dc 4wd s10 jeep	थान	१	१	०	०	०	
१९३	२६५	Mayo Table/mayo trolley	थान	२	२	०	०	०	
१९४	५४	Medicine trolley	थान	१८	१५	३	०	३	
१९५	२१७	Meter Box	थान	१	१	०	०	०	
१९६	२८६	micro fogger funigation machine	थान	१	१	०	०	०	
१९७	९	Micro pipette 1000ml	थान	१	१	०	०	०	
१९८	२६	Microscope	थान	३	१	२	०	२	
१९९	६९	Minor operation examination table eye department	थान	१	१	०	०	०	
२००	३१४	MMA-V, postpartum uterus	थान	१	१	०	०	०	
२०१	३००	Mobile Thermocoagulator	थान	२	२	०	०	०	
२०२	२२०	Mount	थान	१	०	१	०	१	
२०३	१८८	Multi Media Projector	सेट	१	१	०	०	०	

क्र.सं	जिल्ला खा.पा.नं	जिल्ला सामानको नाम / स्पेसिफिकेशन	मोज्दात बाँकी		जिल्ला सामानको भौतिक अवस्था (परिमाण)				कैफियत
			ईकाई	परिमाण	प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	मर्मत हुन नसक्ने	
२०४	१५९	Multi seater combine chair	वटा	२०	१६	४	०	४	
२०५	२५९	Murchary Chamber 2 body	थान	२	२	०	०	०	
२०६	१५६	MVA Kit	पिस	७	४	३	०	३	
२०७	१९७	Name Plate	थान	८	०	८	०	८	
२०८	२०४	Nasal Speculum	थान	५	०	५	०	५	
२०९	२१५	Nasal Speculum	थान	२	१	१	०	१	
२१०	८५	Nebulizer	थान	७	४	३	०	३	
२११	१६९	Needle Cutter	वटा	४	४	०	०	०	
२१२	२१४	Needle Destroyer	थान	१०	५	५	०	५	
२१३	२३१	Needle Holder	थान	१५	०	१५	०	१५	
२१४	३०९	Needle Holder	थान	४	४	०	०	०	
२१५	९३	लो वेद (भुईखाट) काठको	गोटा	१०	९	१	०	१	
२१६	५९	Normal delivery kit	Kit	२	०	२	०	२	
२१७	२२७	NSk Pana-mox-handpiece	सेट	१	०	१	०	१	
२१८	१४२	Open Rack	थान	१३	१०	३	३	०	
२१९	१११	Opertaion Light Mobile	सेट	४	२	२	०	२	
२२०	२९७	Ophthalmic surgical bed	थान	१	१	०	०	०	
२२१	१५५	Ophthalmoscope	पिस	१	१	०	०	०	
२२२	३४२	Ortho Drill	थान	१	१	०	०	०	
२२३	११४	OT Table Hydrolic	सेट	२	१	१	०	१	
२२४	१०३	Otoscope	सेट	१२	९	३	०	३	
२२५	३०४	Over Bed Table	थान	६	६	०	०	०	
२२६	१५०	Oxyen concentrators	पिस	३५	२८	७	०	७	
२२७	३१५	Oxygen Central Supply pipeline set	थान	१	१	०	०	०	
२२८	१२४	oxygen cylander small	वटा	१३	१३	०	०	०	
२२९	३३६	Oxygen plant and aipeline	थान	१	१	०	०	०	
२३०	२८४	pacs server	थान	२	२	०	०	०	
२३१	३६१	Panel Board All Size Including	थान	५	५	०	०	०	
२३२	२२	patient Examination table with one set size	थान	३	२	१	०	१	
२३३	१९५	Patient Recover Trolley	यूनिट	१	०	१	०	१	
२३४	८०	patient trolley	थान	४	२	२	०	१	
२३५	१९१	Pediatric Bed	यूनिट	२	०	२	०	२	
२३६	३२१	Penguin Suction	थान	२	२	०	०	०	
२३७	३०८	Perilight	थान	४	३	१	०	१	
२३८	८७	perineal Vaginal Cervical Repair pack	प्याक	३	२	१	०	१	
२३९	१४३	Photo Therapy	सेट	६	४	२	०	२	
२४०	१६६	Pima Analyser CD4 Machine	वटा	१	१	०	०	०	
२४१	१६८	plaster cutter	वटा	३	१	२	०	०	
२४२	२७१	Pressure cooker	थान	३	२	१	१	०	
२४३	३५२	Pressure Pump / motor	थान	१	१	०	०	०	
२४४	१९३	Portable Ventilator	थान	५	५	०	०	०	
२४५	३०७	Portable X-Ray Machine	थान	१	१	०	०	०	
२४६	१०४	Protoscope	सेट	९	६	३	०	३	
२४७	१५८	Pulse oxymetere	पिस	३९	१०	२९	०	२९	
२४८	१२१	Pump suction foot operated	सेट	१	०	१	०	१	
२४९	२४७	Queue 112A management machine	थान	१	१	०	०	०	
२५०	२९३	R V G with sensor	थान	१	१	०	०	०	
२५१	३५५	R/O Plant for Dialysis	थान	१	१	०	०	०	
२५२	३२०	RAD-G Pulse Oximeter	थान	२	२	०	०	०	
२५३	६८	Refrigerator	थान	११	८	३	०	३	
२५४	५७	Resuscitator Oxygen Child	थान	५	१	४	२	२	
२५५	५६	Resuscitator Oxygen adult	थान	३	१	२	०	२	

क्र.सं	जिन्सी खा.पा.नं	जिन्सी सामानको नाम / स्पेसिफिकेशन	मौज्दात बाँकी		जिन्सी सामानको भौतिक अवस्था (परिमाण)				कैफियत
			ईकाई	परिमाण	प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	मर्मत हुन नसक्ने	
२५६	१४९	Revolving Stool	पिस	१२	५	७	०	७	
२५७	१९६	Room Heater	थान	४	२	२	०	२	
२५८	१२५	Round sunmika chair	वटा	३७	२७	१०	०	१०	
२५९	४५	Rubberised coir mattress with inner	थान	२१	५	१६	०	१६	
२६०	१०१	S.s. Drum for Autoclave	पिस	२८	२०	८	०	८	
२६१	१३१	कूसन एस चियर	थान	६	१	५	०	५	
२६२	८९	कूसी	गोटा	२७	१६	११	३	८	
२६३	१०२	कैचि ठूलो	गोटा	२	१	१	०	१	
२६४	२१९	Samsung led wa TV42 and Led samsung TV22	थान	५	२	३	१	२	
२६५	३५४	Scanner at dialysis	थान	१	१	०	०	०	
२६६	२७८	serve meed spect	थान	३	३	०	०	०	
२६७	९२	काँको स्टूल	गोटा	२८	१०	१८	१५	३	
२६८	१४	काँको दराज (आल्मारी)	थान	५	०	५	०	५	
२६९	१८	काँको बेच	थान	११	०	११	०	११	
२७०	१७	काँको खाट (पलड) लोवेड	थान	४४	३०	१४	४	५	
२७१	३२२	Silicon Resuscitation set infant	थान	१	१	०	०	०	
२७२	१८६	Silt Lamp with Table	सेट	३	२	१	०	१	
२७३	२५६	Single Lowbed	थान	१	१	०	०	०	
२७४	२७३	Solar Set	थान	१	०	१	०	१	
२७५	१७८	Solor Power Back up system unit	यूनिट	१	०	१	०	१	
२७६	३५३	Spare Parts of R/O machine steel Vessel 55m dia and 180mm height and 4040SS Housing -3pcs and Membrane 3 Pcs	थान	१	१	०	०	०	
२७७	१०८	Speculum Duck	वटा	३४	१४	२०	१५	५	
२७८	१	Sponge holding forceps	गोटा	२८	१२	१६	१०	६	
२७९	४७	stand (pallew) wood (भूइमा राख्ने काटको फट्टा)	थान	३	०	३	०	३	
२८०	२३२	Stapler Removal	थान	६	०	६	०	६	
२८१	११०	Staplizer 3 KVA	वटा	१	०	१	०	१	
२८२	६५	steel almary without mirror 60*36*21	थान	३९	२०	१९	१०	९	
२८३	७	steel bowl	गोटा	१०	५	५	०	५	
२८४	१६१	Steel examination table	वटा	९	५	४	०	४	
२८५	७४	steel folding bed with dunlop+12 mm ply	थान	७	५	२	०	२	
२८६	७५	steel framed table with drawer	थान	६	०	६	०	६	
२८७	१६०	Steel Shalvan sloted angle	वटा	११	०	११	०	११	
२८८	६४	steel size chair with out arm	थान	४	०	४	०	४	
२८९	६३	steel size chair with arm	थान	१०	२	८	०	८	
२९०	२३७	Stem Pot	थान	३	०	३	०	३	
२९१	४९	Sterilizing Drum Cylindrical	थान	४	२	२	०	२	
२९२	१६५	Stethoscope	वटा	१	०	१	०	१	
२९३	४८	Stethoscope foetal Aluminium 18ch pinard	थान	२	०	२	०	२	
२९४	२६९	Strature	थान	२	१	१	०	१	
२९५	२५५	Study Table	थान	२	२	०	०	०	
२९६	२१६	Sub Meter	थान	१४	०	१४	०	१४	
२९७	५८	Suction Appartus electric single 21 voltage	थान	१६	८	६	०	६	
२९८	२३४	Suture cut scissor	थान	१०	५	५	०	५	
२९९	३१०	Suture cutting scissor	थान	४	४	०	०	०	
३००	३३०	Syringe Cannula	थान	१	१	०	०	०	
३०१	३०६	Syringe Pump	थान	७	७	०	०	०	
३०२	२२९	Tasi Pharmacy 136 Square	सेट	१३१	१३१	०	०	०	
३०३	३४८	TATA Yodha Mortuary Van	थान	१	१	०	०	०	
३०४	१०५	Tea table	थान	१४	६	८	६	२	

क्र.सं	जिन्सी खा.पा.नं	जिन्सी सामानको नाम / स्पेसिफिकेशन	मोज्दात बाँकी		जिन्सी सामानको भौतिक अवस्था (परिमाण)				कैफियत
			ईकाई	परिमाण	प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	मर्मत हुन नसक्ने	
३०५	८३	Telephone set	गोटा	९	७	२	०	२	
३०६	२६	Test Tube Rack metal	थान	२	०	२	०	२	
३०७	२३५	Tissue Cut Scissor	थान	१०	५	५	०	५	
३०८	९५	Tonar for 1160 printer	सेट	३	०	३	०	३	
३०९	२३३	Tooth thumb Forecep	थान	२५	१५	१०	५	५	
३१०	३२७	Trail Frame	थान	१	१	०	०	०	
३११	१८३	Transctaneous Bilirubinometer	सेट	१	१	०	०	०	
३१२	११	Tray instrument Dressing	गोटा	१	०	१	०	१	
३१३	१६७	Trolley (फोहोर फाल्ने) र सामग्री ढुवानी गर्ने	बटा	४	२	२	०	२	
३१४	२०५	Tuning Fork	थान	५	३	२	२	०	
३१५	२९२	Ultra sonic scaler	थान	१	१	०	०	०	
३१६	१३०	ग्लास डोर दराज	थान	११	८	३	०	३	
३१७	३१६	Universal Anesthesia Machine with Ventilator	थान	१	१	०	०	०	
३१८	१५७	UPS OPTI 750 VA	गोटा	१४	१०	४	०	४	
३१९	१३५	Urinal SS	थान	५	३	२	०	२	
३२०	१८०	USG Machine Portable	सेट	४	२	२	०	१	
३२१	२८७	UV chamber	थान	१	१	०	०	०	
३२२	२१	vaccine carrier	थान	१	१	०	०	०	
३२३	१५१	Vaccum Delivery Set	सेट	३	१	२	०	१	
३२४	७३	Vaginal Speculum	गोटा	१	०	१	०	१	
३२५	३३७	Vehical Washing Machine	थान	१	१	०	०	०	
३२६	२६४	Videocon Cooler	थान	१	०	१	१	०	
३२७	३३५	Visitor Tool Steel	थान	२०	१०	१०	०	०	
३२८	२८८	vita shade guide	थान	१	१	०	०	०	
३२९	२२१	Washing Machine Samsung ww1248420ex	थान	१	१	०	०	०	
३३०	९६	water bath	सेट	३	२	१	०	१	
३३१	२०	water Filter	गोटा	२	०	२	०	२	
३३२	६७	water pipe crumption पानीको मिटर	थान	५	४	१	०	१	
३३३	१८७	Water Purification Plant Uroguard	सेट	२	०	२	०	२	
३३४	३५७	Water Treatment Plant R/O for drinking water	थान	१	१	०	०	०	
३३५	३४७	Hospital Website	थान	१	१	०	०	०	
३३६	७१	weight machine adult	थान	२५	१०	१५	७	८	
३३७	३२८	Westcott Conjunctival Scissor	थान	१	१	०	०	०	
३३८	५१	wheel chair folding	थान	७	२	५	०	५	
३३९	१३९	White Board	थान	४	१	३	०	३	
३४०	२३	wooden rack with shovan size 36*14*72	थान	१	०	१	०	१	
३४१	३८	wooden table 48*30*30	थान	२२	१५	७	०	७	
३४२	१९९	X ray Cassate with screen 14x14,8*10 and 10*12	थान	२	१	१	०	१	
३४३	२०१	X ray Divider 14x14	थान	१	०	१	०	१	
३४४	११२	X ray Film Processor	सेट	१	०	१	०	१	
३४५	२००	X- ray hanger all size	थान	१२	०	१२	०	१२	
३४६	१७२	ह्याभी स्टेबलर मेसिन	बटा	२	०	२	०	२	
३४७	१७१	ह्याभी पञ्चिङ्ग मेसिन	बटा	१	०	१	०	१	
३४८	९०	हेभिसोकेश ल्याब प्रयोग	गोटा	१	१	०	०	०	
३४९	९७	X-ray view box	थान	५	४	१	०	१	
३५०	१४६	X-ray view box Big	सेट	२	१	०	०	१	
३५१	३६३	Mobile Set benco	थान	१	१	०	०	०	
३५२	३६४	Fire Extinguision machine	थान	३	३	०	०	०	
३५३	३६५	Gauze Cutter Machine	थान	१	१	०	०	०	

अनुसूची ४: कर्मचारीहरूको विवरण

क) स्थाई दरवन्दि तर्फ

सि.नं.	नाम, थर	पद	तह	फोन नम्बर	सेवा प्रवेशको किसीम	कैफियत
१	डा. परिवर्तन बराल	मे.सु.	नवौं	९८५६०६५६५२	०१ लोकसेवा	कार्यरत
२	डा. शिल्पु जैशी	मेडिकल अधिकृत	आठौं	०	०१ लोकसेवा	कार्यरत
३	डा. कमल भण्डारी	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८४६११५३३८	०१ लोकसेवा	कार्यरत
४	माधवी पोखेल	मे.रे. अधिकृत	छैटौं	९८४६४१०७४७	०१ लोकसेवा	कार्यरत
५	दिपा पाण्डे	अ.न.निरिक्षक	छैटौं	९८४६४४१०८२	०१ लोकसेवा	कार्यरत
६	हिरामणी अधिकारी	रेडियो ग्राफर निरिक्षक	छैटौं	९८५६०४९९३५	०१ लोकसेवा	असाधारण
७	ईच्छा कुंवर	अ.न.निरिक्षक	छैटौं	०	०१ लोकसेवा	अध्ययन
८	मोनिका परियार	अ.न.निरिक्षक	छैटौं	९८४६५८७०९४	०१ लोकसेवा	कार्यरत
९	दौ कुमारी गुरुड	अ.न.निरिक्षक	छैटौं	९८५६०६२६०३	०१ लोकसेवा	कार्यरत
१०	हम माया पुन	सि.अ.न.मी. निरिक्षक	छैटौं	९८४६०८११६५	०१ लोकसेवा	कार्यरत
११	पवित्रा मिश्र	सि.अ.न.मी.	पाचौं	०	०१ लोकसेवा	अध्ययन
१२	दिनेश पण्डित	सि.अ.हे.व. अधिकृत	छैटौं	९८५६०६०८२०	०१ लोकसेवा	कार्यरत
१३	विकास पौडेल	ल्या.अ.	चौथो	९८४९९९४२३५	०१ लोकसेवा	कार्यरत

ख) अस्थाई, करार, ज्यालादारी तर्फ

सि.नं.	नाम, थर	पद	तह	फोन नम्बर	सेवा प्रवेशको किसीम	कैफियत
१४	डा. सुवाश शर्मा	बालरोग विशेषज्ञ	नवौं	९८४१९०८८००	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
१५	डा. गिता सुवेदी	मा.रोग विशेषज्ञ	नवौं	९८४७०९७४९४	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
१६	डा. कुमार बहादुर विष्ट	गाईनेकोलोजिष्ट	नवौं	९८४९७९९६८९	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
१७	डा. भविष्य श्रेष्ठ	बालरोग विशेषज्ञ	नवौं	९८६६०००२५८	०५ कार्यक्रम करार-SNCU	कार्यरत
१८	डा. गोपाल पौडेल	अथोपिडीक सर्जन	नवौं	९८५६०२४०८०	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
१९	डा. दिपक जंग सुवेदी	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८६३६८०४५१	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२०	डा. नविन सुन्दास	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८४९६२७७४०	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२१	डा. विकल ढुङ्गाना	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८४३७९७९१२	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२२	डा. सुमन श्रेष्ठ	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८४९८११८२३	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२३	डा. प्रमित खतिवडा	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८४९९९२२६४	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२४	डा. सन्दिप पाण्डे	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८६०९२०२५३	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२५	डा. करुणा भण्डारी	डेन्टल सर्जन	आठौं	९८४०८३५८००	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२६	डा. विपना गुरुडग	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८४६१२११६८	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२७	डा. आकृति सापकोटा	मेडिकल अधिकृत	आठौं	९८६६०३३३५३	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
२८	डा. सन्जिव भण्डारी	डेन्टल सर्जन	आठौं	९८४१२६२६६९	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
२९	डा. ममता बाग्ले	डेन्टल सर्जन	आठौं	९८४३६१३९९४	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
३०	डा. स्वेता वस्नेत	मेडिकल अफिसर	आठौं	९८६६००१६३६	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
३१	अञ्जली रुचाल	नर्सिङ्ग अधिकृत	सातौं	९८२६१८८९६५	०४ छात्रवृत्ति करार	कार्यरत
३२	सिजन श्रेष्ठ	मे.ल्या.टेक्नोलोजीष्ट	सातौं	९८४६१८८६३६	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
३३	अमर राज भण्डारी	प्रशासन सहायक	पाचौं	९८५६०९१८६९	०२ समिति करार	कार्यरत
३४	मदन कुमार श्रेष्ठ	रेडियो ग्राफर	पाचौं	९८१९१९३२०४	०२ समिति करार	कार्यरत
३५	शुशिल ढकाल	रेडियो ग्राफर	पाचौं	९८६०६१३५९७	०२ समिति करार	कार्यरत
३६	विकास कु. भगत	रेडियो ग्राफर	पाचौं	९८१९७०२७३३	०२ समिति करार	कार्यरत
३७	सुजिता नापित	एनेस्थेसिया असिष्टेण्ट	पाचौं	९८४३६८८३२७	०२ समिति करार	कार्यरत
३८	हेम कुमारी वरै	ल्याव टेक्निसियन	पाचौं	९८४५९२१२५०	०५ कार्यक्रम करार-CEONC	कार्यरत
३९	मिना थापामगर	स्टाफनर्स	पाचौं	९८१९१०१६९३	०५ कार्यक्रम करार-SNCU	कार्यरत

सि.नं.	नाम, थर	पद	तह	फोन नम्बर	सेवा प्रवेशको किसीम	कैफियत
४०	लज्जा भण्डारी	स्टाफनर्स	पाचौ	९८०५९३८७५७	०५ कार्यक्रम करार-SNCU	कार्यरत
४१	आरती श्रेष्ठ	स्टाफनर्स	पाचौ	९८२६१०४५४६	०५ कार्यक्रम करार-SNCU	कार्यरत
४२	पुनम गुरुङ	स्टाफनर्स	पाचौ	९८६९९९०७४६	०५ कार्यक्रम करार-ART	कार्यरत
४३	लक्ष्मी चौधरी	अपथाल्मीक असिष्टेण्ट	पाचौ	९८४६०८७३३७	०५ कार्यक्रम करार-EYE	कार्यरत
४४	मोनिका श्रेष्ठ	स्टाफनर्स	पाचौ	९८०५८०५५९९	०५ कार्यक्रम करार-SSU	कार्यरत
४५	आशा सुवेदी	स्टाफनर्स	पाचौ	९८०५८६६८९५	०५ कार्यक्रम करार-OCMC	कार्यरत
४६	अस्मिता थापा केसी	स्टाफनर्स	पाचौ	९८६९०४९३४५	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
४७	लक्ष्मी थापा	स्टाफनर्स	पाचौ	९८९७३७५०५	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
४८	पिमाया थापा	स्टाफनर्स	पाचौ	९८६२९९३६३६	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
४९	सम्झना राना	स्टाफनर्स	पाचौ	९८६२९९३५८२	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
५०	आशिष धिताल	फार्मोसी सहायक	पाचौ	९८४६७२३२३७	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
५१	अप्सरा अधिकारी बोहरा	फार्मोसी सहायक	पाचौ	९८०६६९७२३३	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
५२	नारायण विक्र	रेडियो ग्राफर	पाचौ	९८६९७२०६९९	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
५३	प्रेमा गुरुङ	स्टाफनर्स	पाचौ	९८९५९६०९६९	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
५४	सजिना न्यौपाने	स्टाफनर्स	पाचौ	९८९७९४८५६४	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
५५	सपना रानाभाट	स्टाफनर्स	पाचौ	९८०२९३४६९६	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
५६	स्मिका थापा	स्टाफनर्स	पाचौ	९८२६९३०००९	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
५७	प्रिती वस्त्राल	डेन्टल हाइजनिष्ट	पाचौ	९७६५९४९९३७	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
५८	सुमन पन्थ	मेडिकल रेकर्डर	पाचौ	९८४६६५२२९९	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
५९	अञ्जना सिग्देल	ल्याब टेक्निसियन	पाचौ	९८६९९५६६६२	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६०	देवीमाया थापा	स्टाफनर्स	पाचौ	९८९७२५६००५	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६१	निशा दैरै	स्टाफनर्स	पाचौ	९८०६७८७६७०	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६२	रोशनी श्रेष्ठ	स्टाफनर्स	पाचौ	९८९६९७९९६	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६३	पुजा श्रेष्ठ	स्टाफनर्स	पाचौ	९८२३८४८८०९	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६४	प्रमिशा ढकाल	स्टाफनर्स	पाचौ	९८०४०८६५०९	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६५	मोनिका श्रेष्ठ	स्टाफनर्स	पाचौ	९८४३६८६३२९	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६६	केवल कुमारी मल्ल	स्टाफनर्स	पाचौ	९८६३४९९८७	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६७	उषा थापा	स्टाफनर्स	पाचौ	९८६६०४९४५०	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६८	कञ्चन गोतामे	स्टाफनर्स	पाचौ	९८२७९८०९६४	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
६९	शोभा रानाभाट	हेल्थ असिष्टेण्ट	पाचौ	९८६६०६५८०५	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
७०	सुरेन्द्र बाबु श्रेष्ठ	फार्मोसी सहायक	पाचौ	९८०८६९९९६९	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
७१	रोजिना केनी	स्टाफनर्स	पाचौ	९८६६३५६२३२	०३.०९ प्रदेश करार	कार्यरत
७२	उत्तम रायमाझी	हेल्थ असिष्टेण्ट	पाचौ	९८४५६३९८७४	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
७३	दिपा दैरै	हेल्थ असिष्टेण्ट	पाचौ	९८९४९०९३६४	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
७४	रूपेश कुमार चौरवार	हेल्थ असिष्टेण्ट	पाचौ	९८६७०९०५७७	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
७५	महेन्द्र गौतम	अ.हे.व.	चौथो	९८५६०४८२९८	०२ समिति करार	कार्यरत
७६	राजेश क्षेत्री	अ.हे.व.	चौथो	९८५६०७६२००	०२ समिति करार	कार्यरत
७७	बिनिता बसौला मिश्र	खरिदार	चौथो	९८४६४७०९९२	०२ समिति करार	कार्यरत
७८	प्रदिप तामाङ	खरिदार	चौथो	९७४८७५३८४६	०२ समिति करार	कार्यरत
७९	रामकला पन्थ	अ.हे.व.	चौथो	९८४६९७९७६५	०२ समिति करार	कार्यरत
८०	सुन कुमारी तामाङ	खरिदार	चौथो	९८४६९६५९२३	०२ समिति करार	कार्यरत
८१	सुनिता दैरै	अ.हे.व.	चौथो	९८४३५९७२६३	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत

सि.नं.	नाम, धर	पद	तह	फोन नम्बर	सेवा प्रवेशको किसीम	कैफियत
८२	सृष्टि कार्की	अ.हे.व.	चौथो	९८६४३७८५८५	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
८३	रुपा थापा मगर	ल्याव असिष्टेण्ट	चौथो	९८६६०९०३३९	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
८४	शैलेन्द्र पण्डित	अ.हे.व.	चौथो	९८५६०४१७०६	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
८५	आरती गुरुड	अ.न.मी.	चौथो	९८९६६४८८३७	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
८६	अस्मिता तामाङ	अ.न.मी.	चौथो	९८९३४८८७७६	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
८७	प्रेम सि गुरुड	अ.हे.व.	चौथो	९८९६६२०८७	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
८८	सपना न्यौपाने आचार्य	अ.न.मी.	चौथो	९८४६६२९७६०	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
८९	जसुदा कुवर क्षेत्री	ल्याव असिष्टेण्ट	चौथो	९८४६२३६२६४	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
९०	अनिता थापा	अ.हे.व.	चौथो	९८०६५८२७८६	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
९१	पवित्रा वि.क.	अ.हे.व.	चौथो	९८०५१०३३९५	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
९२	सुस्मिता तिमिल्सेना	अ.हे.व.	चौथो	९८४६०६७३०८	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
९३	सुरक्षा अधिकारी	रिसेप्सन	चौथो	९८०५८८८९८८	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
९४	सम्झना काफ्ले खनाल	रिसेप्सन	चौथो	९८४६६३६३३४	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
९५	सम्झना थापा भण्डारी	रिसेप्सन	चौथो	९८४६३८०८२९	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
९६	कमला थापा	अ.न.मी.	चौथो	९८४६६१४८७४	०३.०२ प्रदेश स्वयंसेवक	कार्यरत
९७	रोहित दैरै	चालक	श्रे.वि.	९८०६५९१७२४	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
९८	धन बहादुर दैरै	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८१४१३९३४९	०२ समिति करार	कार्यरत
९९	रिता कुमाल	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८५१९९१२२	०२ समिति करार	कार्यरत
१००	श्रीमाया आले.	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८४६४१६०१३	०२ समिति करार	कार्यरत
१०१	रेजिना न्यौपाने	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८२४१२१४२५	०२ समिति करार	कार्यरत
१०२	तिर्थ बहादुर थापा	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८२९११४१६९	०२ समिति करार	कार्यरत
१०३	मन्जु सुवर्णकार	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८२४१५५०४७	०५ कार्यक्रम करार- CEONC	कार्यरत
१०४	चन्द्रा धमेल	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८०४१७२१४७	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
१०५	बुद्धिमाया रिलामी	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८२७१०८३३८	०३.०२ प्रदेश करार_कार्यक्रम	कार्यरत
१०६	रोशन आचार्य	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८४६४७०५५५	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
१०७	यमुना आले	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८४६३७२०७९	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
१०८	सुजन आचार्य	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८१४१३५५४९	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
१०९	श्रीमाया राना	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८१२२८५५४४	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत
११०	विष्णु कला भट्टराई	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८२६१७४००९	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
१११	शारदा लामिछाने	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८४६८४०७१४	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
११२	राममाया कुसुले	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८९६१४४८५६८	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
११३	लक्ष्मी श्रेष्ठ	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८०५८०१३६८	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
११४	सम्झना कुमाल	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८०८२०२४३२	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
११५	रुपा भट्ट	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८२५१२९८७८	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
११६	ज्ञानुमाया आले	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८६६०००९९९	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
११७	सन्तोष अधिकारी	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८६६०००९९९	०३.०१ प्रदेश करार	कार्यरत
११८	कृष्ण हरि धिताल	प्लम्बर	श्रे.वि.	९८१९१५०७२७	०६ समिति ज्यालादारी	कार्यरत

अनुसूची-५: आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरूको खरिद वर्गिकरण

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरू				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
1	Acetylsalicylic acid (aspirin)	Tablet	75 mg	✓	✓	✓			
2	Adrenaline (epinephrine)	Injection	1 mg in 1 ml	✓	✓		✓		
3	Albendazole	Chewable Tablet	400 mg	✓	✓	✓			
		Suspension	200 mg/5ml	✓	✓	✓			
4	Aluminium hydroxide + Magnesium hydroxide (antacid)	Tablet	250 mg + 250 mg	✓	✓	✓			
5	Amitriptyline	Tablet	10 mg	✓	✓		✓		
			25mg		✓		✓		
6	Amlodipine	Tablet	5 mg	✓	✓		✓		
7	Amoxicillin	Oral Tablet	500 mg	✓	✓	✓			
		Powder for oral Suspension	125 mg/5ml, 100 mg/ml	✓	✓	✓			
		Dispersible Tablet	125 mg	✓	✓	✓			
			250 mg	✓	✓	✓			
8	Ampicillin	Powder for IV/IM Injection	250 mg Vail		✓		✓		IMNCI
			500 mg Vail		✓		✓		
9	Artemether + Lumefantrine (AL (Artemisinin-based Combination Therapy - ACT))	Tablet	20 mg + 120 mg	✓	✓			✓	
10	Artesunate	Injection	60 mg ampules		✓			✓	
11	Atropine	Injection	0.6 mg in 1 ml ampule	✓	✓		✓		
12	Azithromycin	Tablet	250 mg	✓	✓	✓			

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरु				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरु		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
			500 mg	✓	✓	✓			
13	BCG Vaccine	Injection	0.05 ml/dose	✓	✓			✓	
14	Benzathine benzyl penicillin	Powder for injection	1200000 IU		✓		✓		
15	Calamine	Lotion	15% w/v, 30 ml	✓	✓	✓			
16	Calcium gluconate	Injection	1gm per 10 ml (100 mg/ml of 10 ml)		✓		✓		Birthng Center only
17	Carbamazepine	Tablet	100 mg	✓	✓		✓		
			200 mg	✓	✓		✓		
		Oral liquid	100mg/5ml	✓	✓		✓		
18	Cefizime	Tablet	200 mg		✓	✓			
19	Ceftriaxone	Powder for injection	250 mg/vial		✓		✓		
			500 mg/vial		✓		✓		
			1 gm /vail		✓		✓		
20	Cetirizine HCL	Tablet	10 mg	✓	✓	✓			
		Syrup	5mg/5ml	✓	✓	✓			
21	Charcoal, activated	Powder in sachet	10 gm	✓	✓	✓			
22	Chlorhexidine (CHX)	Solution	Solution, 0.2% oral 50ml	✓	✓	✓			
		Ointment	4%, 5gm tube	✓	✓	✓			
23	Chloroquine (CQ)	Tablet	150 mg	✓	✓			✓	
24	Ciprofloxacin	Tablet	250 mg	✓	✓	✓			
			500 mg	✓	✓	✓			
		Eye/Ear Drops	0.3 w/v, 5ml	✓	✓	✓			
		Injection	200 mg/100 ml		✓		✓		
25	Clotrimazole	Skin cream	1%, 25 g	✓	✓	✓			

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरु				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरु		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
		Vaginal Tablet	100 mg	✓	✓	✓			
		Mouth Paint	1% w/v, 15 ml	✓	✓	✓			
26	Clove Oil	Liquid	5 ml	✓	✓	✓			
27	Cloxacillin	Capsules	250 mg	✓	✓	✓			
			500 mg	✓	✓	✓			
		Powder for oral Liquid	125 mg/5ml, in 100 ml	✓	✓	✓			
28	Combined Oral Contraceptive (COC)	Tablets	30 pills, 21 pills, containing 150 mcg Levonorgestrel and 30 mcg ethinylestradiol and 7 pills containing Iron	✓	✓			✓	
29	Cotrimoxazole (Sulphamethoxazole and Trimethoprim 5:1)	Tablets	400 mg + 80 mg	✓	✓	✓			
			800 mg + 160 mg	✓	✓	✓			
		Syrup	200 mg + 40 mg/5ml, 50 ml	✓	✓	✓			
30	Dapsone, Clofazimine,	Tablet	MB adult blister pack, MB Child blister pack (a/c to DOTS Program)	✓	✓			✓	
31	Dexamethasone	Injection	4 mg in 1ml ampoule		✓		✓		
32	Dextrose (glucose)	Injection/solution	5% m 500 ml		✓		✓		
			25% of 50ml Amp		✓		✓		Birthing Center only
33	Diazepam	Injection	2ml amp (5mg/ml)	✓	✓		✓		
		Tablet	5 mg	✓	✓		✓		

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरू				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
34	Diclofenac sodium	Tablet	50 mg	✓	✓	✓			
		Injection	3ml ampule (25mg/ml)	✓	✓		✓		
35	Doxycycline	Capsules	100 mg	✓	✓	✓			
36	Ferrous sulphate and folic acid	Tablet	60 mg elemental Iron plus 400 mcg folic acid		✓	✓			Birthing Center only
37	FIPV Vaccine	Injection	0.1 ml per dose	✓	✓			✓	
38	Fluconazole	Capsules	150 mg	✓	✓	✓			
39	Fluoxetine	Capsules	20 mg	✓	✓		✓		
40	Folic acid	Tablet	5 mg	✓	✓	✓			
41	Frusemide	Tablet	40 mg	✓	✓	✓			
42	Gentamycin	Injection	40mg/ml in 2 ml		✓	✓			IMNCI
43	Gentian Violet	Aqueous solution	1%, 10 ml		✓	✓	✓	✓	IMNCI
44	Glimepiride	Tablets	1 mg	✓	✓		✓		
			2 mg	✓	✓		✓		
45	HPV Vaccine	Injection	0.5 ml dose	✓	✓			✓	
46	HRZE	Tablets	Combination medication; H-INH, R-Rifampicin, Z-Pyrazinamide, E-Ethambutol A/C to DOTS Program	✓	✓			✓	
47	Hydrocortisone	Powder for injection	100 mg in Vial		✓		✓		
48	Hyoscone butylbromide	Injection	Inj 20mg/ml		✓		✓		
		Tablet	10 mg	✓	✓	✓			
49	Ibuprofen	Tablets	200 mg	✓	✓	✓			

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरु				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरु		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
			400 mg	✓	✓	✓			
		Syrup	100 mg/5ml	✓	✓	✓			
50	Japanese Encephalitis	Injection	0.5 ml/dose	✓	✓			✓	
51	Levonorgestrel (LNG)	Implant	Implant (2 rods, 75 mg each) Tab 0.75 mg (2 tablet pack)	✓	✓			✓	
52	Lignocaine hydrochloride	Injection	2% in vial, 30 ml	✓	✓	✓			
53	Lignocaine with adrenaline 1:10000	Injection	2% + Adrenalin 1:10000, 30 ml		✓	✓			
54	Losartan	Tablets	25 mg	✓	✓		✓		
			50 mg	✓	✓		✓		
56	Magnesium sulphate	Injection	500 mg/ml in 2ml ampuls		✓		✓		Birthing Center only
57	Measles-Rubella Vaccine	Injection	0.5ml/dose	✓	✓			✓	
58	Metformin	Tablets	500 mg	✓	✓		✓		
			1000 mg	✓	✓		✓		
59	Methyldopa	Tablets	250 mg		✓		✓		
60	Metoclopramide	Tablet	10 mg	✓	✓	✓			
		Solution	5mg/5ml	✓	✓	✓			
		Injection	5mg/ml in 2ml ampule	✓	✓		✓		
61	Metronidazole	Tablets	200 mg	✓	✓	✓			
			400 mg	✓	✓	✓			
		Oral liquid	200 mg/5ml, 90 ml	✓	✓	✓			
		Injection	500 mg/100 ml		✓		✓		
62	Mefepristone + Misoprostol	Tablet	Combi pack includes 200 mg + 4(200) mcg	✓	✓		✓		

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरु				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरु		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
63	Misoprostol	Tablet	200 mcg		✓		✓		Birthing Center only
64	Neomycin skin	Ointment	2% w/w 10 gm	✓	✓	✓			
65	Nifedipine	Tablets	10 mg	✓	✓		✓		
66	Nitrofurantion	Tablet	100 mg	✓	✓	✓			
67	Normal Sline (NS)	Solution	0.9% Infusion solution, 500 ml	✓	✓	✓			
68	OPV (Oral Polio Vaccine)	Oral	2 drops/dose	✓	✓			✓	
69	Oral Rehydration Salts (ORS)	Powder	WHO formula sachet/ltrs	✓	✓	✓			
70	Oxygen	Inhalation	Medicinal Gas	✓	✓		✓		
71	Oxymetazoline	Nasal drop	0.25% : 10ml	✓	✓	✓	✓	✓	
			0.05% : 10ml	✓	✓	✓	✓	✓	
72	Oxytocin	Injection	10 IU/ml		✓		✓		
73	Paracetamol	Injection	150mg/ml in 2ml ampule	✓	✓		✓		
		Tablet	500 mg	✓	✓	✓			
		Syrup	125mg/5ml, 50ml	✓	✓	✓			
74	PCV vaccine (Pneumococcal Conjugate Vaccine)	Injection	0.5ml/dose	✓	✓			✓	
75	Pentavalent Vaccine	Injection	0.5ml/dose	✓	✓			✓	
76	Permethrin	Lotion	1% 100ml	✓	✓	✓			
		Cream	5% w/v 30g	✓	✓	✓			
77	Pheniramine	Injection	22.75 mg/ml, 2ml	✓	✓		✓		
78	Phenobarbital	Tablet	30 mg		✓		✓		

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरु				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरु		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
		Injection	100mg/ml		✓		✓		
79	Povidone iodine	Solution	5% w/v 500ml	✓	✓	✓			
80	Paralidoxim	Injection	500 mg, 20ml	✓	✓		✓		
81	Prednisolone	Tablets	5mg	✓	✓		✓		
			10mg	✓	✓		✓		
			20mg	✓	✓		✓		
82	Premaquine	Tablets	7.5 mg	✓	✓			✓	
83	Pyridonine	Tablets	10 mg	✓	✓			✓	
84	Ranitidine	Tablets	150 mg	✓	✓	✓			
			25mg/ml in 2ml amp	✓	✓		✓		
85	Ringer's Lactate (RL)	Solution	500 ml	✓	✓	✓			
86	Risperidone	Tablets	1 mg	✓	✓		✓		
			2 mg	✓	✓		✓		
87	Rotavirus Vaccine	Injection	1.5 ml	✓	✓			✓	
88	Salbutamol	Solution for nebulization	1mg/ml of 15 ml	✓	✓	✓			
		Oral liquid	2mg/5ml	✓	✓	✓			
		MDI	100mcg	✓	✓		✓		
89	Silver Sulfadiazine	Cream	0.2% w/v 15g	✓	✓	✓			
90	Tetanus diphtheria (Td)	Injection	0.5ml/dose	✓	✓			✓	
91	Tetanus Toxoid (TT)	Injection	0.5ml/dose	✓	✓			✓	
92	Tetracycline	Eye ointment	1%, 5g	✓	✓	✓			
93	Tinidazole	Tablet	500 mg	✓	✓	✓			
94	Sodium Valporate	Tablet	200 mg		✓		✓		
95	Vitamin A	Capsules	200000 IU	✓	✓			✓	
			50000 IU	✓	✓			✓	

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका औषधिहरू				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov. gov	Fed. gov	
96	Vitamin B complex	Tablet	Thiamine 10mg, riboflavin 10 mg, pyridoxine 3 mg, Cyanocobalamin 15 mcg. (therapeutic dose)	✓	✓	✓			
97	Vitamin K1	Injection	1mg/0.5 ml	✓	✓		✓		
98	Zinc sulphate	Dispersible Tablet	10 mg	✓	✓	✓			
			20mg	✓	✓	✓	✓	✓	IMNCI

औषधिजन्य सामग्री/उपकरणको सूची

औषधिजन्य सामग्रीहरू				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov gov	Federal gov	
1	Absorbent Cotton	Roll	Net 400g	✓	✓	✓			
2	Adhesive Tape	Rolls	4"	✓	✓	✓			
3	Bandage	Than	18cm x 90cm	✓	✓	✓			
4	Catgut	Pkt	catgut 2.0	✓	✓	✓			
5	Chlorine Powder	Pkt	200g/shachet	✓	✓	✓			
6	Condom (Male)	Pkt		✓	✓			✓	
7	Disposable Syringe	Pcs	3ml, 5 ml	✓	✓	✓			
8	Gauze	Than	18cm x 90cm	✓	✓	✓			

औषधिजन्य सामग्रीहरू				औषधि उपलब्ध हुनपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू		खरिद तथा वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय			Remarks
SN	Name of Drugs	Structure of drugs	Strength	BHSC /HP	Basic Hospital /PHC	LLG	Prov gov	Federal gov	
9	I & D Set	Pkt		✓	✓	✓			
10	IV Canula	Pcs	18/20/24 gaz	✓	✓	✓			
11	IV Set	Pcs	Different Size	✓	✓	✓			
12	Phenol	Bottles	500 ml	✓	✓	✓			
13	Rectified Spirit	Bottles	500 ml	✓	✓	✓			
14	Rubber Catheter	Pcs	Different Size	✓	✓	✓			
15	Silk	Pkt	Silk 2.0	✓	✓	✓			
16	Surgical Blade	Pcs	Different Size	✓	✓	✓			
17	Surgical Gloves (Disposable)	Pairs	Different Size	✓	✓	✓			
18	Suter Set	Pkt		✓	✓	✓			

अनुसूची-६: मासिक अनुगमन तालिका (२०८० श्रावण देखि २०८१ जेष्ठ)

क्र.सं.	संचालित सेवाहरू	श्रावण	भाद्र	असोज	कात्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	बैशाख	जेष्ठ	असार	जम्मा
1	पूर्णखोप पाएका बालबालिका संख्या	27	27	28	43	49	38	41	22	33	27	41		376
2	जम्मा बृद्धि अनुगमन (० - २३ महिना)	287	136	232	292	344	254	301	222	202	172	227		2669
3	गर्भवती जाँच (ANC anytime)	101	53	68	46	50	61	63	95	69	61	70		737
4	सुत्केरी (Delivery) सेवा	20	44	23	25	34	26	17	20	13	26	28		276
5	जम्मा जिवित जन्म	20	44	23	25	34	25	16	19	13	26	28		273
6	अप्रेषण (C/S) डेलिमरी									1	9	5		15
7	सुरक्षित गर्भपतन सेवा (Total)	27	13	26	19	27	17	22	22	22	23	35		253
8	परिवार नियोजन (नयाँ) सेवा	44	34	37	36	53	50	39	38	40	48	53		472
9	परिवार नियोजन (ल.प्र.) मर्डन मेथोड	1460	1542	1549	1553	1572	1581	1586	1554	1587	1587	1606		1606
10	पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण सेवा	6	4	1	5	4	4	4	13	20	10	15		86

वार्षिक प्रतिवेदन (आ.व. २०७८/८०)

क्र.सं.	संचालित सेवाहरू	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	बैशाख	जेष्ठ	असार	जम्मा
11	नवजात शिशु उपचार सेवा	15	15	12	5	2	5	4	10	12	11	14		105
12	रक्त नमूना (ओलोरोग) परिक्षण (RDT)	103	178	793	477	113	59	36	31	30	31	32		1883
13	क्षयरोग (All TB)	5	3	2		2	2	2	2	4	2	4		28
14	Gene-X Pert सेवा	118	138	127	84	22	43	104	184	166	162	232		1380
15	HIV परिक्षण गर्भवती, प्रसूती तथा सुत्केरी महिला संख्या (PMTCT)	107	93	80	65	120	114	130	67	39	108	147		1070
16	आँखा उपचार सेवा	1351	755	453	378	621	509	655	698	803	725	857		7805
17	मुख स्वास्थ्य (डेन्टल) सेवा	522	341	310	253	352	333	557	404	366	402	481		4321
18	हेमो डाईलासिस (जना)*	54	53	50	49	47	46	49	49	51	56	59		563
19	एकद्वार संकट व्यवस्थापन	8	5	3	7	7	9	10	9	15	6	13		92
20	Number of people visited in SSU	6	23	17	10	12	21	20	20	25	34	24		212
21	नयाँ सेवाग्राहीको संख्या	6781	4655	5346	3307	3145	2939	3020	3466	3492	3494	4313		43958
22	जम्मा सेवाग्राहीको संख्या	8944	7923	9846	6283	6939	6711	6943	7791	8842	8743	10301		89266
23	ईमरजेन्सी	1047	1033	1201	1014	871	937	776	1098	1160	2827	2865		14829
24	अंतरङ्ग सेवा (Indoor)	131	197	153	66	91	98	81	103	98	90	137		1245
25	प्रयोगशाला सेवा	2359	3237	5260	2422	1910	1811	1774	2098	2240	2261	2738		28110
25.1	डैंगुरोगको परिक्षण संख्या	132	697	2310	832	221	101	8		15	71	99		4486
25.2	डैंगुरोगको पोजेटिभ संख्या	38	389	1443	412	61	7	1			18	14		2383
26	एक्स-रे (X-Ray) सेवा	649	618	781	772	800	925	924	1115	1052	1023	1272		9931
27	भिडियो एक्सरे सेवा	398	175	373	119	303	264	283	335	403	398	508		3559
28	मेडिको लिगल (जम्मा)	92	53	54	46	73	49	43	34	221	198	192		1055
29	Post Mortem सेवा	19	17	8	14	11	12	18	14	17	10	14		154
30	ई.सि.जी. सेवा	263	162	102	115	107	155	161	201	210	192	258		1926
31	जम्मा सर्जरी	161	142	88	139	168	218	172	275	325	428	423		2539
32	CD4 Count	53							1					54

स्थापना देखि हाल सम्म कार्यरत अस्पताल विकास समितिका अध्यक्षहरु

सि.नं.	नाम	ठेगाना	कार्यरत अवधि	
			देखि	सम्म
१	श्री रामनाथ भट्टराई	व्यास २, दमौली	२०५९	२०६२
२	श्री कृष्ण प्रसाद अधिकारी	अध्यक्ष	२०६२	२०६३
३	श्री गुणनिधि शर्मा	अध्यक्ष	२०६३	२०६५
४	श्री अशोक श्रेष्ठ	व्यास ३, शान्तिनगर	२०६६	२०६८
५	श्री राजेन्द्र केशरी न्यौपाने	व्यास ५, कन्टार	२०६८	२०६९
६	श्री हर्षमान श्रेष्ठ	व्यास न.पा.	२०६९	२०७१
७	श्री हरिराज कडेल	ऋषिङ्ग ५, राम्जाकोट	२०७१	२०७३
८	श्री बसन्त बहादुर आले	व्यास १३, बेलवास	२०७३	२०७५
९	श्री प्रदिप राज अधिकारी	व्यास ५, पतेनी	२०७५।०६।२६	२०७८।०६।२५
१०	श्री देवेन्द्र थापा	भानु न.पा.	२०७८।१०।११	२०८१।०२।२३
११	श्री शान्तिरमण वाग्ले	अध्यक्ष, जिल्ला समन्वय समिति	२०८१।०२।२४	

स्थापना देखि हाल सम्म कार्यरत मेडिकल सुपरिटेन्डेण्टहरु

सि.नं.	नाम	पद	कार्यरत अवधि	
			देखि	सम्म
१	डा. शिलु अर्याल	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०५९।०१।२५	२०६०
२	डा. पिताम्बर सुवेदी	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०६०	२०६१
३	डा. केदार सेन्चुरी	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०६१	२०६४
४	डा. सुशिलनाथ प्याकुरेल	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०६४	२०६८
५	डा. तारानाथ पौडेल	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०६९	२०७०
६	डा. विवेक कुमार लाल	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०७१	२०७२
७	डा. पवन जंग रायमाझी	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०७२	२०७५
८	डा. राम कुमार श्रेष्ठ	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०७५।०२।०६	२०७५।०४।०७
९	डा. सुनिल पौड्याल	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०७५।०४।०८	२०७८।१२।१४
१०	डा. दिवस ढकाल	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०७८।१२।२३	२०८०।०३।१८
११	डा. परिवर्तन बराल	मेडिकल सुपरिटेन्डेण्ट	२०८०।०३।१९	हाल सम्म

तस्बिरहरु

Photography of this photo

Pharmacy Team

Nurshing Group

Dialysis Team

MCH

Dialysis

Dialysis team

Emergency

Moopdril

Emergency

Administration

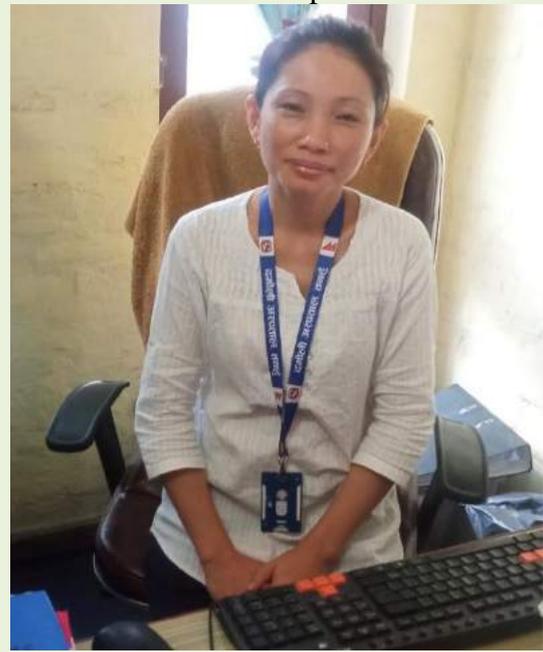

Emergency-Moopdril

ECG

StorKeeper

Pharmacy

ANC

EWARS Orientation by Province

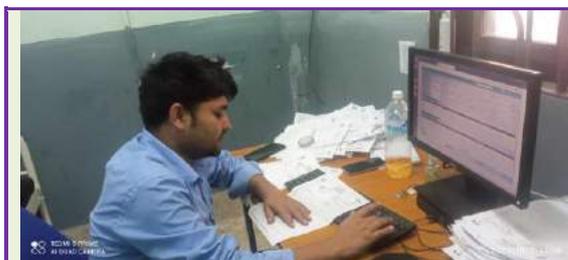

EWARS Orientation by Province

DRTB का विरामीहरुलाई पोषण सामग्री हस्तान्तरण

स्वास्थ्य विमा को दावा पेश हुँदै

आकस्मिक कक्षमा ईलेक्ट्रोनिक अभिलेख गर्दै

प्रशासकीय भवन

प्रयोगशाला सामग्रीको हस्तान्तरण लिदै

दमौली अस्पताल प्रशासकीय भवन

व्यास नगरपालिकामा फैलिएको डेंगुरोगका कारण दमौली अस्पतालमा डेंगुरोग विरामीहरुको उपचार व्यवस्थापनमा सहयोग गर्न व्यास नगरपालिका बाट डा. नविना न्यौपानेको नेतृत्वमा खटिई आउनु भएका ५ जना स्वास्थ्य कर्मीहरुको करिव दुई महिना पछि २०८० कार्तिक २० गते भएको विदाई ।

Photo : Madan

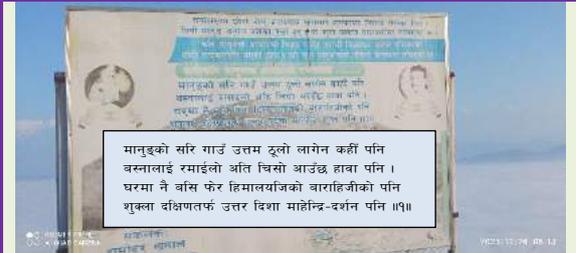
Orientation on EWARS

Counter

सरसफाई प्रवर्धन कार्यक्रम

मानुङको सरि गाउँ उत्तम ठूलो लागेन कहीं पनि
बस्नालाई रमाईलो अति चिसो आउँछ हावा पनि ।
घरमा नै बाँस फेरि हिमालयजिको वाराहिजीको पनि
शुक्का बोधणतर्फ उत्तर दिशा माहेन्द्र-दर्शन पनि ॥१॥

तनहूँको प्रशिद्ध पर्यटकिय स्थल व्यास न.पा. ५ स्थित मानहूँकोटबाट सुर्योदयको मनोरम दृष्य, कुहिरो भित्र लुकेको दमौली बजार ।

दमौली अस्पताल व्यवस्थापन समिति एवं कर्मचारीहरुको अवलोकन भ्रमणको

इलाम अस्पतालको अवलोकन

जनकपुरधाम-बजरङ्गवली मन्दिर

भिडियो एक्सरे (USG) सेवा

जनकपुरधाम-रामजानकी मन्दिर

आँखा उपचार सेवा

Observation

Damauli Hospital [Pharmacy] ↑

Emergency ↓

Abbreviation and Acronyms

ABG	Arterial Blood Gas
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome
ANC	Antenatal Checkup
ART	Ante Retroviral Therapy
C/S	Cesarean Section
CAC	Comprehensive Abortion Care
CCTV	Closed Circuit Television
CME	Continue Medical Education
COPD	Chronic Obstructive Pulmonary Disease
COVID-19	Corona Virus Disease of 2019
C-PAP	Continuous Positive Airway Pressure
CPR	Contraceptive Prevalence Rate
CYP	Couple-Years of Protection
Dots	Directly Observed Treatment Short course
DR-TB	Drug Resistance Tuberculosis
ECG	Electrocardiogram
EHS	Extended Health Service
EPTB	Extra Pulmonary Tuberculosis
ER	Emergency
EWARS	Early Warning and Reporting System
FCHV	Female Community Health Volunteer
FY	Fiscal Year
HDU	High Dependency Unit
HIV	Human Immunodeficiency virus
I&D	Incision and Drainage
ICU	Intensive Care Unit
IPD	Inpatient Department
LAB	Laboratory
LRTI	Lower Respiratory Tract Infection
MA	Medical Abortion
MDGP	MD in General Practice and Emergency Medicine
MPDSR	Maternal and Perinatal Death Surveillance and Response
OCMC	One Stop Crisis Management Centre
OPD	Out Patient Department
OT	Operation Theatre
PAC	Post abortion Care
PLHIV	People Living with HIV
PTB	Pulmonary Tuberculosis
SBA	Skill Birth Attendant
SSU	Social Service Unit
SNCU	Special Newborn Car Units
TOR	Terms of Reference
URTI	Upper Respiratory Tract Infection
USG	Ultra sonogram
WRA	Women of Reproductive Age
MR	Medical Recorder
HA	Health Assistant

SN	Staff Nurse
RG	Radiographar
LT	Lab Tecnician
AHW	Auxiliarry Health Worker
ANM	Auxiliarry Nurse Midwife
DRA	Dark Room Assistent
LA	Lab Assistant
Na.Su.	Nayab Subba
OH	Office Helper

सन्धर्व सामाग्री

स्वास्थ्य सेवा विभाग, स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन प्रणाली (HMIS data) २०७९/८०

वित्तिय प्रगती दमौली अस्पताल लेखाशाखा

स्वास्थ्य कार्यालय, तनहुँका विभिन्न वर्षका वार्षिक प्रतिवेदनहरु

वार्षिक प्रतिवेदन गोरखा अस्पताल आ.व. : २०७८/७९

वार्षिक प्रतिवेदन प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ती केन्द्र गण्डकी प्रदेश. : २०७९/८०

गोरखा अस्पताल गोरखाको स्वर्ण स्मारिका २०७९

दमौली अस्पताल, तनहुँ स्वास्थ्य उपलब्धि, समस्या र समाधान

परिचय तथा विकाशक्रम

गण्डकी प्रदेश तनहुँ जिल्लाको सदरमुकाम दमौली बजारमा मा अवस्थित दमौली अस्पताल प्रदेश सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतको एक स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्था हो । यो अस्पताल यस जिल्ला वरिपरिका अन्य अस्पतालको रेफरल अस्पतालको रूपमा पनि रहेको छ ।
वि.स. २०२८ सालमा दमौली स्वास्थ्य चौकीको रूपमा स्थापना भई तनहुँको सदरमुकाम दमौली र वरपरका गाउँवस्तीहरूमा सेवा दिँदै आएको यस अस्पताल हाल १५ शैयाको जिल्ला अस्पतालको रूपमा संचालनमा छ, स्वास्थ्य मन्त्रालयको मापदण्ड बमोजिम भौतिक पूर्वाधार निर्माण भएको यस अस्पतालमा २०७२ सालमा अस्पताल व्यवस्थापन समितिको निर्णय बमोजिम कुरार जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी ३५ शैया थप गरी जम्मा ५० शैयाको क्षमतामा संचालनमा छ ।

प्रमुख सूचकहरूको प्रवृत्ति

Indicators	2077/78	2078/79	2079/80
% of Monthly Report Entered	100	100	100
% of Monthly Report Entered within time	25	75	91.7
Bed occupancy rate	1.2	0.8	1.4
Average length of stay	2.2	1.5	3.2
Throughput	2	1.9	2.3
Bed turnover interval	194.6	225.9	158.9
% of Surgeries among In-Patients	0	0	0
Infection rate among surgical cases	0	0	0
Surgery related death rate	0	0	0
Inpatient sex Ratio	1	1	1
Deaths within 48 hours of Admission	0	1	1
Deaths after 48 hours of Admission	0	0	4
Average number of radiographic images per day	13	19.8	32.1
Average number of laboratory tests per day	118.3	264.5	428.3

उपलब्धिहरू:

- राष्ट्रिय मृगौला केन्द्रबाट दमौली अस्पतालमा मिति २०७९ कार्तिक २३ गते डायलाईसिस सेवाको हस्तांतरण भएको, ५० जना भन्दा बढी विरामीहरूको डायलाईसिस गर्दै,
- टिकट काउन्टर, एक्सरे, प्रयोगशाला, फार्मसी आदीको सेवा २४ घण्टा बनाईएको,
- दमौली अस्पतालको वेवसाईट निर्माण र नियमित रूपमा अध्यावधिक भएको,
- बालरोग, शल्य चिकित्सा, रेडियोलोजी सेवाको विस्तार,
- डायलाईसिस सेवाको लागि रिभर्स अस्मोसिस मेसिनको मर्मत,
- भिड नियन्त्रणको लागि टोकन सिस्टम स्थापना तथा लागु भएको,
- सबै विभाग भवनहरूमा डिजीटल डिस्प्ले बोर्डको स्थापना भएको,
- अस्पतालको विभिन्न स्थानमा भएका सिसिटिभी क्यामेराहरूको स्तरोन्नती गरिएको,
- SSU र OCMC अन्तर्गत सेवाग्राहीहरूलाई सक्रिय रूपमा सेवाहरू प्रवाह भएको,
- पछिल्लो मुल्याङ्कन (२०८० बैशाख) मा MSS स्कोर ९२ प्रतिशत आएको छ ।

प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र दमौलीको नवनिर्मित भवनको समुद्घाटन समानांतर प्रधानमन्त्री श्री गिरिजा प्रसाद कोइराला ज्यू बाट सु-सम्पन्न भयो ।
इति सम्बन्ध २०७९ साल मार्ग १९ गते रोज ७ शुभम् ।

प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र दमौलीको स्तर बृद्धि गरी स्थापित दमौली अस्पतालको पूर्व उप प्रधानमन्त्री एवं मानवीय संसद श्री रामचन्द्र पौडेलज्यूबाट समुद्घाटन सुसम्पन्न भयो ।
इति सम्बन्ध २०७९ साल वैशाख २३ गते रोज ८ शुभम् ।

सफलताको कथा

डायलाईसिस सेवा

दमौली अस्पतालको नयाँ भवनबाट २०७२ सालमा सेवा सुरु भए संगै राष्ट्रिय मृगौला सेन्टर बाट मृगौला पिडित विरामीहरूको लागि Dialysis सेवा समेत सुरु भएको । यस वर्षको कार्तिक महिनामा दमौली अस्पतालमा Dialysis सेवाको हस्तान्तरण भएको । महिनामा ५५ जना विरामीहरू लाभान्वित भएका । यस वर्ष देखि महिनाको १ पटक नेफ्रोलोजिष्ट विशेषज्ञको दमौली अस्पतालमा भिजिट हुन सुरु भएको, जसले गर्दा दमौली अस्पतालमा Dialysis गराईरहेका विरामीहरूको महिनामा १ पटक पोखरा जानुपर्ने बाध्यताको पनि अन्त भएको हुँदा सेवाग्राहीहरू अत्यन्त खुसी छन् ।

नेफ्रोलोजिष्ट बाट स्वास्थ्य परिक्षण र डायलाईसिस सेवा पछि खुसी भएको विरामी

कार्यक्रमका कलकहरू

खकारको जिन एक्सपोर्ट हुँदै

फोहरमैलाको व्यवस्थापन

सि.एम.ई. कक्षा संचालन (विषय: डेगुरोग)

सि.नं.	मुख्य समस्या	समाधानका उपाय	जिम्मेवरी
१	पदपुर्ती नहुनु, जनशक्तिको अभावमा तालिममा पठाउन समेत नसकिएको, जस्तै (IUCD, Implant)	दरबन्दि अनुसार जनशक्ति व्यवस्थापन	संघ, प्रदेश
२	विरामी संख्याको आधारमा सेवा सुविधा कम हुनु ।	विरामी चाप हेरी विशेषज्ञ सेवा सहितको सेवा सुविधा बृद्धि गर्नुपर्ने ।	संघ, प्रदेश
३	भौतिक पूर्वाधारको कमी	भौतिक पूर्वाधारको निर्माण	संघ, प्रदेश
४	EMR Software (COGENT) सबै विभागमा नचलेको	नयाँ कर्मचारीहरूलाई अभिमुखिकरण सहित EMR Software (COGENT) लाई पूर्ण संचालनमा ल्याउनु पर्ने	संघ, प्रदेश
५	HMIS Tools, CNSI Training	स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई तालिमको व्यवस्था	प्रदेश

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
दमौली अस्पताल, तनहुँ

सेवाग्राहिको कर्तव्य	सेवाग्राहिको अधिकार
विद्यमान कानून प्रति जानकार रहनु अस्पतालको नियमको परिपालन गर्नु प्रक्रिया र कार्यविधि पुरा गर्नु सचेत सेवाग्राही बन्न सकारात्मक दृष्टिकोण राख्नु समष्टिमा असल नागरिकको भूमिका निर्वाह गर्नु ।	अस्पतालबाट सेवा सुबिधा पाउने अधिकार सुचना ग्रहण गर्ने अधिकार सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय सेवा पाउने अधिकार सचेत सेवाग्राही बन्न शिष्ट, नम्र तथा मर्यादित व्यवहार प्राप्त गर्ने अधिकार कानून सम्मत गुनासो तथा उजुरी गर्ने अधिकार ।

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय

दमौली अस्पताल
तनहुँ

सामाजिक सुरक्षा इकाई
लक्षित समूह

- गरीब,
- असहाय,
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति (परिचय पत्र बाहक),
- जेष्ठ नागरिक (परिचय पत्र बाहक),
- लैङ्गिक हिंसा पीडित (बालबालिका समेत),
- गरीब तथा विपन्न,
- आकस्मिक विरामी,
- विपद एवं प्राकृतिक प्रकोप (महामारी, भूकम्प, बाढी, पहिरो, आगलागी आदी बाट) पीडित,
- सिमान्तकृत तथा लोपोन्मुख,
- आदिवासी जनजाति,
- राष्ट्रिय महिला सामुदायीक स्वास्थ्य स्वयं सेविका,
- कुपोषित बालबालिका,
- प्रहरीले ल्याएका थुनुवा तथा कैदी विरामी,
- शहिद परिवार (परिचय पत्र बाहक),
- स्थानियताका आधारमा थप गर्नु पर्ने लक्षित समूह भए उल्लेख गर्ने ।

Note : लक्षित वर्गले आफ्नो परिचय खुल्ने कागजात आवश्यक पर्दछ । जस्तै जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र ।